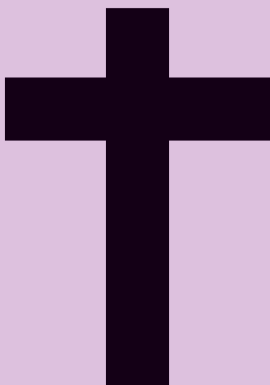

Lačo lafi taro
Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax
Romani

Lačho lafi taro Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax Romani

copyright © 2018 Pioneers

Language: Gurbet (Romani, Vlax)

Dialect: Gurbet

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-04-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 Apr 2021 from source files dated 9 Apr 2021
9c40ddbfb9d4-5e38-a96e-a0843fd7db6d

Contents

Luka	1
----------------	---

Lačo lafi taro Luka

Kava si Lačo Lafi savo pisisada manuš palo alav Luka, savo sasa doktori, misionari savo phirda e apostolesa e Pavlesa (dik Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) thaj ni sasa Jevrejo. Kava lil sikavol e Isuseso bijandipe, leso đuvdipe, sikajipe, čudesura, thaj meripe ko krsto, uštipe tare mule thaj leso vazdipe ko nebo. Jekh tare glavno tema kale Lače Lafesi si kaj o Isus pherol o obečanje savo o Dol dija e Izraelese ani Purani Sovli kaj o Radosno haberi naj samo e Jevrejende nego i paše manuša save naj Jevreja. Ane kava lil taro Lačo Lafi sikada tare but teme, gothe uključil pe i molitva, o Duxo Sveto, radujipe, zahvalnost thaj e pare. Kava lil gija sikavol sar o Isus sastarda thaj oprostisada bute manušende, gothe si kola so sesa but nasvale il opsednutime bengenca, čororen, bezehalen, čhudime manušen thaj bute đuvljen. O Luka kava pisisada, khatende paše o 65 berš palo Hrist.

O Luka bičhalol lil e Teofilese tare Isuseso đuvdipe

¹ Sar so đane but đene lije te pisin tar okova so sasa* so o Dol obečisada precale prorokura, a čerdilo maškar amende. ² Pisisade amende kola save korkore dikhlje vađi tare anglune đivesa thaj čerdile sluge e Devlese Lafese, ³ gija i me, mangleja Teofile, tuče pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem. ⁴ Gija ka ave uverimo da okova so sikade tut tare Hristoso đuvdipe si čačipe.

O meleko vačarol taro bijandipe e Jovaneso e krstiteljeso

⁵ Ano vreme e Irodeso o caro e Judejako sasa nesavo svešteniko tare Avijinaso redo,† akhardola Zaharija, thaj lesi romni sasa taro pleme e Aaroneso, savi akhardola Jelisaveta. ⁶ A sesa solduj čačutne anglo Dol, thaj živisade palo vačaripe thaj palo zakono e Rajoso bizo nisavo bilačhipe. ⁷ Len naj sasa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj đene sesa već purane.

⁸ Thaj jekh đive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa lesa redo, ⁹ kaj palo adeti e sveštenikurengo birisade le barbutosa te đal e Devlese te kadil ano Svetište e Rajoso.‡ ¹⁰ Thaj but manuša sesa avral thaj molisajle e Devlese kana o Zaharija dija te kadil ano Hram.

¹¹ A e Zaharijase sikadilo o meleko e Rajoso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. ¹² Thaj kana dikhlja le o Zaharija but darajlo.

¹³ Al o meleko vačarda lese: “Ma dara, Zaharija! Golese kaj ći molitva si šundi, thaj ći romni i Jelisaveta ka bijanol murše. Tu ka dele alav Jovan.

¹⁴ Thaj tu ka ave radosno thaj bahtalo, thaj but đene ka aven blagoslovime lese bijandimasa.

¹⁵ Golese kaj ka avol baro anglo Dol, thaj ni ka pijol mol thaj zuralo pijipe, thaj ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vodi pe dako.

¹⁶ Thaj vov bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Rajo lengo Dol.

¹⁷ Thaj vov§ ka đal anglo Rajo sar manuš savo anol o haberi ano duxo thaj ano zuralipe sar o Ilija o proroko. Ka miril e ile e dadende premale e čhave, thaj okola so ni šunen e Devle te aven gođaver sar e manuša save

* 1,1 ispunisajlo † 1,5 O Avija sasa šorutno tar kaja grupa sveštenikura thaj sa von sesa kuštika (čhave) e Aronese, savo sasa angluno izraelsko svešteniko (dik 2. Dnev 24). ‡ 1,9 E Sveštenikura trubuje te phabaren guglo-mirišljavo tamjano sar anipe (prinos) e Devlese svako sabalje thaj rat ko oltari savo si posebno andre ano hramo. § 1,17 O Jovan

čerem okova so o Dol phenol da si šukar. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Rajose avimase.”

¹⁸ Thaj vačarda o Zaharija e melekose: “Pal soste me gova ka đanav? Golese kaj sem purano thaj mi romni si bute beršendi.”

¹⁹ Thaj phenda e Zaharijase o meleko: “Me sem o Gavriilo savo ačhav anglo Dol.* Bičhaldol sem te vačarav tuče kava lačno lafi. ²⁰ Thaj ak, golese so ni pačajan an me lafura ka ave laloro thaj ni ka vačare đi gova đive đi kaj sa gova ni čerdol, thaj me lafura ka pherdon.”

²¹ Thaj avral e manuša ađučarde e Zaharija, thaj čudisajle sose gači majisajlo ano sveto than e Hrameso. ²² A kana iklilo o Zaharija naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro, thaj e manuša haljarde kaj dikhlja dičhipe đi kaj sasa ano sveto than e Hrameso.

²³ Thaj kana nakhle e đivesa tar leso kandipe ano Hramo o Zaharija đelo čhere. ²⁴ A pale kala đivesa ačhili khamni i Jelisaveta lesi romni, thaj ni iklili avral pand čhon† thaj vačarda: ²⁵ “Gija čerda mande o Rajo ane kala đive kaj pelo lese žal mande! Uljarda mandar kaja lađ kaj ni sasa ma čhave.”

O meleko vačarol taro bijandipe e Isuseso

²⁶ A kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni o Dol bičhaldol e meleko e Gavriilo ano cikno foro Nazaret ani Galileja. ²⁷ Ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. ²⁸ Thaj avilo late o meleko o Gavriilo thaj phenda: “Av radosno, so arakhljan milost. O Rajo si tusa. Blagoslovimi san maškare đuvlja!”

²⁹ A voj kaj dikhlja e meleko darajli tare lafura lese thaj dija gođi savo sasa kava pozdrav? ³⁰ Thaj phenda lače o meleko: “Ma dara, Marije! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol.‡ ³¹ Ak, ka ače khamni, thaj ka bijane čhave, thaj ka dele alav Isus.§

³² Vov ka avol baro, ka akhardol Čhavo Embareso, thaj ka dol le o Rajo o Dol autoritet te vladil sar caro, sar o David tar lesi kuštik so čerda.

³³ Thaj ka caruil ane kuštika e Jakovese sa e đivesa, thaj lese carstvose ni ka avol krajo.

³⁴ A i Marija pučlja e meleko: “Sar ka avol gova kana sem me vađi čhej?”

³⁵ Thaj vačarda lače o meleko o Gavriilo:

“O Dux Sveti ka avol pe tute, thaj o Zuralipe e Embareso ka učharol tut. Golese kaj gova so ka bijandol ka avol sveto,

thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. ³⁶ Thaj ak, či bibi thaj voj ačhili khamni ane purane berša i ka bijanol murše. Thaj voj savi naštine ačhol khamni, akana si šov čhon khamni. ³⁷ Golese kaj o Dol šaj sa so phenol!”

³⁸ A i Marija phenda: “Ake i me sem sluškinja e Rajosi. Nek avol palo čo lafi!” Thaj o meleko đelo latar.

I Marija đal te dičhol e Jelisaveta

³⁹ A i Marija pale gola đivesa spremisajli thaj siđarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. ⁴⁰ Kana resli odori, đeli ano čher e Zaharijase, thaj pozdravisajli

* ^{1,19} savo ačhav anglo Dol Ano original ačhol: “save ačhen anglo Dol”. Kava si phendo sar ukor e Zaharijase. Prisutnost e Gavriilo, savo avol taro Dol, bi trubula te avol dovoljno dokaz e Zaharijase.

† ^{1,24} Pale pand čhon ka pinđardol kaj si khamni. ‡ ^{1,30} arakhljan milost anglo Dol Idiom “naći milost” značil te ave pozitivno prihvatimo nekastar: “O Dol odlučisada te dol tut po milost” li “O Dol sikavol po ljubaznost.”

§ ^{1,31} Alav “Isus” značil: o Rajo spasil.

e Jelisavetasa. ⁴¹ Thaj kana i Jelisaveta šunda o pozdrav e Marijako, čhelda o čhavo ane lako vođi, thaj i Jelisaveta pherdili Sveto Duxo. ⁴² Thaj dija vika thaj vačarda e Marijaće: “Em blagoslovimi san maškare sa e đuvlja, thaj blagoslovimo o čhavo an ċiro vođi. ⁴³ Kotar mande kava čast kaj tu i dej me Rajosi aviljan ke mande? ⁴⁴ Golese dik, kana šundem čo pozdrav ane mingre kana, čhelda o čhavoro ane mo vođi. ⁴⁵ Thaj blago tuče so pačajan kaj ka čerdol kova so vačarda tuče o Rajo!”

I Marija slavil e Devle

⁴⁶ Thaj i Marija vačarda:
 “Slavil mi duša mingre Rajo!
⁴⁷ Thaj mo dux blagoslovimo si ano Dol mingro o Spasitelji,
⁴⁸ so sasa milostivno e sluškinjaće piraće,
 golese dik, od akana ka akharen ma blagoslovimi sa e manuša.
⁴⁹ Golese so čerda mande but šukaripe o Zuralo Dol,
 sveto si leso alav!
⁵⁰ Vov si milostivno sa e manušenje tare sa e kuštika save daran lestar.
⁵¹ Sikada po zuralipe pe vastesa,
 čhudija e barikanen ane mislura lenđe ilenđe.
⁵² Čhudija e vladaren taro lengo tron,
 thaj vazdija e teljarden.
⁵³ E bukhalen čaljarda šukarimasa,
 thaj e barvalen mukhlja čuče vastencar.
⁵⁴ Pomožisada e Izrael ċire sluga
 te dolpe gođi taro milost,*
⁵⁵ sar so vačarda amare kuštikenđe,
 e Avraamese, thaj lese semese đi ko poslednjo đive.”
⁵⁶ Thaj i Marija bešli e Jelisavetasa paše trin čhon, thaj pale gova irisajli čhere.

Bijandilo o Jovan o Krstitelji

⁵⁷ A i Jelisavetaće avilo o časo te bijanol, thaj bijanda čhave. ⁵⁸ Thaj kana šunde lače pašutne thaj lači familija kaj o Rajo sikada lače baro milost, radujisajle lasa.

⁵⁹ Thaj kana o čhavoro sasa ohtoto đive, avile te čeren le suneti, thaj manglje te den le alav-Zaharija. ⁶⁰ I Jelisaveta vačarda: “Na, leso alav ka avol Jovane!”

⁶¹ Thaj phende lače: “Naj tut khoni ani ċiri familija gole alavesa!” ⁶² Thaj pučlje e dade e Zaharija vastencar sar bi vov mandola te dol leso alav. ⁶³ Thaj o Zaharija manglja khanči pe soste šajine te pisil, thaj pisisada: “Jovan ka avol leso alav.” Thaj savore čudisajle. ⁶⁴ Thaj o Zaharija lija te vačarol, thaj lija te slavil e Devle.

⁶⁵ Thaj i dar e Devlesi avili ane sa e pašutne lenđe, thaj ki sa i bregali Judeja šundilo kava so sasa. ⁶⁶ Thaj savore dije gođi tar gova:† “So ka avol tar kava čhavo? Golese so o va e Rajoso sasa pe leste.”‡

O Zaharija prorokujil taro po čhavo o Jovane thaj taro Mesija

* 1,54 O Dol našti bistro. Kana o Dol “dolpe gođi,” gova si idiom savo značil kaj o Dol delujil ko temelji ke okova so obećisada. Kava vačarol tare Devleso obećanje e Avraamese (“golese so obećisada amare kuštikenđe kaj ka avol milosrdno.”) 1,55 Gal 3,16 † 1,66 Ano original ačhol: čute ano ilo ‡ 1,66 o va e Rajoso sasa pe leste Izraz “va e Rajoso” odnosilpe pe Rajoso zuralipe. “E Rajoso zuralipe sasa lesa” ili “O Rajo čerda ane leste zurale”.

⁶⁷ Thaj o Zaharija, o dad e Jovaneso, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokuisada:

⁶⁸ “Blagoslovimo o Rajo o Dol e Izraeleso so avilo thaj ikalda[§] pe manušen!

⁶⁹ Thaj vazdija amende e zurale Spasitelje * tari kuštik e Davidesi[†] pire slugasi,

⁷⁰ sar so vačarda andare muja tare sveta prorokura pire ano purano vreme

⁷¹ kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura

thaj tare vasta[‡] save mrzin amen.

⁷² Savo sasa milosno amare kuštikende,

thaj ispunisada po sveto Savez[§],

⁷³ Savez savo dija e Avraamese amare paradadese.

Kaj ka dol amen

⁷⁴ te ikala amen tare vasta amare dušmajende,

thaj te kanda e Devle bizi dar,

⁷⁵ ano svetost thaj ano pravednost angle leste

sa dok sam đuvde.

⁷⁶ A tu, Jovane mo čhavo, ka akhardo proroko Embareso golese kaj ka đa anglo Rajo te čere leso drumo.

⁷⁷ Ka sikave lese manušen sar te pindaren o spasenje

prekalo oproštenje tare lenđe grehura,

⁷⁸ Golese so si e Devleso ilo šukar,

ka avol o svetlost* pe amende sar nevi sabalin,

⁷⁹ te svetlil kolende so si ano kalipe[†] thaj ani sena e merimasi,

a amare pingre ka phiren ko drom taro mir.”[‡]

⁸⁰ A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Thaj delo ani pustinja sa đi kaj ni ikילו angle Izraelcura te vačarol o Lafi e Devleso.

2

E Isuseso bijandipe

(Mt 1,18–25)

¹ Ane gola đivesa kana bijandilo o Jovan o Krstiteljji ikילו o vačaripe e caroso e Avgustineso te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. ² Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladisada e Sirijasa. ³ Thaj savore pojdisade te pisin pe alava ko spisko, ko foro kaj bešle lenđe kuštika.

§ 1,68 počinda-otkupisada * 1,69 e zurale Spasitelje Ano original ačhol: “šing-rog spasenja amende”. I šing e životinjendi sasa simboli taro blagoslovimo zuralipe te branin pe. O Mesija vačarol vov si sar i šing savi isila zuralipe te spasil o Izrael sar “savo šaj šaj te spasil amen”. † 1,69 Ano original ačhol: “Ano čher lese slugasi e Davidese”. E Davideso “čher” kate sikavol lese familija, tačno, lese kuštika: “ani familija lese slugasi e Davidesi” li “savo si tari kuštik tar leso kandino o David”. ‡ 1,71 vasta predstavil zuralipe save bilače manuša koristin protiv e Devleso narodo. § 1,72 Ko original: “Savez “dik: Ps 106,45–46 * 1,78 svetlost Svetlo si često metafora pašo čačipe. Kate vačarol pe taro duxovno čačipe savo o Spasitelj ka dol sar iklipe e khameso savo sikadol ki phuv. DikMal 4,2. † 1,79 kalipe Kate si i tama metafora pašo odsutnost taro duxovno čačipe. Kate e manušenje savende nedostajil duxovno čačipe vačarol sar te phene bešen ano kalipe: “manuša save ni danen o čačipe”. ‡ 1,79 “drom taro mir” si metafora pašo đuvdi pe savo anol đi gova sar manuš te avol le mir e Devlesa: “te avol mirno an po đuvdipe” il “te phire ko drom savo indarol ko mir”.

⁴ Gija thaj o Josif taro foro Nazaret ani phuv i Galileja, vov sasa tari familija em tari kuštik e Davidesi, pojdisada ane Davideso gav savo akhardol Vitlejem,*
⁵ te pisil po alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese, thaj voj sasa khamni.
⁶ Thaj kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. ⁷ Thaj bijanda čhave pe anglune, thaj pačarda le, thaj čuta le ani balija,† golese kaj naj sasa than ani gostionica.‡

E čobanura thaj e melekura

⁸ Thaj sesa e čobanura ane goja phuv pašo Vitlejem save arakhlje ke poljura račasa pe bakren. ⁹ Thaj dik, o meleko e Rajoso ačhilo maškare lende, thaj e Rajosi slava svetlisada len, thaj von but darajle. ¹⁰ Thaj o meleko vačarda lende: “Ma daran! Dik, anav tumende lačho haberi e radujimaso so ka avol sa e manušende! ¹¹ Golese kaj avdive bijandilo o Spasitelj, savo si Hristos, o Rajo, ano foro kaj sasa bijando o caro o David. ¹² Thaj ake, tumende znako pal savo ka pindaren le: ka aračhen čhave savo si pačardo thaj pašljol ani balija.”

¹³ Thaj tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska melekura§, save hvalina e Devle vačarindoj:

¹⁴ “Slava e Devlese ko učipe, thaj ki phuv mir maškare manuša save si pale Devleso mandipe.”

¹⁵ Thaj kana e melekura đele lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: “Ka đa đi o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Rajo.”

¹⁶ E čobanura đele sigate, thaj arakhlje e Marija thaj e Josife, thaj e čhave sar pašljol ani balija. ¹⁷ Thaj kana dikhle le, savorende vačarde so o meleko lende vačarda taro čavoro. ¹⁸ Thaj savore save šunde e čobanuren divisajle. ¹⁹ A i Marija dija godi tar kala lafura, thaj čuta len ane po ilo.* ²⁰ Thaj irisajle e čobanura thaj slavisade thaj hvalisade e Devle za sa so šunde thaj dikhle, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lende phendo.

²¹ Thaj ohtoto đive sar bijandilo o čavoro avilo o vreme te čeren le suneti,† thaj dijele alav Isus, sar so vačarda o meleko angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija thaj o Isus ko Hram palo Zakono

²² Thaj kana avilo o đive o Josif thaj i Marija te đan palo adeti e thodimaso–e Marijako, palo zakono e Mojsijasno, ande e čhavore ano Jerusalim ano Hram te preden le e Rajose ²³ (sar so si pisimo ano zakon e Rajoso kaj: “Svako čhavo murš savo putrol e dejako por te posvetil pe e Rajose”) ²⁴ thaj te anen kurbano (sar e Rajoso zakono penol, “duj grlice il duj terne golubura”).

O Simeon pindarda e Mesija

²⁵ Thaj dik, sasa ano Jerusalim manuš kaso alav sasa Simeon, thaj gova manuš sasa pravedno, thaj pobožno, savo ađučarda o Mesija te ikalol o Izrael‡ taro ropstvo thaj o Dux Sveti sasa pe leste. ²⁶ Thaj o Dux Sveti sikada lese but angleder kaj ni ka merol sa đi kaj ni dičhol e Hristo e Rajoso. ²⁷ Thaj o Duxo

* 2,4 Vitlejemlako o Vitlejem sasa cikno foro, gothe o caro o David sasa bijando i sasa proroštvo kaj o Mesija ka bijandol gothe. (Mih 5,2). † 2,7 Than ano savi čhuvola pe pus thaj bobo e stokaće ‡ 2,7 “naj sasa than lende dujende te ačhen ani soba e gosturendi.” Golese so verovatno avile but manuša ano Vitlejem te pisin pe ko spisko. § 2,13 Ano original ačhol: Vojska e nebosi. * 2,19 I Marija smatrisada gova so sasa phendo tar lako čhavo sasa dragoceno: “radosno, brižljivo dola pe godi pe gola lafura”. † 2,21 suneti Zakonura save o Dol dija e Jevrejende te čeren suneti murše čhave thaj gova odredeno kurbano savo o dad em i dej trubul te anen. (3. Mojs 12,3). 2,23 2. Mojs 13,2, 12 2,24 3. Mojs 12,8 ‡ 2,25 Ano original ačhol: “Ađučarda uteha e Izraelese.”

vačarda lese te đal ano Hram.[§] O Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te čeren okova so si palo adeti ane Mojsijaso zakono,²⁸ a o Simeon dikhlja e Isuse thaj lija le ke pire vasta, thaj hvalisada e Devle thaj phenda:

²⁹ “Akana muk ano mir man će sluga, Rajo, palo okova sar so phendan.

³⁰ Golese so me jakha dikhlje o spasipe čiro^{*}

³¹ savo čerdan angle sa e manuša.

³² Vov si svetlo[†] savo ka avol pe manuša save ni đanen e Devle, thaj vov ka avol ki slava pire manušenđe e Izraelese.”

³³ Thaj e Isusesi dej thaj lesa dad sesa čudime so vačarda o Simeon taro Isus.

³⁴ Thaj blagoslovisada len o Simeon, thaj vačarda e Marijaće lese daće: “Dik, o Dol odredisada kale čhavore te peravol buten Izraelcuren thaj te vazdol.[‡] Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but đene ka odbacin le. ³⁵ Thaj gija ka sikadol so garandoj den an pe gođa. A tut i bari čhurik[§] ka pusavol ani duša.

I Ana zahvali e Devlese pašo Mesija

³⁶ Thaj sasa i Ana e Devlesi proročica, čhej e Fanuilosi, tari kuštik e Asireso.^{*}

Voj sasa but phuri, efa berš sasa pe romesa thaj lako rom mulo,[†] ³⁷ thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj štar berš, savi ni đala taro Hram, kandija e Devlese i rat thaj o đive, thaj postisada thaj molisada. ³⁸ Thaj ane gova časo avili, hvalisada e Devle thaj vačarda taro čhavoro savorende save adučarde o Dol te ikalo[‡] o Jerusalem.[§]

³⁹ Thaj o Josif em i Marija kana čerde sa palo zakono e Devleso, irisajle ani Galileja ane po foro o Nazaret. ⁴⁰ A o čhavo barilo thaj zurajlo, thaj pherdilo butđanglipe, thaj o šukaripe e Devleso sasa ane leste.

O Isus sar čhavoro ano Hram

⁴¹ E Isuseso dad thaj lesi dej đele svako berš ano Jerusalem ko baro đive ki Pasha. ⁴² Thaj kana sasa e Isuse dešuduj berš, i vov đelo palo adeti te svetkujil lencar o baro đive i Pasha ano Jerusalem. ⁴³ Thaj kana nakhle gola đivesa von irisajle čhere. O čhavoro o Isus ačhilo ano Jerusalem, a gova ni đanglje lesi dej thaj lesa dad. ⁴⁴ Dije gođi kaj si i vov lencar maškare avera manuša save putujisade lencar. Đele jekh đive phirindoj thaj lije te roden le ki familija thaj ke pire pindarutne manuša. ⁴⁵ Thaj kana ni arakhlje le irisajle ano Jerusalem te roden le. ⁴⁶ O trito đive arakhlje le ano Hram sar bešol maškare učitelja, thaj šunol len, thaj pučol len. ⁴⁷ Thaj savore save šunena e Isuse divisajle lese đanglimasa thaj lese irimasa o pučipe.

⁴⁸ Thaj kana dikhlje le čudisajle, thaj lesi dej pučlja le: “Čhaveja! So čere amencar kava? Ak me thaj čo dad daraljam thaj rodijam tut!”

§ 2,27 ano Hram “ani hramsko avlin.” Samo e sveštenikura šajine te den ano Hram. * 2,30 o spasipe čiro “Spasenje” vačarol taro manuš savo ka anol spasenje-čhavore e Isuse-save o Simeon ičarol: “Spasitelj savo si bičhaldo” il “kova kas tu bičhaldan te spasil amen”. † 2,32 O svetlo Kaja metafora značil kaj o čhavoro ka pomožil e manušenđe te dičhen thaj te razumin ko isto sar o svetlo pomožil e manušenđe šukar te dičhen. ‡ 2,34 te peravol thaj te vazdol “Te perol” značil te crdol pe taro Dol, te avol osudimo ili te avol uništimo, a te vazdol značil te avol po paše e Devlese, te avol blagoslovimo ili spasimo.” § 2,35 Kaja metafora sikavol bari žal savi i Marija ka osetil: “Či žal ka avol gači dukhadi sar i bari šhurik-mać savi pusavol čo ilo.” * 2,36 O Asir sasa jekh tare dešuduj čhave e Jakovese. † 2,36 Kava šaj te značil (1) voj sasa udovica 84 berš il (2) voj si udovica savi si akana purani 84 berš. ‡ 2,38 otkupil § 2,38 Jerusalem Kava značil “kova savo ka ikalol o Jerusalem” il “vov ka anol e Devleso blagoslov thaj naklonost palal ano Jerusalem” (dik Is 52,9).

49 Thaj o Isus vačarda lenđe: “Sose rodijen man? Ni li đanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso?”* 50 Thaj von ni haljarde so vov manglja te penol lenđe.

51 Thaj lencar avilo ano Nazaret, thaj sa šunola len. Thaj lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo.† 52 Thaj o Isus barola ano butđanglipe thaj ano baripe‡ thaj ano milost ko Dol em ke manuša.§

3

*O Jovan o Krstitelji čerol o drom
(Mt 3,1-12; Mk 1,2-8; Jn 1,19-28)*

1 Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandšto berš,* thaj o Pontije o Pilat o upravniko vladisada ani Judeja, thaj o Irod vladisada ani Galileja, thaj o Filip leso phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada, thaj o Lisanije vladisada ani Avilina,† 2 a bare sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa,‡ thaj o Dol bičhalda po lafi e Jovanese e Zaharijase čhaves e ani pustinja. 3 O Jovane delo taro than di ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi, vačarindoj kaj e manuša trubul te irin pe tar pe grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lenđe, thaj te krstin pe. 4 Sar so pisisada o proroko o Isajia, o Jovan sasa:

“O glaso so dol vika ani pustinja:

“Čeren o drom e Rajose!

Ravnin lese o drom!” §

5 Sa e doline te pherdon,

thaj sa e gore thaj e bregura nek ravnin pe,*

thaj sa e bande droma te aven prava,

a e bilačhe droma te aven ravnome.†

6 Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!”

* 2,49 Ni li đanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso? Leso dad thaj lesi dej trubuje te đanen i svrha zaki savi bičhalda le leso Dad taro nebo. Ane 12 berš o Isus o Čhavo e Devleso haljarda-razumisada kaj o Dol leso pravo Dad (na o Josif, e Marijako rom). † 2,51 sa garada e lafura kala ane piro ilo Tare sa i Marija so šunda, vačarol pe kaj si sar barvalipe savo voj arakhlja thaj vrednujisada: “Ano šukaripe dija gođi tar sa kala buča”. ‡ 2,52 barola ano butđanglipe thaj ano baripe “Avola sa po đanglo i po zuralo.” Kava vačharola pe tar leso mentalno thaj fizičko baripe (rast). § 2,52 ano milost ko Dol em kare manuša Kava vačarol taro duxovno thaj društveno rast-baripe. Kava šaj bi vačharola pe: “O Dol blagoslovisada le sa po but em po but, thaj e manuša manglje le sa po but thaj po but.” * 3,1 Pale amaro kalendari ano 27 ili 28 berš. † 3,1 Irod, Filip i Lizanije su bili “tetrarsi”. Izraz “tetrarh” odnosi se na vladinog dužnosnika koji je vladao dijelom Rimskoga carstva. Svaki tetrarh bio je pod autoritetom rimskoga cara. Kraljevstvo Heroda “Velikog”, koji je bio kralj u vrijeme Isusova rođenja, bilo je podijeljeno na četiri dijela nakon njegove smrti, a tim su dijelovima vladali njegovi sinovi kao “tetrarsi” ili “vladari četvrtine”. Svaki dio imao je jedan ili više manjih dijelova koji su se zvali provincije, kao što su bile Galileja i Samarija. ‡ 3,2 o šerutno tare sveštenikura o Ana thaj o Kajafa “Kana o Ana thaj o Kajafa kandije solduj sar baresveštenkura.” O Ana sasa barosvešteniko, a e jevreja gija pindarena sa le čak i kana e Rimljanura čute lese đamutre, e Kajafa, te zamenil le sar barosvešteniko. § 3,4 E manuša kava čeren gijate so pokajin pe za ke pe grehura: “Pripremin tumen te šunen e Rajoso lafi kana ka avol” il “Pokajin tumen em aven spremna o Rajo te avol.” * 3,5 “von ka ravnin svako dolina thaj brego” ili “von ka crden sa so si bango ko drom” † 3,5 Kana e manuša čeren o drom e carose savo avol, peraven e uče thana thaj pheren e hva te šaj o drom avol lačho. Kava si kotor tar jekh metafora savi počnisada ko stih angleder kalestar. 3,6 Is 40,3-5

⁷ O Jovane vačarda e manušenđe save avena te krstil len: “Tumen e sapese Čhave![‡] Ko vačarda tumenđe kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol?[§] ⁸ Sikaven tumare đuvdimasa thaj tumare bućencar kaj irisajljen taro greh thaj aviljen anglo Dol!^{*} Ma hohaven tumen golesa so vačaren: “Amaro Dad si o Avraam[†]!” Golese vačarav tumenđe kaj o Dol šaj tar kala bara vazdol čhaven e Avraamese. ⁹ Golese kaj o tover tare Devleso sudo ačhol ano kaš karo koreno,[‡] thaj svako kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka čhinol pe, thaj ani jag ka čhudol pe.”

¹⁰ Thaj e manuša pučhlje e Jovane: “So te čera?”

¹¹ A o Jovane vačarda lenđe: “Kas isi duj fostanura nek dol jekh kolese so najle nijekh, thaj kas isi hamase nek dol okole kas naj.”

¹² Avile te krstin pe thaj i e carincura thaj pučhlje le: “So te čera amen?”

¹³ A o Jovane phenda lenđe: “Ma manden po but nego so vačardo si tumenđe taro vlast.”

¹⁴ A e vojnika pučlje le: “Amen so te čera?”

Thaj vačarda lenđe o Jovane: “Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren hohajpe pe nikaste[§] thaj aven bahtale okolesa kobor počinen tumen.”

¹⁵ E manuša ađučarde e Mesija i savore pučlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. ¹⁶ Thaj o Jovane vačarda savorenđe: “Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar, kase naj sem dostojno lese sandale te putrav.^{*} Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj jagasa.[†] ¹⁷ Le isi vila[‡] ane vasta, thaj ka čistil o gumno[§] i ka čidol o điv an po ambari, a i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol.^{*} ¹⁸ Thaj gija but aver lafura[†] vačarda o Jovane e narodose sar te teril len te pokajin pe thaj phenda lenđe o lačno lafi.

¹⁹ Thaj o Jovane prekorisada e Irode e vladare tari Galileja golese so lija romnjaće pe phralese romnja e Irodijada,[‡] thaj zbog but bilačhe buča so čerda ²⁰ pale sa gova o Irod i kava phenda: “Čhuven e Jovane ano phanglipe.”

O Jovane krstil e Isuse

(Mt 1,1-17; 3,13-17; Mk 1,9-11; Jn 1,32-34)

[‡] 3,7 bišukar manušalen. [§] 3,7 O Jovan ukorila sa e narodo, golese so rodije te krstil len sar te ni kaznil len o Dol, al von ni ačhile te čeren grehura: “Našti gija te našen tare Devleso gnjev” il “Našti našen tare Devleso gnjev gijate samo so ka aven krstime.” ^{*} 3,8 Ano original ačhol: Bijanen bijandipe savo si dostojno ko obraćenje. Ke akaja metafora o ponašanje e manušeso uporedil pe e bijandimasa. Sar tare luluđa so ađučarol pe bijandipe savo si lačno za ki lači vrsta, taro manuš savo vačarol kaj pokajisajlo lestar ađučarol pe te živil sar o Dol so rodol lestar. [†] 3,8 Mislisade kaj o Dol ni ka kaznil len golese so si o Avraam lenđi kuštik. [‡] 3,9 O tover kate metafora zaki kazna savi sigate ka avol: “O Dol si sar manuš savo čuta po tover po koreno e kaštengo.” [§] 3,14 ma phenen hohajpe pe khanikaste Ili “ma optužin nikas hohavne te bi dobina pare lendar.” ^{*} 3,16 Te putren pe e pertle tare sandale sasa bući e robosi.

O Jovane vačarda kaj okova savo avol si gači baro kaj o Jovane naj vredno ni leso robo te avol. [†] 3,16 jagasa “jag” si metafora il zako (1) sudo ili (2) pročišćenje. [‡] 3,17 Kava si alati savesa čhudola pe o điv ano vazduho te bi odvojila pe i pleva taro điv. E zrnura si po phare pa perena tele, a e pleva em okova so naj điv letil e balvaljasa. Kava alati si slično sar e grabulje. [§] 3,17 Gumno si than kaj o điv čhuvoil pe te spremil pe za čistipe. “Čistil pe” gumno značil te završil pe o čistipe e điveso: “te završil piro čistipe taro điv” ^{*} 3,17 O Jovane vačarol taro Hrist savo avol te sudil sar te phene kaj si vov zemljoradniko savo si spremno te delil e zrnura taro điv tari pleva: “a vov ičarol i vila golese so si spremno” il “vov si spremno te sudil sar o zemljoradniko spremno te vejil o điv”. [†] 3,18 opomene [‡] 3,19 pe phralese romnja e Irodijada O Irod Antipas mukhlja pe prvone romnja thaj lija pe phralese romnja e Irodijada, savi sasa romni lese phraleso e Filipesi I (dik Mt 14,3; Mk 6,17). Mojsijaso si zakono ano 3. Mojs 18,16; 20,21 zabranisada manušese te lol romnjaće pe phralese romnja dok si o phral vađi đuvdo.

21 Thaj kana o Jovane krstisada sa e manušen, thaj i o Isus krstisajlo, i dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo, 22 thaj o Sveti Dux ulilo pe leste ano oblik sar golubo, thaj šundilo glaso taro nebo: "Tu san mo čhavo o manglo. Tu san pale mingro mangliple!"

E kuštika e Isuse Hristese
(Mt 1,1-17)

23 Thaj e Isuse sasa le paše tranda berš kana počnisada pi buči[§] thaj e manuša smatrisade kaj si o Isus, čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Ilijaso.

24 O Ilija sasa čhavo e Matataso,

O Matata sasa čhavo e Levijaso.

O Levi sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Janejaso.

O Janaj sasa čhavo e Josifeso.

25 O Josif sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Amoseso.

O Amos sasa čhavo e Naumeso.

O Naum sasa čhavo e Eslijaso.

O Eslija sasa čhavo e Nangejeso.

26 O Nangej sasa čhavo e Maateso.

O Maata sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatija sasa čhavo e Semeinaso.

O Semein sasa čhavo e Josiheso.

O Josih sasa čhavo e Jodaso.

27 O Joda sasa čhavo e Joanaso.

O Joanan sasa čhavo e Risaso.

O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso.

O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso.

O Salatiil čhavo e Nirijaso.

28 O Niri sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhije sasa čhavo e Adijeso.

O Adija sasa čhavo e Kosamaso.

O Kosam sasa čhavo e Elmadameso.

O Elmadam sasa čhavo e Iroso.

29 O Ir sasa čhavo e Isuseso.

O Isus sasa čhavo e Elizereso.

O Elizer sasa čhavo e Jorimaso.

O Jorim sasa čhavo e Matatoso.

O Matata sasa čhavo e Leviso,

30 O Levi sasa čhavo e Simeoneso,

O Simeon sasa čhavo e Judaso.

O Juda sasa čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Jonameso.

O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso.

31 O Eliakim sasa čhavo e Melejeso.

O Meleja sasa čhavo e Menineso.

O Mena sasa čhavo e Matateso.

O Matata čhavo e Nataneso.

O Natan sasa čhavo e Davideso.

32 O David sasa čhavo e Jesejaso.

O Jesej sasa čhavo e Jovideso,

§ 3,23 pi buči sar Mesija

O Jovid sasa čhavo e Voozeso.
 O Vooz sasa čhavo e Salmoneso.
 O Salmon čhavo e Naasoneso.
³³ O Naason sasa čhavo e Aminadaveso.
 O Aminadav sasa čhavo e Admineso.
 O Admin sasa čhavo e Arinijeso.*
 O Arni sasa čhavo e Esromeso.
 O Esrom sasa čhavo e Fareseso.
 O Fares sasa čhavo e Judaso.
³⁴ O Juda sasa čhavo e Jakoveso.
 O Jakov sasa čhavo e Isakoso.
 O Isak sasa čhavo e Avraameso.
 O Avraam sasa čhavo e Tarajeso.
 O Tara sasa čhavo e Nahoreso.
³⁵ O Nahor sasa čhavo e Seruheso,
 O Seruh sasa čhavo e Ragaveso.
 O Ragav sasa čhavo e Falekoso.
 O Falek sasa čhavo e Evereso.
 O Ever sasa čhavo e Salaso.
³⁶ O Sala sasa čhavo e Kainaneso.
 O Kain sasa čhavo e Arfaksadeso.
 O Arfaksad sasa čhavo e Simeso.
 O Sim sasa čhavo e Nojeso.
 O Noje sasa čhavo e Lamehoso.
³⁷ O Lameh sasa čhavo e Matusalaso.
 O Matusala sasa čhavo e Enoheso.
 O Enoh sasa čhavo e Jareteso.
 O Jaret sasa čhavo e Maleleileso.
 O Malaleil sasa čhavo e Kainameso.
³⁸ O Kainam sasa čhavo e Enoseso.
 O Enos sasa čhavo e Siteso.
 O Sit sasa čhavo e Adameso.
 O Adam sasa čhavo e Devleso.

4

O beng iskušil e Isuse
 (Mt 4,1-11; Mk 1,12-13)

¹ O Isus pherdo Dux Sveti irisajlo tari len i Jordan, thaj inđarda le o Duxo ani pustinja ² thaj saranda đive o beng iskušisada le. Thaj gola đive khanči ni nalja, thaj kana nakhle e saranda đive, vov bukhajlo.

³ Thaj vačarda lese o beng: “Te san e Devleso Čhavo phen kale barese te avol mangro.”

⁴ Thaj o Isus phenda lese: “Ano Sveto Lil ačhol: 'O manuš ni ka avol đuvdo samo taro mangro.’”*

⁵ Thaj ikalda le o beng ko učo than thaj sikada lese sa e carstvura ki phuv tari jekh drom. ⁶ Thaj o beng vačarda lese: “Tuče ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj mande dija pe, thaj me ka davla kase mangav. ⁷ Tu ako pere angle mingre koča sa čiro ka avol.

⁸ Thaj o Isus vačarda lese: “Ano Sveto Lil ačhol: “Per ke koča e Rajose e Devlese čirese, thaj lese jekhese kande.”†

* ^{3,33} Umesto “čhavo e Admineso, čhavo e Arinijeso” nesave grčka rukopisura pisin samo “čhavo e Arameso”. * ^{4,4} 5. Mojs 8:3 † ^{4,8} Pnz 6:13

⁹ Thaj inđarda le ano Jerusolim, čuta le najučeste po Hramo, thaj vačarda lese: "Te san e Devleso Čhavo, čude tu katar tele, ¹⁰ golese kaj ano Sveto Lil ačhol: 'Vov ka phenol pe melekurende te aračhen tut.'

¹¹ Thaj: 'ka lol tut ke vasta te ma čalave tut ko bar će pingresa.'"[‡]

¹² Thaj o Isus vačarda lese: "Ano Sveto Lil si vačardo: 'Ma iskuši e Rajo e Devle čire.'"[§]

¹³ Thaj kana ačhile sa e iskušenjura, o beng đelo lestar di aver nesavo vreme.

O Isus sikavol ani Galileja

(Mt 4,12-17; Mk 1,14-15)

¹⁴ Thaj irisajlo o Isus ano zuralipe e Duxoso ani Galileja, thaj o lafi lestar đelo pe sa e thana. ¹⁵ Thaj sikada ane lenđe sinagoge, thaj savore šukar lestar vačarde.

E Isuse traden taro Nazaret

(Mt 13,53-58; Mk 6,1-6)

¹⁶ Thaj avilo ano foro Nazaret kaj barilo, ko savato palo adeti piro đala sa ani sinagoga, thaj uštilo te čitil. ¹⁷ Thaj dije le o Lil e prorokoso e Isaijaso, putarda o Lil thaj arakhlja than kaj sasa pisimo:

¹⁸ "O Dux e Rajoso si pe mande, golese kaj pomazisada man thaj bičhalda man te anav o Lačho lafi e čororende, te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime, thaj e korende kaj ka dičhen, thaj e mučime ka aven mekhle,

¹⁹ te vačarav taro lačho berš taro milost e Rajoso." *

²⁰ Thaj phanglja o Lil thaj dija e slugase, pale gova bešlo. Thaj savore ani sinagoga dikhlje ane leste: ²¹ Thaj o Isus lija te vačarol lenđe: "Avđive, kava so šunden taro Lil pherdilo".

²² Savorende sasa šukar, thaj sesa bahtale kale šukar lafesa so iklilo andaro leso muj, thaj pučlje pe: "Naj li kava e Josifeso čhavo?"

²³ Thaj o Isus vačarda lenđe: "Čače, tumen mande ka vačaren kaja poslovica: 'Lekarona, sastar korkore tut!' So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum čher i kate ane čo than kaj bariljan.'" ²⁴ Tegani vačarda: "Čače vačarav tumende, nijekh proroko naj manglo ano po than kaj barilo'."

²⁵ A čače vačarav tumende: "But đuvlja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršind ni pelo[†] trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bukhalipe pe sa i phuv. ²⁶ A o Ilija ni sasa bičhaldo ni jekhaće lendar, sasa bičhaldo ke abandijengo foro Sarepta pašo Sidon ki jekh đuvli kaso rom mulo. ²⁷ Thaj but sesa gubava ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso, thaj khoni ni thodilo lendar, nego thodilo o Neman Sirijančo."

²⁸ Thaj savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. ²⁹ Thaj uštile thaj tradije le avral taro foro, thaj inđarde le ko brego najuče kaj sasa čerdo lengo foro te čhuden e odupral natele. ³⁰ A o Isus nakhlo maškar lende, thaj đelo pire dromesa.

O Isus ikalol e demone taro manuš

(Mk 1,21-28)

[‡] 4,11 Psalam 91,11-12   [§] 4,12 Pnz 6,16   * 4,19 Isaija 58,5-6; 61,1-2   [†] 4,25 o bršind ni peloAno original ačhol: "o nebo phanglilo".   4,26 1. Car 17   4,27 2. Car 5,1-14

³¹ Pale gova, o Isus ulilo ano Kafarnaum ano foro Galilejsko, thaj sikada ko ðive e savatoso. ³² Thaj ĉudisajle lese sikaimasa, golese kaj lesa vaĉaripe sasa zuralo.

³³ Gothe ani sinagoga sasa manuŝ ane kaste sasa melalo dux e demoneso, thaj dija vika: ³⁴ "So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te mudare amen? Ðanav ko san tu: Sveco e Devleso!"

³⁵ Thaj o Isus dija vika pe leste: "Phande ćo muj, thaj iklji lestar!" Thaj perada o demono e manuŝe angle sa e manuŝa, thaj o demono iklilo lestar, thaj khanĉi ni ĉerda lese bilaĉhe.

³⁶ Thaj ane savorende avili i dar thaj ĉudisajle, thaj jekh averese vaĉarde: "Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vaĉarol e melale duxurende te ikljon, thaj von ikljen!" ³⁷ Thaj ĉelo o lafi lestar ane sa e paŝutne thana.

*O Isus sastarol buten
(Mt 8,14-17; Mk 1,29-34)*

³⁸ O Isus uŝtilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano ĉher e Simonese, a e Simonese sasuja sasa la bari jag, thaj rodije lestar te vazdol la. ³⁹ Thaj o Isus aĉhilo paŝe late, pretisada e jagaće, thaj i jag mukhlja la. Sigate uŝtali thaj kandija len.

⁴⁰ Thaj kana pelo o kham, savoren save sesa len nasvale tare sa ĉi jekh nasvalipe andelen angle leste, a vov pe savorende ĉuta pe vasta, thaj sastarda len. ⁴¹ Thaj e benga iklile tare pherdo thaj dije vika thaj vaĉarena: "Tu san o ĉhavo e Devleso!" Thaj darada len te ma vaĉaren khanikase golese kaj đanglje kaj si vov o Hrist.

⁴² Thaj kana iklilo o ðive, iklilo thaj ĉelo ani pustinja, thaj e manuŝa rodije le, thaj avile leste, thaj manglje te aĉhaven le te ma đal lendar. ⁴³ A o Isus vaĉarda lende: "Trubul ane avera forura te vaĉarav o Laĉho lafi taro carstvo e Devleso, golese sem biĉhaldo." ⁴⁴ Thaj ni aĉhada te vaĉarol ane sinagoge ani Judeja.

5

*O Isus akharol e anglune sikaden
(Mt 4,18-22; Mk 1,16-20)*

¹ O Isus jekh drom kana aĉhilo paŝo Galilejsko jezero^{*}, paŝe leste ĉidije pe but manuŝa, te ŝunen o lafi e Devleso, ² thaj dikhlja duj ĉamcura kaj aĉhen ko than, a e manuŝa save dolen maĉhe iklile lendar thaj thode e mreže. ³ Thaj o Isus dija ano ĉamco savo sasa e Simonese, thaj puĉlja le te crden le zala ano paj. Thaj beŝlo thaj sikada e manuŝen taro ĉamco.[†]

⁴ Kana aĉhilo te vaĉarol e manuŝende, vaĉarda e Simonese: "Đa ko hor paj, thaj ĉhude e mreže ĉire, thaj dol maĉhen". ⁵ Thaj o Simon vaĉarda lese: "Rajo! Sa i rat ĉerdam buĉi, thaj khanĉi ni doldam, al palo ĉiro lafi ka ĉhudav e mreže."

⁶ Thaj ĉerde gova thaj dolde bute maĉhen, thaj e mreže lije te pharadon. ⁷ Thaj vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver ĉamco te ikalen e mreže, thaj avile, thaj pherde solduj ĉamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e maĉhengo.

⁸ Kana dikhlja o Simon Petar, pelo ke pe koĉa angle Isusesse pingre thaj vaĉarda: "Đa mandar, Rajo! Me sem greŝno manuŝ." ⁹ Golese kaj dolda le dar thaj savoren save sesa lesa tare but maĉhe so doldepe. ¹⁰ A gija dolda i dar e

* 5,1 Galilejsko jezero : aver alav paŝo Genisaretsko jezero † 5,3 Thaj beŝlo em sikada e manuŝen taro ĉamco Taro but narodo savo sasa ki obala, o Isus morajlo te beŝol ko ĉamco i odural te sikavol len.

Jakove thaj e Jovane e Čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonesa. Thaj o Isus vačarda e Simonese: “Ma dara, od akana ka dole e manušen.”[‡]

¹¹ Thaj ikalde e čamcura ki phuv, thaj dele pale leste.

O Isus sastarda e gubavco

(Mt 8,1-4; Mk 1,40-45)

¹² Thaj kana sasa o Isus ane jekh foro, thaj dik, manuš sa ani guba (nasvalipe pi koža), kana dikhlja e Isuse pelo angle leste mujesa di ki phuv, molisada le thaj vačarda: “Rajo! Ako mande šaj te sastarema!”

¹³ O Isus vazdija po va dolda le, thaj phenda: “Mangav. Av thodo!” Thaj o nasvalipe tar lesi koža sigate crdija pe. ¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese ma te vačarol khanikase: “Đa thaj sikado e sveštenikose, thaj inđar kurbano sar so vačarda o Mojsije an po zakono, golese kaj sastiljan te bi avola tu dokaz angle manuša.”

¹⁵ A taro Isus o lafi sa pobut šundilo thaj e manuša sa pobut čidijepe te šunen le thaj te sastarol len tar lengo nasvalipe. ¹⁶ A vov delo ke thana kaj naj khoni thaj molisajlo.

O Isus sastarol e manuše savo našti phirol

(Mt 9,1-8; Mk 2,1-12)

¹⁷ O Isus jekh đive sikada ano jekh čher, thaj gothe bešle e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono save avile tare sa e gava andari Galileja thaj i Juda thaj andaro Jerusalim. A i zor e Rajosi sasa pe leste te bi vov sastarola.

¹⁸ Thaj dik, e manuša ande ano than e pašljimaso e manuše savo našti phirol, thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. ¹⁹ Thaj kana ni arakhlje kotar te anen le tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa kaj pašlilo ko maškar anglo Isus.

²⁰ Thaj kana dikhlja o pačaipe lengo vačarda lese: “Manušeja, oprostin pe će grehural!”

²¹ Thaj lije ane peste te den godi e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono: “Savo si kava savo hulilš po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?”

²² Thaj kana o Isus haljarda so von den godi ane peste, vačarda lenđe: “So den godi ane tumare ile? ²³ So si po lokho te phenol pe: “Oprostin pe e grehura čire” il te phenol pe e manušese savo našti phirol: “Ušti thaj phir?” ²⁴ A te đanen kaj isi man vlast, me o Čhavo e Manušeso*, ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumende mi zor.” Irisajlo premalo manuš savo naštime te phirol thaj phenda: “Tuče phenav: ‘Ušti thaj le čo than kaj pašljiljan thaj đa ane čo čher.’”

²⁵ Thaj sigate uštilo angle lende, thaj lija po than kaj pašlilo, thaj đelopese čhere hvalindoj e Devle. ²⁶ Thaj savore sesa radosna, thaj hvalisade e Devle, pherdile dar thaj vačarde: “Čudo dikhlijam avđive!”

O Isus akharol e Levi (Mateje)

(Mt 9,9-13; Mk 2,13-17)

²⁷ Thaj pale gova iklilo, thaj dikhlja e carinco[†] savo akhardola Levi sar bešol ki carina, thaj vačarda lese: “Av pale mande.” ²⁸ Thaj o Levi uštilo, ačhada sa thaj delo pale leste.

[‡] 5,10 ka dole e manušen simbolično značil: o Petar te inđarol o Lafi e Devleso e manušende. 5,14 3.

Mojs 14,2-32 § 5,21 hulil značil “vređil” * 5,24 O Isus korkoro pes akharol o “Čhavo e Manušeso”

[†] 5,27 E Jevreja mrzisade e poreznikuren golese so e poreznikura sesa Jevreja save čerdile izdajice gijate so sarađujisade e Rimljanurenar save okupirisade o Izrael. Gothe i e poreznikura sesa nepošteta, čorena tare Izraelcure pare.

²⁹ E Isusesse čerda o Levi ano po čher baro hape, gothe sesa but carincura thaj avera manuša bešle lesa ko astali. ³⁰ E feriseja thaj maškar lende nesave učitelja tare Mojsijaso zakono lije te den vika thaj te vačaren lese sikadende: "Sose xan thaj pijen e carincurencar thaj e grešnikurencar?"

³¹ Thaj o Isus vačarda lende: "Ni trubul e sastende doktora, e nasvalende trubul. ³² Me ni aviljem te akharav e pravednikuren

‡ aviljem te akharav e grešnikuren ko pokajipe."

E Isuse pučen bašo post

(Mt 9,14-17; Mk 2,18-22)

³³ A von vačarde lese: "Sose e Jovanese sikade postin thaj molin pe e Devlese, gija thaj e farisejska sikade, a čire xan thaj pijen?"

³⁴ A o Isus vačarda lende: "Šaj li čhuve e manušen so avile ko abav te postin a lencar si o terno kaso si o abav? ³⁵ Ka avol o đive kana ka len lendar e terne, tegani i von ka postin ane gola đivesa.

³⁶ Thaj vačarda lende i paramič: "Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol, thaj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano. ³⁷ Thaj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha thaj ka čhordol i mol, a e morčha ka pharadon. ³⁸ Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morčha. ³⁹ Thaj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi golese kaj phenol: 'I purani si po šukar.'"^{*}

6

O Isus po baro taro savato

(Mt 12,1-8; Mk 2,23-28)

¹ Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro điv, lese sikade lije o điv, morde vastencar thaj xalje. ² Nesave fariseja vačarde: "Sose čeren okova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakono?"^{*}

³ Thaj o Isus vačarda lende: "Ni li čitisaden ano Lil so čerda o David thaj okola so sesa lesa kana bukhajlo? ⁴ Dija ano čher e Devleso, † lija e mangre save čute pe bašo kurbano, save šajine te xan samo e sveštenikura o David xalja, thaj dija kolende so sesa lesa. ⁵ Thaj o Isus vačarda lende: "Me o Čhavo e Manušeso ‡ sem po baro i taro savato."

O Isus sastarol ko savato

(Mt 12,9-14; Mk 3,1-6)

⁶ A ko aver savato, o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. ⁷ E učitelja tare e Mojsijaso zakono thaj e fariseja dikhlje palo Isus na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. ⁸ Al o Isus đanglja so von den gođi, thaj vačarda e manušese so sasa lesa va šuko: "Ušti thaj ava akari ko maškar!" O manuš uštilo thaj ačhilo angle savorende.

⁹ Thaj o Isus vačarda lende: "Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerolpe šukar il bilače? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?" Thaj von khanči ni vačarde?" ¹⁰ Dikhlija savoren so sesa gothe thaj vačarda e manušese: "Sikav

‡ 5,32 Kola saven o Dol prihvatil   § 5,37 I nevi mol našti čhuvol pe ani purani morčhi golese kaj i nevi mol šuvljol thaj buljol i tegani bi pharavola i purani morčhi.   * 5,39 Kaja metafora razlikujil o purano sikajipe e verskone vođengo taro nevo sikajipe e Isuseso. Poenta si ane gova kaj e manuša save siklile ko purano sikajipe naj voljna te šunen nevo sikajipe savo o Isus sikavola.   6,1 5. Mojs 23,25

* 6,2 E fariseja dikhlje čak i o moripe o điv vastencar sar bari buči ko savato savi ni trubuje te čeren pale Mojsijaso zakono.   6,3 1. Sam 21,1-6   † 6,4 Hram   6,4 1. Sam 21,1-7   ‡ 6,5 O Isus korkoro pes akharol o "Čhavo e Manušeso".

čo va.” Vov gija i čerda, thaj leso va sastilo. ¹¹ A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono pherdile bari holi, thaj vačarde jekh averese so te čeren e Isusesa.

O Isus akharol e Dešudujen apostoluren
(Mt 10,1-4; Mk 3,13-19)

¹² Gola đivesa, o Isus ikילו ko brego te molil pe e Devlese, thaj sasa sai rat ano molipe e Devlesa. ¹³ Thaj kana sasa đive, akharda pe sikaden, thaj lendar birisada Dešudujen thaj akharda len apostolura: ¹⁴ e Simone kas akharda Petar, e Andrija lese phrale, e Jakove thaj e Jovane, e Filipe thaj e Vartolome, ¹⁵ e Mateja thaj e Toma, e Jakove e Alfejeveso čhavo, thaj e Simone savo sasa Pobunjeniko, [§] ¹⁶ e Juda e Jakoveso, thaj e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le.

O Isus sikavol taro blagoslov thaj taro pharipe
(Mt 4,23-25; 5,1-12)

¹⁷ O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than, thaj but sikade lese, thaj but manuša andari sa i Judeja thaj taro Jerusalim, thaj taro foro Tir em taro foro Sidon thaj pašutne thana save si pašo more. ¹⁸ Von avile te šunen le thaj te sastardon taro piro nasvalipe, a sastardile i kola save sesa mučime tare bilačhe duxura. ¹⁹ Thaj sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikljola zor, thaj sastardona savore.

²⁰ Thaj o Isus dikhlja an pe sikade thaj vačarda:

“Blagoslovime sen tumen save sen čore, golese kaj si tumaro o Carstvo e Devleso.

²¹ Blagoslovime sen tumen save sen bukhale, golese kaj ka čaljon.

Blagoslovime sen tumen save roven akana, golese kaj ka asan.

²² Blagoslovime sen kana e manuša ni manden tumen, thaj kana čhuden tumen thaj lađaren tumen, thaj tumaro alav ni manden sar e bilačhengo golese so pačan an mande ano Čhavo e Manušeso.*

²³ Radujin tumen ane gova đive thaj čhelen, thaj dik, bari si tumari plata ko Dol. Golese kaj gija čerde e prorokurende lenđe paradada.

²⁴ Al jao tumende tumen e barvale, golese kaj lijen tumari uteha.

²⁵ Jao tumende save sen akana čale, kaj ka bukhavon.

Jao tumende save akana asan, golese so ka aven bibahtale thaj ka roven.

²⁶ Jao tumende kana sa e manuša vačaren sa šukar tumendar, golese kaj gija vačarde šukar tare hohavne prorokura lenđe paradada!”

Mandžen tumaren dušmajen
(Mt 5,38-48; 7,12)

²⁷ “Tumende vačarav save šunen: “Mandžen tumaren dušmajen! Šukar čeren kolende save mrzin tumen! ²⁸ Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilačhe čeren tumencar. ²⁹ Savo čalavol tut pi čham, iri lese aver, thaj savo mandol tutar o ogrtači, de le čo fostano. ³⁰ De svakone okova so rodol tutar, thaj te lija tutar ma rode palal. ³¹ Gova so manden te čeren e manuša tumende tumen čeren lenđe!

§ 6,15 Pobunjeniko (“Zilot”) savo uštilo protiv o rimsko vlast. * 6,22 Kana phenol Čhavo e Manušeso vačaro korkoro pestar.

³² Thaj ako manden samo okolen save tumen manden, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura[†] manden okolen ko len mandol. ³³ Thaj te čeren šukar kolende save tumende čeren šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. ³⁴ Thaj ako den zajam okolende savendar adučaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj e grešnikura e grešnikurende den zajam te len palem gači.

³⁵ Thaj manden tumare dušmanuren, čeren lende šukar, thaj den zajam te ni manden khanči golese, thaj ka avol tumen bari plata, thaj ka aven čhave[‡] e Najbare Devlese,[§] golese kaj si vov šukar^{*} e nezahvalnonende thaj e bilačhende. ³⁶ Golese aven milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrdno.[†]

O Isus sikavol te na osudi averen

(Mt 7,1-5)

³⁷ Ma sudin, thaj ni ka aven sudime. Ma osudin, thaj ni ka aven osudime. Oprostini, thaj ka oprostilpe tumende. ³⁸ Den, thaj ka dolpe tumende. Pobari mera thaj popherdi ka dodolpe tumende ane tumare vasta. Golese save merasa merin gači ka irilpe tumende.[‡]

³⁹ Thaj vačarda lende paramič: “Šaj li o koro e kore te inđarol? Na li solduj ka peren ani rupa? ⁴⁰ Nijekh sikado naj pobaro tar po učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar po učitelji.[§]

⁴¹ Sose diče i treska ane će phrales i jak, a o kaš ani čiri jak ni diče? ⁴² Sar šaj vačare će phrales: “Phrala, ač te ikalav i treska andari čiri jakh,” a čiro kaš ani čiri jak ni diče? Dujemujengo! Ikal angleder čiro kaš andari čiri jak, pa ka diče te ikale će phrales i treska andari jak.

Kaš thaj les o bijanipe

(Mt 7,17-20; 12,34-35)

⁴³ Golese kaj naj šukar kaš savo bijanol bilačo bijanipe, ni bilačo kaš savo bijanol šukar bijanipe. ⁴⁴ Golese sa e kašta pindardon pale lengo bijanipe. Golese kaj i smokve thaj i drakh ni čiden pe tare kangre. ⁴⁵ E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar, a bilačo manuš andar po ilo ikalol bilačhipe, golese kaj andaro muj les o ikljol okova sosa si perdo les o ilo.

E Isuseso sikaipe si šukar temelji

(Mt 7,24-27)

⁴⁶ “A sose akharen man: 'Rajol! Rajol!', a ni čeren sa so vačarav tumende? ⁴⁷ Ka vačarav tumende savo si kova savo avol ke mande thaj šunol me lafura thaj čerol len: ⁴⁸ Vov si sar manuš savo čerol po čher, pa hunol rupa thaj čalavol temelji ko bar, thaj kana aven e paja avol i bari len pe gova čher thaj našti peravol le, golese kaj si les o temelji ko bar. ⁴⁹ A savo šunda a ni čerda, vov si

[†] 6,32 Ponekad o lafi “grešnikura” koristisade e religiozna manuša sar e farizeja e manušende save ni ičarde o zakono gija sar e farizeja so mislisade kaj trubul. Izraz “grešniko” koristisada pe baše manuša save smatrisajle po bare grešnikura tare avera manuša. Na primer, gija dena vika e poreznikuren thaj prostitutken. [‡] 6,35 Te aven čhave Najbare Devlese so značil te sikava e Devlese osobine thaj e Devleso karakteri. [§] 6,35 Najbaro nazivil pe e Devlese. Sikavol pe lesi veličina i autoritet. Kava lafi si slično sar “suvereno” ili “vrhovno”. Gova značil “Najbaro Dol” ili “Najvrhovno đeno” ili “Dol savo si embaro savorendar” ^{*} 6,35 šukar O Dol dol milost gija so dol šukaripe kolende save ni zaslužin.

[†] 6,36 milosrdno O Dol dol milosrđe gija so ni dol kazna kolende save zaslužin. [‡] 6,38 O Dol si sar šukar trgovco e divesa savo čhuvol pobut o div thaj tresil le em čhuvol gači te čhordol tari mera, gači but ka dol tumen. [§] 6,40 Manuš mora te dičhol šukar ko ka avol les o učitelji, golese so ka avol sar leste. Al te o učitelji ni sikavol šukar (golese kaj si duxovno koro), ka avol hohado o sikado.

sar manuš savo čerol po čher ki phuv bizo temelji, pe savo avol i len, vov sigate perol, thaj gova čher rumil pe sa.”

7

*E kapetaneso zuralo pačaipe**(Mt 8,5-13; Jn 4,43-54)*

¹ Kana vačarda o Isus sa kava angle manuša, delo ano foro o Kafarnaum. ² Jekh rimskone kapetano* sasa jekh sluga savo sasa nasvalo di o meripe, save vov but manglja. ³ Thaj kana o kapetano šunda e Isuses,† bičhalda leste e phuredera e Jevrejende‡ te molin le te avol te sastarol lese sluga. ⁴ Von avile ko Isus thaj but molisade le vačarindoj: “Trubul gova te čere lese, ⁵ golese kaj mandol amare manušen, thaj vov pestar čerda amende sinagoga.”

⁶ Thaj o Isus delo lencar. Thaj kana avile pašo čher, bičhalda o kapetano pe amalen te vačaren lese: “Rajo! Ma čhuv tuče gova pharipe golesa so ka de an mo čher, golese so me naj sem dostojno te ave tali mi streja. § ⁷ Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostojno. Vačar jekh lafi gothar thaj sigate ka sastol mo manglo sluga. ⁸ Golese kaj sem i me manuš tale nekas autoritet, thaj isi man tale mande vojniskura, pa vačarav jekhese: 'Đa!' thaj đal. Vačarav dujtonese: 'Av!', thaj avol. Vačarav me mingre slugase: 'Čher', thaj čerol gova.”*

⁹ Thaj kana šunda gova o Isus, čudisajlo, thaj irisajlo e manušende save đele pale leste thaj vačarda lende: “Vačarav tumende, vađi ni arakhljem Jevreje ano Izrael kas isi gači pačaipe. † ¹⁰ Thaj kana irisajle čhere okola so sesa bičhalde, arakhlje e nasvale sluga saste.

O Isus vazdija tare mule e čhavore

¹¹ Na but pale gova, o Isus delo ano foro savo akhardola Nain,‡ thaj đele lesa lese sikade thaj pferdo manuša. ¹² Kana avile pašo vudar e foroso, thaj dik, nesave terne čhave ikalde mule, jekhore čhave ani dej, savako rom mulo. Pferdo manuša andaro foro đana lasa te prahon e čhave. ¹³ Kana diklja la o Rajo, pelo lese žal lače, thaj vačarda lače: “Ma rov!” ¹⁴ Avilo paše, dolda pe ko than kaj pašljardo sasa o mulo čhavo, thaj e manuša save inđarena le ačhile. Thaj o Isus vačarda: “Čhaveja! Tuče vačarav, “Ušti!” “ ¹⁵ O mulo čhavo đuvdilo em bešlo thaj lija te vačarol, thaj o Isus dija le lese dače.

¹⁶ Savore darajle, thaj hvalisade e Devle. Vačarde: “Baro proroko maškar amende!” thaj: “O Dol avilo te pomognil pire manušende.” § ¹⁷ Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane pašutne thana.

* ^{7,2} kapetano – manuš savo komanduil pe šel vojniskura. † ^{7,3} O kapetano (o šoralo e šelengo) šunda so o Isus sastarda bute manušen, thaj kaj si vov paše, kaj irisajlo ano Kafarnaum. ‡ ^{7,3} O Isus si Jevrejo a o kapetano naj, pa o kapetano dija pe gođi kaj o Isus ka šunol len te molisade le e Jevreja. But droma e rimska vojniskura sesa dušmanura e Jevrejende. § ^{7,6} E Jevreja ne bi đana andre ano čher savo naj jevrejsko te ma bi avena duxovno melale. * ^{7,8} Sar o kapetano so isile autoritet te phenol e vojniskurende, o Isus isile autoritet te phenol e nasvalimase te načhol. † ^{7,9} O Isus očekujisada e Jevreja te avol len gasavo pačaipe, al naj sasa len. Vov ni očekujisada te avol e abandijen gasavo pačaipe, al palem, kale manuše sasa. ‡ ^{7,11} Kava si pašo than kaj o proroko o Jelisije vazdija tare mule e jekhore čhave angleder but šel berša (dik 2. Car 4,8–37). § ^{7,16} E manuša verovatno dije gođi kaj o Isus sasa baro proroko sar o Ilija il o Jelisije, golese kaj samo von vazdije ani Purano Savez nekas tare mule (1. Car 17,17–24; 2. Car 4,18–37).

*O Isus si Mesija a o Jovane čerda lese o drom
(Mt 11,2-11)*

¹⁸ Thaj vačarde e Jovanese* lese sikade sa so o Isus čerda. Thaj akharda o Jovane pire dujen sikaden ¹⁹ thaj bičhalda len ko Rajo te pučen le vačarindoj: "Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te adučara avere?"†

²⁰ Thaj avile ko Isus gola duj manuša thaj phende lese: "O Jovane Krstitelji bičhalda amen tute te puča tut: 'Tu li san gova save obečisada o Dol kaj trubul te avol, il te adučara avere?'"

²¹ A ane gova časo o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tar lengo pharipe thaj tare bilače duxura, thaj bute koren dija dičhipe. ²² Thaj o Isus phenda e Jovanese sikadende: "Đan thaj vačaren e Jovanese so dikhljen thaj so šunden: e kore dičhen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuče šunen, e mule ušten, thaj okolende save si ani potreba vačarol pe o Lačo lafi. ‡ ²³ Thaj vačaren lese i kava: 'O Dol blagoslovil okole savo naj sablaznimo zbog mande!'"

²⁴ Thaj kana đele e sikade e Jovanese, o Isus lija te vačarol taro Jovane e manušenje: "So iklijen te dičhen ki pustinja? I trska, savi bandol ki barval? Na! ²⁵ Il so iklijen te dičhen? Manuše ane barvale fostanura urade? Na! Gasave manuša phiraven barvale fostanura, thaj ano šukaripe bešen ane carska palate. ²⁶ Il iklijen te dičhen? Proroko? Va, me phenav tumende vov si po but taro proroko. ²⁷ Golese so si o Jovane manuš kastar o Dol vačarda ane piro Sveto Lil: "Ak me bičhalav me glasniko angle tute, savo ka čerol tuče o drom angle tute."

²⁸ Vačarav tumende, tare sa e manuša save sesa bijande ni sasa§ pobaro taro Jovane o Krstitelji, thaj po baro si lestar o em cikno ano Carstvo e Devleso. *

*O Isus sikavol e manušen kaj trubul te prihvatin le em e Jovane
(Mt 11,12-19)*

²⁹ Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindarde kaj si e Develeso sikaipе šukar thaj krstisajle e Jovanese krstipe. ³⁰ A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijasо zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lende. Thaj von ni manglje o Jovane te krstil len.

³¹ A o Isus vačarda: "Kasa te uporediv akale manušen save si akana đuvde? Thaj so te vačarav lendar? ³² Von si sar manuša† save bešen ko drom thaj akharen jekh avere thaj vačaren:

"Bašaldam tumende vesela đilja,‡ a tumen ni čhelden, bašaldam tumende žalosna đilja a tumen ni rujen."

³³ Golese, avilo o Jovane o Krstitelji. Savo ni hal ni mangro ni pijol ni mol, a tumen vačaren: 'O beng ane leste!' ³⁴ Aviljem me, o Čhavo e Manušeso, savo hav thaj pijav, a tumen vačaren: 'Dik manuš halano thaj mato, amal e carinconengo

* 7,18 O Jovane o Krstitelji sasa ano phanglipe. † 7,19 E Jevreja očekujisade o Mesija te avol thaj te avol caro savo ka spasilen len taro rimsko vlast. Ni adučarde te avol samo Spasitelj ano duxo. O Jovane pindarda e proročanstvura taro Mesija sar so si o Is 42,7; 61,1-2 (dik gija Lk 4,18-19). Gija adučarda te avol o Isus caro, thaj e Jovane thaj averen pravednonen manušen ikalola taro phanglipe, thaj te sudil te kaznil e manušen save ni manglje e Mesija (dikl e Jovanese vačaripe ano Lk 3; 9; 16-17), al tare gova vađi khanči ni čerdilo. ‡ 7,22 Kava so čerda o Isus sikadol kaj si vov o Mesija, sar so an po Lil o proroko Isaija pisisada Is 29,18-19; 35,5-6; 61,1-2. 7,27 Mal 3,1 § 7,28 Ano original ačhol: "maškare bijande tare đuvlja" si metafora "tare sa e manuša save sesa đuvde". *

* 7,28 Duxovno ačhipe e manušengo ano carstvo e Devleso si pobaro taro duxovno ačhipe e manušengo save živisade angleder so čerdilo o carstvo. † 7,32 manuša Ano original si čhavore ‡ 7,32 Bašaldam ... vesela đilja Ano original Bašaldam ... flauta

thaj e grešnikurengo!"³⁵ Al, sa gola so prihvatisade gova sikaibe, phende kaj si e Devleso butđanglipe čačukano!"[§]

O Isus šaj te oprostil e grehura

(Mt 26,6-13; Mk 14,3-9; Jn 12,1-8)

³⁶ Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te hal mangro ke leste, thaj vov delo ano čher e farisejeso thaj čuta pe pašo astali.*³⁷ Thaj dik, sasa i đuvli ando foro savače đanglja pe kaj si grešnica, šunda kaj si o Isus pašo astali ano čher e farisejeso, i avili andre. Anda[†] skupo miris ko čaro savo sasa taro alabasteri.³⁸ Rojindoj, peli ke pe kočā pale lese pingre. Lače asva pele pe lese pingre thaj lija te thovol len pe jasvencar, thaj pe balencar koslja len thaj čumidija lese pingre, thaj makhlja len e mirisesa.

³⁹ A kana dikhlja o fariseji savo akharda le, vačarda ane peste: "Te avol proroko, bi đanola ko si kaja đuvli savi dolol le[‡] golese kaj si grešnica!"

⁴⁰ A o Isus phenda lese: "Simone! Isima khanči te vačarav tuče.

A vov vačarda: "Učitelju, vačar."

⁴¹ A o Isus vačarda: "Duj देने sesa borči jekhe manušese. Jekh sasa borči panšel rimska dinara[§] a o dujto pinda.⁴² Thaj kana len naj sasa te irin, o manuš ni manglja palal o borči lendar. Vačar tare kala duj savo ka mandol le po but?"

⁴³ A o Simon vačarda lese: "Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro borči." A o Isus vačarda lese: "Gija si, šukar vačardan."

⁴⁴ Thaj irisajlo premali đuvli em vačarda e Simonese: "Diče li kala đuvlja! Me aviljem ane čo čher, paj ni andan me pingrende,* a voj pe jasvencar thoda len, a pe balencar koslja len.⁴⁵ Ni čumidipe ni dijan man, a voj sar aviljem ni ačhili te čumidol me pingre.[†]⁴⁶ Uljesa ni makhljan mo šoro, a voj mirisesa makhlja me pingre.[‡]⁴⁷ Golese vačarav tuče: "Baro manglipe sikada mande, golese so si lače oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe."⁴⁸ A lače vačarda: "Oprostime si čire grehura."

⁴⁹ Thaj ane peste lije te vačaren kola so si lesa pašo astali: "Savo si kava so e grehura šaj oprostil?"

⁵⁰ A e đuvljače vačarda: "Čo pačaipe ikalda tut. Đa ano mir."

8

Đuvlja save sledina e Isuse

¹ O Isus pale gova delo ano forura thaj ane gava. Sikada thaj vačarda taro Lačo lafi taro Carstvo e Devleso, thaj e dešuduj apostolura đele lesa² thaj nesave đuvlja save sesa sastarde tare bilače duxura thaj nasvalipe: i Marija (savi akhardola Magdalena, kastar iklile efa benga),³ thaj i Jovana (romni e

§ 7,35 O Isus kala izrekasa manglja te phenol da e manuša trubuje te prihvatini e Isuse em e Jovane.

* 7,36 Sasa običaj kana e murša đana ke gasave večere, dok xana bešenasa pašljindoj pašo astali.

† 7,37 Sasa o adeti ane gova vreme e manuša save naj sesa akharde ko hape šajine te aven thaj te dičhen thaj te šunen al ni xana e akhardencar. ‡ 7,39 dolol le O Simon mislisada i đuvli te dolda e Isuse, o Isus ka avol andral melalo. Golese mislisada da o Isus naj proroko. § 7,41 rimska dinara Jekh rimsko dinari počinolape jekh dnevnica. * 7,44 E čherutneso adeti sasa te anol paj thaj kotor kosimase paše pire gosturi te šaj thoven thaj te šučaren pire pingre palo phiripe pe melale droma. † 7,45 I đuvli čumidija e Isusesse pingre mesto lese čhama te bi sikavola piro čačukano pokajipe thaj po poniznost. ‡ 7,46 Kava sasa adeti kana ađučarol pe e gosto. I đuvli but počastisada golesa so čerda e Isusesse. Voj sikada po baro poniznost gija so makhlja lese pingre mesto leso šoro. O Isus vađi sikavola i razlika maškare Simonese ađučaripe e gosto thaj goja đuvli so čerda.

Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod), thaj i Suzana, thaj avera but đeja save kandije pumare parencar e Isuse thaj lese sikade.

O Isus vačarol taro manuš savo čhudol o seme ki phuv

(Mt 13,1-23; Mk 4,1-20)

⁴ Thaj kana čidijepe but manuša tare sa e forura avile pašo Isus, thaj vov vačarda lenđe paramič: ⁵ “Iklilo o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Thaj kana sijisada, nesavo seme pelo pašo drom thaj uštade le e manuša, thaj e čiriklja halje le. ⁶ Nesavo seme pelo pe bara, barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. ⁷ A nesavo seme pelo ke kangre, thaj o seme barilo e kangrencar, thaj e kangre tasade le. ⁸ A nesavo seme pelo pi šukar phuv, thaj barilo thaj anda šel droma po but. Kana vačarda kava dija vika: “Šunen šukar so vačarav tumenđe.”*

E manuša si sar lači thaj bilači phuv

(Mt 13,10-23; Mk 4,10-20)

⁹ A e sikade lese pučlje e Isuse: “Vačar amende savi si kaja paramič?” ¹⁰ A vov vačarda: “O Dol tumenđe dija te đanen o garajpe tare lesu Carstvo, a averenđe vačarav ane paramiča, te pherdol okova so ačhol ano Sveto lil: 'Te dikhlje ni ka shvatin,

Thaj te šunde ni ka haljaren.'"

¹¹ Kaja paramič phenol kava: O seme si sar o Lafi e Devleso. ¹² O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o lafi e Devleso, thaj avol o beng, lol o lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni spasin pe. ¹³ A o seme savo pelo po bar gola si manuša save šunen radosno thaj len o lafi sar luluda saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani šučon. ¹⁴ A o seme savo si ane kangre golasi kola manuša save šunen o Lačo lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. ¹⁵ A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o lafi, thaj gova lafi ičaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa di kaj ni anen šukar bijandipe.”

Savo šunol e Isuseso sikaipe ka barol lesu duxovno đanglipe

(Mk 4,21-25)

¹⁶ Khoni ni phabarol i memeli te bi učarola la e čaresa, thaj ni čhuvola talo than e sojimaso. Čhuvol la ke memeljako than te šaj okola save den andre dičhen o svetlo savo phabol. ¹⁷ Sa so si garado ka avol pučardo, thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. ¹⁸ Golese pazin sar šunen, golese kas isi, ka dolpe lese†, a kas naj, ka lol pe lestar‡ i kova zala so dol gođi kaj isile.

E Isusesi čačukani familija

(Mt 12,46-50; Mk 3,31-35)

¹⁹ Avile e Isusesi dej thaj lese phrala,§ thaj naštine tare but manuša te vačaren lesa. ²⁰ Thaj khoni vačarda e Isusesi: “Či dej thaj će phrala ačhen avri, thaj manden te dičhen tut.”

* 8,8 Originalno ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.” 8,10 Is 6,9 † 8,18 kas isi, ka dolpe lese Taro kontekst dičholpe kaj o Isus phenol taro razumipe thaj taro pačaipe. Kava značil: “Kas isi razumipe ka dolpe lese po but razumipe”, il: “O Dol ka čerol kolende save pačan o čačipe te razumin po but” ‡ 8,18 kas naj, ka lol pe lestar Kava značil: “Al kas naj razumipe ka hasarol thaj i okova so dol gođi kaj razumil” il: “Al o Dol ka čerol okolende save ni pačan ano čačipe te ni razumin ni kova zala so den gođi kaj razumin”.

§ 8,19 Kava sesa e Isusesi po terne phrala-avera čhave e Marijače thaj e Josifese save sesa bijande palo Isus. Sar so si e Isuseso dad o Dol, a lengo dad o Josif, von sesa lese phrala tari dej.

²¹ A o vov vačarda lenđe: “Mi dej thaj me phrala si kola save šunen o lafi e Devleso thaj ičaren le.”

O Isus vačarol e balvaljaće te ačhol

(Mt 8,23-27; Mk 4,35-41)

²² Jekh đive o Isus phenda pe sikadenđe: “Te nakha ki aver rig e pajesi.” Dije ano čamco thaj đele. ²³ Thaj kana pojdisade o Isus zasuta. Thaj uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj lije te tason, thaj but darajle so sesa ano baro bilačhipe.

²⁴ Thaj e sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: “Rajo! Rajo! Ka tasiva!”

Thaj o Isus uštilo, thaj vačarda e balvaljaće thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pal gova khanči ni ašundilo. ²⁵ A o Isus vačarda lenđe: “Kaj tumaro pačaipe?”

A e sikade darajle thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: “Savo si kava so e balvaljenđe thaj e pajese vačarol te ačhen, thaj von šunen le?”

O Isus ikalol e melale duxura taro manuš

(Mt 8,28-34; Mk 5,1-20)

²⁶ Thaj resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja. ²⁷ Thaj kana iklilo o Isus taro čamco, avilo paše leste jekh manuš andaro foro ane kaste sesa benga. But berša Sasa nango, thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora. ²⁸ Thaj kana dikhlja e Isuse, dija vika thaj pelo angle leste thaj vačarda: “So mande mandar, Isuse Čhaveja embare Devleso? Moliv tut ma mučima.”

²⁹ Golese so o Isus već vačarda e melale duxose te ikljol andaro manuš, ane kaste sasa o melalo duxo but vreme. E manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le, činola e sindira thaj o beng indarola le ani pustinja.

³⁰ A o Isus pučlja le: “Sar si čo alav?” Vov phenda: “Legija* (but đene amen)”, golese kaj but benga sesa ane leste. ³¹ Thaj molisade e Isuse e melale duxura te ma bičhalol len ano bezdan.†

³² Paše gotar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save xana, a e melale duxura molisade e Isuse te mučhol te đan ane bale. Thaj o Isus mukhlja te đan. ³³ Tegani iklile e melale duxura andaro manuš thaj đele ane bale, a e bale taro brego čhudije pe ano paj thaj tasile.

³⁴ Kana dikhlje so sasa e manuša save arakhlje e balen, našle thaj đele te vačaren ano foro thaj ane gava. ³⁵ Thaj iklile vađi manuša te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklile e melale duxura. A o manuš bešol urado thaj gođaver paše Isusesese pingre, thaj von darajle. ³⁶ A kola save gova dikhlje vačarde averenđe sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. ³⁷ Thaj sa e manuša tari Gerasa thaj tare pašutne thana phende e Isusesese te đal lendar, golese kaj but darajle. A o Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja.

³⁸ O manuš kastar o Isus ikalda e melale duxura molisada e Isuse te đal lesa, a o Isus mukhlja le vačarindoj: ³⁹ “Iri tut ane čo čher, thaj vačar sa so čerda tuče o Dol.” O manuš đelo thaj vačarda maškaro sa o foro so čerda lese o Isus.

O Isus sastarol e đuvlja thaj vazdol tare mule e čhejora

(Mt 9,18-26; Mk 5,22-43)

⁴⁰ Thaj kana irisajlo o Isus tare aver rig e jezerosi, e manuša sesa bahtale kana dikhlje le, golese kaj savore ađučarde le. ⁴¹ Thaj dik, avilo jekh manuš saveso alav sasa Jair, savo si angluno ani sinagoga, avilo thaj pelo ke koča anglo

* 8,30 Legija si grupa vojnika tare 6 milje vojnika. † 8,31 bezdan si phanglipe paše benga (melale duxura).

Isus. Thaj molisada le te avol ane lesu čher ⁴² Golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš, thaj voj sasa di o meripe.

Thaj kana pojdisada o Isus e Jairesa ane lesu čher, čičidijele e manuša. ⁴³ Thaj maškare manuša sasa jekh nasvali đuvli tare rateso thavdipe dešuduj berš. I đuvli sa po barvalipe so sasa la dija e sastarutnende thaj ni jekh naštine te sastarol la. ⁴⁴ Voj avili od palal e Isusese thaj dolda pe tare lesu teluno kotor taro fostano, thaj sigate ačhada la o ratvalipe lako.

⁴⁵ Thaj vačarda o Isus: “Ko dolda pe gova pe mande?”

Đi jekh lendar phende da naj von, a o Petar vačarda: “Rajo! But manuša si paše tute čičidije tut, a tu puče: 'Ko dolda pe pe mande?'”

⁴⁶ A o Isus vačarda: “Neko dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj iklili mandar. ⁴⁷ Thaj kana dikhlja i đuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli angla leste, thaj vačarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili. ⁴⁸ Thaj o Isus vačarda lače: “Mi čhej! Čo pačaipe sastarda tut. Da ano mir.”

⁴⁹ Dok o Isus vačarda e đuvljače, avilo jekh andare Jaireso čher thaj vačarda lese: “Jaire, muli či čhej. Ma muči e učitelje.”

⁵⁰ Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: “Ma dara, samo pača. Voj ka uštol.”

⁵¹ A kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te đal andre sem o Petar, o Jovan thaj o Jakov, thaj e čhejorako dad em dej. ⁵² Thaj savore ruje andaro ođi pale late, a o Isus vačarda: “Ma roven. Ni muli. Sovol.”[‡]

⁵³ Thaj asaje e Isusese golese kaj đanglje so muli. ⁵⁴ Vov dolda e čhejora taro va, thaj dija vika vačarindoj: “Čhejorije, ušti! ⁵⁵ Thaj irisajlo lako duxo, thaj uštili sigate, thaj o Isus vačarda lende te den la te hal. ⁵⁶ Thaj lako dad thaj lačni dej sesa začudime. A vov vačarda lende khanikase te ma vačaren so sasa.

9

O Isus bičhalol e dešudujen apostoluren

(Mt 10,9-14; Mk 6,7-13)

¹ O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e bilače duxura, thaj te sastaren taro nasvalipe. ² Thaj bičhalda len te vačaren taro carstvo e Devleso, thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj vačarda lende: “Khanči ma len dromese, ni rovli ni trasta ni so te xan ni pare, thaj te ma avol tumen po duj fostanura. ⁴ Kana đan an nesavo than, bešen an jekh čher, di kaj ni pojdin an aver than. ⁵ Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre, † sar svedočanstvo so ni lije o lafi e Devleso.”

⁶ Thaj e sikade đeje taro than ko than thaj vačarde o Lačo Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana.

O Irod si bunimo okolestar so šunda taro Isus

(Mt 14,1-2; Mk 6,14-16)

⁷ Thaj kana šunda o Irod o vladari,[‡] tar sa so o Isus čerda, sasa bunimo golese kaj nesave vačarde kaj o Jovane o Krstitelji uštilo tare mule. ⁸ Avera vačarde kaj

[‡] 8,52 O Isus đanglja kaj i čej muli. Phenda kaj sovol golese so đanglja kaj ka vazdol la tare mule. O Isus koristisada lafi “sovol” sar te bi phenola tare Lazareso meripe. (Jov 11,11-14), avere osobače kas vazdija tare mule. ^{*} 9,4 Trubul te aven zadovoljna hamase so den len gothe e manuša; ni smin te roden khanči bolje sojimase. Al, šaj đan ke avera čera kaj ka vačaren o Lačo lafi. † 9,5 Gova si ani tradicija e Jevrejende. Znako pašo baro odbipe, golesa sikade kaj ni manglje ni i prašina tar gova foro pe lende pingre

[‡] 9,7 Irod o vladari “tetrah” kate vačarol pe taro Irod Antipa savo sasa vladari jekh tare štar kotora taro Izrael.

sikadilo ki phuv o Ilija, a nesave vačarde kaj uštilo tare mule nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ Thaj vačarda o Irod: “E Jovaneso šoro me čhindem, a savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?” Thaj manglja te dičhol e Isuse.

O Isus parvarol pobut tare pand milje manušen

(Mt 14,13-21; Mk 6,32-44; Jn 6,1-13)

¹⁰ Kana irisajle e apostolura, vačarde e Isusesa so čerde. O Isus thaj lese sikade đele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore. ¹¹ Al but manuša šunde kaj delo o Isus, thaj lije te đan pale leste. O Isus phenda lende kaj šukar avile. Thaj lija te vačarol lende taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. ¹² Kana lija o đive te načhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vačarde: “Te mukha e manušen? Nek đan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči hamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči.”

¹³ A o Isus vačarda lende: “Den len tumen te xan.”

Thaj von vačarde lese: “Amen isi samo pand mangre thaj duj mačhe. Amen li te đa te čina sa kale manušenđe te xan?” ¹⁴ A gothe sesa paše pand milje murša. §

A o Isus vačarda pe sikadenđe: “Čhuvlen len te bešen po pinda đene.” ¹⁵ Thaj čerde gija, thaj bešjarde len savoren. ¹⁶ Thaj o Isus lija gola pand mangre thaj gole dujen mačhen, dikhlja ano nebo, blagoslovisada len thaj phaglja e mangre, thaj dija ke sikade te den e manušen. ¹⁷ Thaj halje thaj čalile savore, thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so halje e manuša.

O Petar dikhlja thaj vačarda kaj si o Isus o Hrist

(Mt 16,13-16; Mk 8,27-29)

¹⁸ Jekh đive, kana o Isus molisajlo korkoro, thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: “So vačaren e manuša, ko sem me?”

¹⁹ A e sikade vačarde lese: “Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstitelji, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštilo tare mule.”

²⁰ A o Isus pučlja len: “A tumen so phenen, ko sem me?”

A o Petar vačarda: “Tu san o Hristos bičhaldo taro Dol.”

O Isus vačarol tare piro meripe

(Mt 16,1-23; Mk 8,31-33)

²¹ A o Isus vačarda e sikadenđe te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. ²² Thaj phenda: “Golese so me o Čhavo e Manušeso, trubul te avav but mučimo, thaj e phuredera, e šerutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono,* ka čhuden ma thaj ka mudaren ma, thaj trito đive me ka uštav.”

So trubul manuš te čerol te šaj avol e Isuseso sikado

(Mt 16,24-28; Mk 8,34-9,1)

²³ A o Isus savorende vačarda: “Ko mandol te đal pale mande nek ačhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto† piro svako đive thaj nek đal pale mande. ²⁴ Golese ko mandol po đuvdipe te aračhol, ka hasarol le, a ko hasarol po

§ 9,14 Gothe sesa 5 milje murša, e đuvlja em e čhavore ni đinglje pe. * 9,22 E starešine, e šerutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono zajedno prestavisade sa e Jevrejende vođen. † 9,23 Manuš savo sasa već osudimo te merol raspimo, indarola bi o upruno kotor taro krsto đī ko than kaj ka mudaren le. Kale vačarimasa, o Isus manglja te phenol: 1. Te mangljam te ava lese sikade, mora odrekni amen tare amare želje ke kaja phuv, thaj mora te ava spremna te šuna e Isuse. 2. Kaj trubul te ava spremna svako đive te trpi i te mera golese so sam lese sikade. 3. Solduj upruno opcije–rečenice.

đuvdipe baše mande vov ka aračhol le. ²⁵ Thaj savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese bilačhe čerol?[‡] ²⁶ Golese ko lađal mandar thaj tare me lafura lestar i me o Čhavo e Manušeso ka lađav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e sveta melekurendi. ²⁷ Čače vačarav tumenđe, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dičhen o carstvo e Devleso.”

O Mojsije thaj o Ilija sikadile e Isuseso

(Mt 17,1-13; Mk 9,2-13)

²⁸ Thaj kana nakhle ohto đive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. ²⁹ Thaj kana molisajlo leso muj čerdilo averčhane, thaj lese šeja čerdile parne thaj sjajna. ³⁰ Thaj dik, tarjekh drom iklile duj manuša, thaj lije te vačaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilija. ³¹ Sikadile ani slava,[§] thaj vačarde tare leso ikljipe* savo trubuja te avol ano Jerusalim.

³² A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, čim đungadile dikhlje e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa ačhen. ³³ Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilija, o Petar phenda e Isuseso: “Rajo! Šukar kaj sam kate, thaj te čera trin senice: Jekh tuče, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase”: Ni đanglja so te vačarol ³⁴ A dok vov gova vačarda avilo o oblako, thaj von darajle kana učharda len o oblako.

³⁵ Thaj šunde glaso andare oblakura vačarindoj: “Kava si mingro čumidimo čhavo save me birisadem, le mangav te šunen.” ³⁶ Thaj kana šundilo o glaso, e sikade dikhlje e Isuse korkore. Thaj von khanči ni vačarde khanikase, tar gova so dikhlje.

O Isus ikalol o melalo duxo taro čhavo

(Mt 17,14-19; Mk 9,14-29)

³⁷ A thearinto đive o Isus em lese sikade sar ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. ³⁸ Thaj dik, tare but manuša akharda le jekh: “Učitelju! Moliv tut dik pe mo čhavo golese kaj si jekhor.” ³⁹ Thaj dik, dolda le o melalo duxo, thaj tari jekh drom lija te dol vika, thaj te ikljol lestar i spuma taro muj, thaj o duxo ni ačhavol le thaj uništil le. ⁴⁰ “Molisadem čire sikaden te ikalen e melale duxo, von naštine.”

⁴¹ Thaj o Isus vačarda lende: “O, bipačače thaj bilačhe manušalen![†] Tumen-car sem sa kava vreme, a tumen vađi ni pačan, pučav man vađi kozom trubul te trpiv tumen. An će čhave akari!” ⁴² A dok avola kare leste o melalo dux perada e čhave ki phuv ane grčura, thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e melale duxose te ikljol, thaj sastarda e čhave, thaj dija le lese dadeso. ⁴³ Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus čerola, o Isus vačarda pe sikadenđe:

⁴⁴ “Šukar šunen e lafura kala: Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušenđe.” ⁴⁵ A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren, thaj darajle te pučen le kale lafese.

E ponizna si embare ane Devlese jakha

(Mt 18,1-5; Mk 9,33-37)

[‡] 9,25 ko original ačhol: “So o manuš ka postignil ako prelol sa i phuv a hasarol thaj upropastil pes?”

[§] 9,31 il sjaj * 9,31 Lafi savo si kate irime ki romani čhib si ikljipe, a ki grčko čhib si Izlazak, so sikavol ko značaj e Isuseso meripe. Ano Purano savez “Ikljipe” odnosilpe po putaripe-oslobodipe e Izraelsko narodo taro egipatsko phanglpe. E Hristoso meripe ko krsto si “Ikljipe”, a gova si, delo taro okupljenje, savesa o Dol ikalol e manušen taro phanglpe tare grehura. [†] 9,41 Ko grčko lil ačhol-generacija il naraštaj.

46 Thaj e sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar em baro. 47 A o Isus đanglja so si ane lengo ilo, vov lija e čhavore čuta le angle peste, 48 thaj o Isus vačarda leđe: “Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil, thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhalda man, golese ko si maškare tumende em cikno, len o Dol dičhol embare.

Ko naj protiv tumende tumencar si

(Mk 9,38–40)

49 A o Jovane vačarda e Isuses: “Rajo! Dikhljam jekhe sar će alavesa tradol e bengen, thaj amen vačardam lese te na čerol gova, golese kaj ni đal amencar pale tute. 50 Thaj o Isus vačarda lese: “Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si.”

E Samarijancura ni manglje e Isuse

51 Thaj kana sesa paše e divesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusalim. 52 Thaj bičhalda glasnikuren angle peste, thaj von đele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. 53 Thaj ni manglje le gothe e manuša, golese kaj dikhlje kaj đal ano Jerusalim. † 54 Thaj kana dikhlje e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: “Rajo! Mande li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarol len? § 55 A o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende.* 56 Thaj đele ane aver gav.

O Isus mandol te mekha sa thaj te đal lese dromesa

(Mt 8,19–22)

57 A sar đele dromesa nesavo manuš vačarda e Isuse: “Rajo! Me ka đav tusa kaj tu đal.”

58 Thaj o Isus vačarda: “E lisicen isi len hva thaj e čiriklja isi len gnezdura: Me o Čhavo e Manušeso najma kaj mo šoro te pašlarav. †

59 A o Isus avere manušese vačarda: “Phir pale mande.”

A o manuš vačarda: “Rajo! Muk ma angleder te đav te prahov me dade.” †

60 A o Isus vačarda lese: “Ačhav e mule, nek prahon e mulen, § a tu ajde vačar taro carstvo e Devleso.”

61 A aver vačarda: “Rajo! Me ka đav pale tute, al muk ma te đav te oprostiv man mingre čherutnencar.”

62 A o Isus vačarda lese: “Ni jekh naj lačhardo bašo carstvo e Devleso savo čhuvol po va ko plugo te oril a dičhol palal.”*

† 9,53 E Samarijancura em e Jevreja ni mangljepe maškar peste. Golese e Samarijancuri ni manglje te pomognin e Isuse pe lesa đajpe ano Jerusalim–glavno foro e Jevrejengo § 9,54 O Jakov em o Jovan pende zake kaja metoda taro sudipe, golese so đanglje kaj e prorokura sar o Ilija sudisade e manušen save čhudije e Devle pestar (2. Car 1,10–12). * 9,55 An nesave grčka lila ačhol: Thaj vačarda: Ni đanen tar savo duho sen, me o Čhavo e Manušeso ni aviljem te mudarav e manušengo đuvdipe nego te spaspiv-ikalav. † 9,58 O Isus iril e vačarimasa te sikavol e manuše sar si gova kana si lesa sikado. O Isus phenol lese golesa te gova manuš đala pale leste, šaj gova manuš ni ka avol le čher. † 9,59 Naj jasno dal o dad gole manušeso mulo thaj vov sigate ka prahol le il mandol o manuš nesavo pobaro vreme te ačhol đ kaj lesa dad ni merol pa tegani te prahol le. Poenta si ane gova kaj o manuš mandol khanči te čerol angleder so đal palo Isus. § 9,60 O Isus baš gija ni dol gođi kaj e mule ka prahon averen mulen. O značenje paše “mule” šaj avol: 1. Gova si metafora paše kola save sigate ka meren il 2. Gola si kola save ni đanen pašo Isus thaj duxovno si mule. Akate si poenta kaj o sikado nisose ni smil te ačhavol le golestar te đal palo Isus. * 9,62 Khoni ni dičhol palal kana oril i phuv našti vodil o plugo kaj trubul te đal. Gova manuš trubul lesa dičhipe te avol anglal te bi lače orila i phuvSo bi vačharasa manuš savo đal e Devlesa našti iril pe palal an po đuvdipe savo sasa le ano sveto.

10

O Isus bičhalol eftavardeš thaj dujen sikaden te navestin o Carstvo e Devleso (Mt 11,21-27; 13,16-17)

¹ A pale gova odredisada o Rajo averen eftavardeše thaj dujen sikaden,* thaj bičhalda len duj po duj te đan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te đal. ² A o Isus vačarda lende: “O čidipe-žetva si bari a e bučarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bučarnen ki po čidipe.† ³ Đan, ak bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. ⁴ Ma inđaren šljanpiko ni trasta ni urajimase ke pingre, thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme.

⁵ Kana den an nesavo čher angleder vačaren: “Mir ane kava čher.” ⁶ Ako gola so bešen ano čher manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. ⁷ Kana đan an nesavo čher, ma tar gova čher đan ke aver. Ačhen ke gova čher, thaj xan thaj pijen so isi len,‡ golese kaj o bučarno dostojno si pe plataće. ⁸ Kana den ane nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. ⁹ Sastaren e nasvalen save si ane gova foro, thaj vačaren lende: “Kava sikavol tumende kaj si o carstvo e Devleso paše.” ¹⁰ A kana đan an nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, ikljen ko drom lengo thaj vačaren: ¹¹ “Thaj o praho taro tumaro foro savo si pe amende kosa amendar sar znako da o Dol ka sudil tumende.§ Al te đanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso. ¹² Vačarav tumende kaj e Sodomaće* ka avol po lokho ko đive e Sudoso nego gole manušenje tar gova foro!

Kazne e bipokajime forururende (Mt 11,20-24)

¹³ Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te čerdonasa e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon†‡ sar tumende so čerdile, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo pohtano thaj ano praho.§ ¹⁴ A e manušenje taro Tir thaj e manušenje taro Sidon ka avol položhe ko sudo nego tumende. ¹⁵ A tumen manušalen taro Kafarnaum! Đi o nebo li ka ušten? Ka peren đi ko than kaj si e mule, Had.

¹⁶ Thaj vačarda pe sikadenđe: “Ko tumen ašunol, man ašunol, thaj ko tumen čhudol, man čhudol. Ko čhudol man, čhudol e Devle savo bičhalda man.”

O Isus sikavol e sikaden so si em važno

* 10,1 Ane nesave rukopisura ačhol: eftavardešen. (Thaj ano stih 10:17) † 10,2 O Isus podrazumil kaj isi but manuša save si spremna te den ane Devleso Carstvo, al naj but sikade te pomožin em te sikaven e manušen. ‡ 10,7 O Isus ni vačarda da von trubul te ačhen an gova čher sa e đivesa dok bešen ano foro, nego kaj trubul te soven an gova čher sa e rača đi kaj si odori; avere lafurencar, “Ma soven ane avera čhera sa e rača”. § 10,11 Gova si simbolično bući savasa sikadol pe kaj čhuden e manušen tare gova foro; il: “Gija, sar tumen so čhudijen amen, thaj o Dol gija čhudol tumen.” * 10,12 O Dol uništisada e sumporne jagasa e manušen ano foro Sodoma golese so sesa bilače (dik 1. Mojs 19,24-28). † 10,13 Horazine ... Vitsaida ... Tir ... Sidon Manuša save bešle ano Horazin thaj ani Vitsaida si Jevreja pa trubuje te ađučaren e Mesija. Manuša save bešle ano Tir thaj ano Sidon naj Jevreja gija da von ne bi ađučarena kaj ka avol o Mesija. Okova so o Isus kate vačarol kaj čak i okola so naj Jevreja trubul te pindaren kaj si vov o Mesija golese so čerda sa gola čudura. ‡ 10,13 Horazine! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese kaj te čerdona sar ano foro Tir thaj ano foro Sidon § 10,13 An goja kultura, e manuša bi phiravena šėja čerde taro dorikalo pohtano, savo našti piravol pe thaj naj udobno, thaj bi bešena ano praho, te bi sikavena da lende žal so grešisade anglo Dol.

¹⁷ Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vačarde e Isusese: “Rajo, e benga pokorisajle amende ke čiro alav.”*

¹⁸ A o Isus vačarda lenđe: “Me dikhljem e Sotona sar pelo taro nebo sar munja.† ¹⁹ Ak dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije‡ thaj pe sa o vlast e dušmaneso,§ thaj khanči ni ka avol tumenđe. ²⁰ A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumenđe, nego aven radosna so tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo.” *

Blagoslovime si sa okola save prihvatin e Isuseso lafi

(Mt 11,25-27; 13,16-17)

²¹ Ane gova časo o Isus pherdilo radost ano Sveto duxo thaj phenda: “Hvaliv tut, Dade, Rajo e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čačipe tare butđangle thaj tare razumna a vačardan e ciknende.† Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja.”

²² Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vačarda: “Sa mande dija o Dad mingro, thaj khoni ni đanol ko si o Čhavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čhavo, thaj okola kase o Čhavo mandol te vačarol.‡”

²³ Thaj irisajlo e sikadende korkore kana sesa thaj vačarda lenđe: “Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičhen. ²⁴ Golese vačarav tumenđe kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhlje, thaj manglje te šunen man thaj ni šunde.”

O Isus sikavol taro đuvdipe bizo meripe

(Mt 22,34-40; Mk 12,28-31)

²⁵ Thaj uštulo jekh tare učitelja taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse thaj pučlja le: “Učitelju! So trubul te čerav te avol ma đuvdipe bizo meripe?”

²⁶ A o Isus vačarda lese: “So si pisimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?”

²⁷ A vov phenda e Isusese: “Čumide e Rajo e Devle čire sa e ilesa čiresa, sa e ođesa-dušasa čiresa, thaj sa e zorasa čirasa, thaj sa e gođasa čirasa, thaj mangš[§] će pašutne kozom mande korkore tut.”

²⁸ A o Isus vačarda lese: “Šukar vačardan. Čher gova thaj ka avol tut đuvdipe bizo meripe.”

²⁹ A o učitelji taro zakono manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: “Ko si mo pašutno?”*

³⁰ A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš ulilo taro Jerusalem ano foro savo akhardol Jerihon, thaj dolde le e čora, save uljarde lese šeja thaj marde le. Đele pese thaj ačhade le opaš mule pašo drom.

³¹ Thaj slučajno gole dromesa nakhlo nesavo jevrejsko svešteniko, thaj dikhlja le em crdijape lestar ki aver rig thaj nakhlo. ³² Gija thaj o Levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhlja le thaj nakhlo.

* 10,17 Kate o “alav” odnosil pe ke Isuseso moć em autoritet. † 10,18 O Isus koristil kaja paramič te bi uporedila sar o Dol pobedisada e Sotona, đi kaj lese 72 sikade propovedisade ane forura –Odnosno Sotona pelo taro nebo sar i munja savi čalavol premali phuv. ‡ 10,19 Verovatno si e sapa thaj e škorpionura metafora za ke bilačhe duxura. § 10,19 O Dušmano si o Sotona. * 10,20 O Dol pisisada lenđe alava, sar građanuri ano nebo, thaj gova značil kaj isilen đuvdipe bizo meripe. † 10,21 Kava odnosilpe pe kola save naj len but sikajipe, al si spremna te prihvatin e Isuseso sikajipe sar so e cikne čhavore save si spremna te šunen kolen ane kaste pačan. ‡ 10,22 Vlast, autoritet, zor, čačipe, thaj aver. 10,27 5. Mojs 6,5 § 10,27 voli, čumide 10,27 3. Mojs 19,18 * 10,29 Kava manuš manglja te đanol kas trubul te mandol, avere lafurencar: “Kas trubul te dikav pašutne thaj te mangav sar korkore man?”

³³ A nesavo Samarijanco[†] avilo paše leste, dikhlja le pa pelo lese žal. ³⁴ Thaj avilo koslja e manušese rane[‡] uljesa thaj moljasa, thaj pačarda len, čuta le ke po her thaj inčarda le ani mehana, thaj dikhlja pe leste. ³⁵ Thaj theara đive kana lija te đal ikalda duj grošura[§] dija ko manuš kasi sasa i mehana, thaj phenda lese: "Dik pe leste, thaj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima."

³⁶ "So den gođi akana?" Pučlja o Isus. "Tare kala trin đene ko sikadilo lese thaj sasa pašutno kolese so dolde le e čora?"

³⁷ A učitelji e zakoneso phenda lese: "Okova savo čerda milosrđe."

A o Isus vačarda lese: "Đa, thaj tu čher gija."

E Isuseso lafi trubul te avol amende ko angluno than

³⁸ A kana đe le premalo Jerusalem, o Isus thaj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh đuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čer. ³⁹ Thaj la sasa phen, akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isuseso thaj šunda lesa vačaripe. ⁴⁰ A i Marta dikhlja po but ani buči em sar emlačhe te kandol le, thaj avili pašo Isus thaj vačarda lese: "Rajo! Šukar li si kava so mi phen ačhada ma korkora te kandav tut? Vačar lače te pomožil ma."

⁴¹ A o Isus vačarda lače: "Marto! Marto! Sikiritu tut thaj trudi tut butese.

⁴² A samo jekh trubul. I Marija či phen birisada khanči šukar, te šunol mo lafi savo ni ka lol pe latar."

11

O Isus sikavol pe sikaden sar te molin pe

(Mt 6,9-13; 7,7-11)

¹ Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvasa, jekh tar lese sikade vačarda lese: "Rajo, sikav amen te moliamen, sar o Jovane o Krstitelji so sikada pire sikaden."

² O Isus vačarda lende: "Kana molin tumen, vačaren: 'Dade amareja ko nebo,

te svetilpe čo alav,^{*}

te avol čo carstvo,[†]

te avol čiro mandipe ki phuv sar ko nebo,

³ Hamase so trubul amen de amen svako đive,

⁴ Thaj oprosti amare grehura,

sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende![‡]

Thaj crde amen taro iskušenje."

⁵ Thaj o Isus vačarda: [§]"Den gođi sar bi avola kana bi khoni tumendar đala ke po amal ki opaši rat, thaj te roden mangro lestar, thaj te vačaren lese: 'Amala, dema trin mangre, pa ka iriv tuće. ⁶ Golese kaj avilo taro drom mo amal ke

[†] 10,33 Samarijanco E Samarijancura sesa e jevrejende potomkura save lijepe avere narodosa. Von ni slavisade e Devle ko Jerusalem sar e Jevreja so čerde. E Jevreja sesa holjame pe Samarijancura thaj ni pačaje kaj e Samarijancura sesa e Devleso narodo. [‡] 10,34 i mol koristisade te čistin e rane, a o ulje verovatno koristisade te sprečil pe infekcija. [§] 10,35 Ko original ačhol: duj denara save si duj

dnevnice. ^{*} 11,2 Savore nek den će alavese čast tuće Devlese. [†] 11,2 Kava značil te širil pe te bi barola e Devlesi vladavina ki phuv. [‡] 11,4 Gova si poniznost, a ponizno manuš uvek oprostil averende so čerde lese bilačhipe. Golese amen o Isus sikavol te phena, "Thaj oprosti amare grehura, sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende." Da sar i amende so si dindo. Oprosti isto gija sar so i oprostimo si amende. [§] 11,5 O Isus vačarol kaja paramič sar te bi ilustririla kaj tumaro amal ne bi odbila te pomožil ako isitumen bari potreba thaj roden lestar gova po but droma. Ko isto način o Dol ni ka odbil te dol tumen okova so trubul tumende ako uporno roden lestar.

mande, thaj naj so te čuvav angle leste.' ⁷ A vov andral te phenol: 'Ačhav ma ko miro! Mo vudar si phanglo thaj me čhave si manca ano than e pašljimaso, thaj našti uštav te dav tut!' ⁸ Vačarav tumenđe: Ako ni uštilo golese kaj si lesa amal, ka uštol te dol le golese so si bilađutno thaj uporno."*

⁹ Vačarav tumenđe: "Manden thaj ka dolpe tumenđe! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumenđe! ¹⁰ Golese kaj savore save manden, dolpe lenđe, save roden aračhen, save maren, putardol lenđe.

¹¹ Savo dad tumendar: kana bi o čhavo rodola mačhe, o dad dol le ke gova than sape? ¹² Il te manglja angro te dol le škorpija? ¹³ Kana tumen, bišukar manuša, đanen šukar buča te den tumare čhaven, kobor pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Duxo Sveto kolenđe save molin le?"

E Isuseso zuralipe avol taro Dol

(Mt 12,22-30; Mk 3,22-27)

¹⁴ Jekh drom o Isus tradija e benge taro manuš savo naštine te vačarol. Kana ikliko o beng lestar vov lija te vačarol, thaj zadivime e manuša sesa. ¹⁵ A nesave lendar vačarde: "E Veelzevulese† zorasa savo si šerutno e demonengo, tradol e demonen. ¹⁶ A avera iskušisade e Isuse gija so rodiže znako te dičhen dal si bičhaldo taro Dol.

¹⁷ Thaj o Isus đanglja so den godi thaj phenda lenđe: "Đi jekh carstvo‡ savo si ulado ka properol. Čher§ an savo naj sloga ka properol. ¹⁸ Gija i o beng* te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol lesa carstvo? Vačaren kaj e Veelzevulesa tradav e bengen. ¹⁹ Ako me e Veelzevulese zorasa tradav e bengen, save zorasa traden len tumare sikade?† Thaj von korkore ka osudin tumen. ²⁰ Thaj ako me e Devlese zorasa‡ tradav e bengen, onda avilo tumende o carstvo e Devleso."

O Isus si po zuralo taro Beng

²¹ Thaj o Isus vačarda: "Kana okova savo si zuralo manuš§ naoružilpe, thaj aračhol po čher, lesa barvalipe si šukar arakhado. ²² Al kana avol po zuralo lestar, pobedil le thaj lol sa lesa oružije ane savo pačaja, thaj ulavol pirencar so lija taro slabo manuš.*

²³ Savo naj manca, protiv mande si, thaj ko manca ni čidol, vov onda čhorol."†

Aračhen tumen te ma iril pe o bilačho duho

(Mt 12,42-45)

* 11,8 O Isus vačarol kaja paramič sar te sikavol kroz i usporedba kaj tumaro amal ka pomozil tumende ako isi tumen bari potreba thaj molin le više droma zako pomoć. Ko gasavo način o Dol ka dol tumen okova so tumenđe trubul te mangljen lestar uporno. Ako čak i o komšija, savo ni mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ rode, kobor više o Dol, savo si šukar dad thaj kova savo mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ molitu lese. † 11,15 Veelzevul si dujto alav e Sotonaso, vladari e demonengo. ‡ 11,17 Akate o "carstvo" vačarol tare manuša an leste: "Kana e manuša tare nesavo carstvo maren pe maškar peste, von ka uništin pumaro carstvo." § 11,17 Akate o "čher" vačarol tari porodica: "Kana e čherutne maškar peste maren pe, ka uništin pumari porodica." * 11,18 o beng Ano original ačhol "Sotona". Kate "Sotona" vačarol tare demonura save služin e Sotona thaj e Sotonesa: "Kana o Sotona thaj e manuša tar lesa carstvo maren pe maškar peste." † 11,19 Kate vačarol pe tare farisejska sikade save traden e demonuren ‡ 11,20 Ko original ačhol: e Devlese najesa (dik 2. Mojs 8,19) § 11,21 Sotona * 11,22 Kava vačarol taro Isus savo pobedil e Sotone thaj lese demonen sar te phene o Isus po zuralo manuš savo lol so pripadil e zurala manušese † 11,23 ko manca ni čidol, vov onda čhorol O Isus vačarol taro čidipe e sikadengo save đana pale leste: "Ko ni teril e manušen te aven thaj te phiren pal mande, vov teril len te đan dur mandar."

²⁴ Kana o bilačho duxo ikljol andaro manuš, đal ke thana kaj naj khančhi[‡] te rodol than kaj šaj odmoril pe, thaj kana ni aračhol than vačarol: “Te irima ano mo manuš kotar ikliljem.”[§] ²⁵ Thaj kana iril pe o melalo dux aračhol kaj si gova manuš sar čučo čher savo si šulado thaj namestimo andral. ²⁶ Tegani đal thaj aračhol ehta averen duhuren pobilačhe pestar, thaj aven andre te bešen, thaj avol e manušese po bilačhe nego angleder.”

Čačukano blagoslov

²⁷ A kana gova vačarda o Isus, jekh đuvli savi šunda le dija vika zurale: “Blagoslovimi i dej savi inčarda tut an po vodi, thaj dijatu čuči!”

²⁸ A o Isus vačarda: “Vađi po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj čeren le.”

E Jonaso znako (Mt 12,38–42)

²⁹ Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vačarol lenđe: “Tumen e manuša so živin ke kava vreme sen bilačhe manuša. Tumen roden o znako,* thaj ni ka dolpe tumenđe znako sem e čudura so čerde pe e Jonase e prorokose.† ³⁰ Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhaldal le e manušenđe save živisade ani Niniva.‡ Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj me o Čhavo e Manušeso, o Dol bičhaldal man kale manušenđe.

³¹ Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnone§ phuvasa ka uštol thaj ka osudil manušen tar kava bijandipe, golese kaj odural avili tare em palune phuva te šunol e caro e Solomone savo sasa but mudro, a ake, kate si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. ³² Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so bešle ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tar kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, a ake kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisaljen!”

O svetlo em i tama ano telo

³³ “Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čhuvol la talo garado than, ni talo čaro, nego čhuvol la ko than e svetiljkako te šaj dičhen o svetlost okola so den ano čher.* ³⁴ Čiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija čiri jakh si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si čiri jakh bilačhi, čo telo ka avol ani tama. ³⁵ Golese vodi redo ma gova svetlost sosi ane tute te avol tama. ³⁶ Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo deo ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetlil tut.”

O Isus ukoril e jevrejskone šorutnen (Mt 23,1–36)

[‡] 11,24 thana kaj naj khančhi Ano original ačhol “thana bizo paj” savo vačarol tare “tare thana kaj naj khančhi” kaj e melale duxuri phiren. [§] 11,24 Ano original ačhol: “ano čher tar savo ikliljem”

* 11,29 znako Avere lafurenar: “Mandol mandar te čerav čudo sar znako kaj aviljem taro Dol.”

† 11,29 čudura so čerdepe e Jonase e prorokose O Jona sasa proroko ano Stari zavet (dik Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin đive đuvdo ikילו tare bare mačheso vodi, sar o Isus so ka ikljol tar o trito đive taro grobo. [‡] 11,30 Manuša kase o Jona vačarda taro Dol sesa but bilačhe manuša. Živisade ani Niniva,

glavno foro e Asirijako, thaj sesa dušmaja e Izraelese. (Dik Jona 3). [§] 11,31 I Carica tari Saba (ko današnje Jemen) putujisada precale 1500 kilometra te šunol e Solomoneso mudrost. Živisada 1.000 berš angleder o Hrist (dik 1. Car 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12). * 11,33 Stihura 33–36 si metafora savasa o Isus vačarol tar po sikajipe kaj o “svetlo” za savo mandol lese sikade te aven poslušna thaj te delin le averenar. Vov vačarol tare manuša save ni đanen ili ni prihvatini leso sikaibe kaj si gola manuša ani “tama”.

³⁷ Thaj kana o Isus vačarola, jekh tare fariseja akharda le te hal mangro ke leste. Thaj o Isus delo ke leste thaj bešlo ki sinija. ³⁸ A o farisej čudisajlo kana dikhlja so o Isus bešlo a angleder golestar ni thoda pe vasta[†] anglo hape. ³⁹ A o Rajo o Isus vačarda lese: "Akana tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačhipe. ⁴⁰ Bigodače! Naj li o Dol kova savo čerda e manuše od andral thaj od avral? ‡ ⁴¹ A kava si po šukar: den e čororende okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare, thaj ka aven thode od andral em odavral.

⁴² Pharo tumende e farisejende so den dešto kotor tare začinura[§] thaj taro sa o povrće, a ni marin te čeren averende okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te čeren okova so pobut trubul.

⁴³ Pharo tumende e farisejende! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičhen tumen e manuša, pherde poštujipe premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. ⁴⁴ Pharo tumende! Tumen sen opasnost sar e neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni đanen kaj uštaven len."*

⁴⁵ Phenda e Isusesese nesavo učitelji tare Mojsijaso zakono: "Učitelju, kava so phene i amen lađare!"

⁴⁶ A o Isus vačarda lenđe: "Pharo i tumende e učitelja tare Mojsijaso zakono! So čhujen pharipe but phare inđarimase, a tumen tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. ⁴⁷ Pharo tumende! So čeren limora e prorokurende, saven tumare kuštika mudarde. ⁴⁸ Goleša sikaven kaj odobrin gova so čerde tumare kuštika: von mudarde len, a tumen vazden lenđe limora.[†] ⁴⁹ Golese so o Dol an po mudrost vačarol tumendar: "Ka bičhalav lenđe prorokuren thaj apostolen, a khonik lendar ka mudarol len, a e dujtonen ka progonin.

⁵⁰ Tumari generacija ka avol bandi zako rat e prorokurengo savo thavdija taro čeripe o sveto, ⁵¹ taro Aveljeso rat đi e Zaharijaso rat,‡ savo mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumende, ka rodol pe tari tumari generacija."§

⁵² Pharo tumende učiteljuralen tare Mojsijaso zakono! Golese so garaden i klidi taro đanglape e Devlese carstvose.* Korkore ni den andre ano carstvo, a save manglje te den andre, tumen ni dijen len."

† 11,38 Pale Jevrejengo adeti trubuja te čerol obredno thojipe pe vasta te bi avena čista anglo Dol.

‡ 11,40 O Isus pučol kava te ukoril e farisejen so ni haljaren kaj gova so isi len ane ile si važno e Devlese.

§ 11,42 začinura ano original ačhol: "nana thaj ruta". * 11,44 Kala limora sesa hunde rupe ko than kaj e muleso telo sasa prahome. Ni sasa len parne bara save e manuša čhuvana pe limora te šaj dičhen pe. Kana e Jevreja phirena prekale limora, teg avena melale palo adeti. Kala neprimetna limora čeren len ne namerno te aven duxovno melale. † 11,48 O Isus ukoril e farisejen thaj e učiteljen tare Mojsijaso zakono. Von đanen zako mudaripe e prorokunengo, al ni osudin pe kuštika golese so von mudarde e prorokuren. Avere lafurencar: "Umesto te osudin len, tumen potvrđin thaj složin tumen lenar. Thaj najsen poslušna baše proroštvara sar von so ni sesa poslušna e prorokurende." ‡ 11,51 O Avelj sasa prvo manuš mudardo ano Stari zavet (1. Mojs 4,1–16) thaj o Zaharija emposlednjo manuš mudardo ano Stari zavet. (2. Dnev 24,20–22).

§ 11,51 Jedina prorokura saven poštujin si e mule prorokura! Baš sar lenđe kuštika so ni šunde e prorokuren ano Stari zavet, gija kala fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ni šunen e Isuse thaj ni ka šunen e apostoluren saven o Isus ka bičhalol. Ka avol krajo zako strpljenje e Devleso thaj vov ka sudil e Izraele paše sa e berša so čhudije leso lafi. * 11,52 O Isus vačarol tare Devleso čačipe sar te phene kaj si ano čher ke savo e učitelja ni manden te den, al ni mučen ni averen te avol len klidi (ključo) te šaj den. Akava značil kaj e učitelja ni đanen e Devlese, al ni mučen ni averen te upoznajin e Isuse.

⁵³ A kana o Isus iklilo gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, ⁵⁴ thaj rodije so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12

O Isus sikavol te na ava dujemujenđe

(Mt 10,26-27)

¹ Kana čidije pe but milja manuša, gači kaj lije te uštaven jekh avere, o Isus angleder golestar lija te vačarol pe sikadenđe: “Aračhen tumen taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo.* ² Golese kaj naj khanči garado so ni ka pučardol, thaj sa so si garado ka šundol angle savorende. ³ Golese so si vačardo ki tomina ka šundol ko svetlo, thaj sa so vačarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!

Ma daran, tumen sen dragocena e Devlese

(Mt 10,28-33; 12,31-32; Mk 3,28-29)

⁴ Al vačarav tumenđe amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren samo o telo, golestar aver khanči našti čeren tumenđe! ⁵ Ka vačarav tumenđe kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumenđe, Lestar daran!

⁶ Ni li bičhendon pand čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. ⁷ A tumenđe i tumare bala ko šoro si đinde.† Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja.

Trubul te priznaji e Isuse angle manuša

(Mt 10,32-33; 12,32; 10,19-20)

⁸ Gija vačarav tumenđe: “Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, le me, o Čhavo e Manušeso angle melekura ka priznajiv. ⁹ A savo man čudol ke kaja phuv me lestar ka odrekni ma angle Devlese melekura. ¹⁰ Thaj savo vačarol protiv mande, protiv o Čhavo e Manušeso ka oprostilpe lese, a savo vačarol bilačhe taro Sveti Dux ni ka oprostilpe lese.

¹¹ Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šerutne, thaj anglo vlast ma daran sar thaj so ka vačaren il so ka phenen. ¹² Golese kaj ka sikavol tumen o Dux Sveti ane gova čas so trubul te vačaren.”

Paramič taro barvalo bigođako manuš

¹³ Thaj vačarda khoni tare manuša e Isuse: “Učitelju, vačar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad.”

¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese: “Manuša, ko man čuta sudija il delioc pe tumenđe?” ¹⁵ Thaj vačarda savorende o Isus: “Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gači barvalipe te avol manuše, lesa đuvdipe ni avol golestar so isi le.”

¹⁶ Thaj o Isus vačarda lenđe jekh paramič: “Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. ¹⁷ Thaj dija gođi ane peste vačarindoj: 'So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe. ¹⁸ Thaj vačarda: 'Đanav! Ak kava ka čerav! Ka rumiv me thana taro điv thaj ka čerav pobare, thaj gothe ka čidav

* 12,1 Sar so o kvasaco so širil pe maškar sa o humer, gija lengo licemerje širisajlo maškar sa i zajednica. “Aračhen tumen taro licemerje e farisejengo, savo si sar kvasaco” ili “Pazin te na aven licemerna sar o fariseja.” Lengo bišukar ponašanje utičil pe savorende isto gija sar so o kvasaco utičil po humer. † 12,7 Šaj pouzdaji amen ano Dol. Vov đanol po but nego amen so đana. Ni đana ni kobor bala isi amen ko šoro, al o Dol gova đanol thaj vađi po but amendar.

mo điv thaj sa mo šukaripe. ¹⁹Thaj ka vačarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj odmoriv, ka hav, ka pijav, ka veseli man!

²⁰A o Dol lese vačarda: 'Bigođaleja! Kaja rat ka lav čo odi[‡] tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so čerdan buči!'

²¹Gija si kolesa savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar e Devlese ane jakha."

Ma daran nisose

(Mt 6,25-34)

²²A o Isus pe sikadende phenda: "Golese vačarav tumende: Ma daran za sa e đivesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven![§]

²³Golese kaj si o đuvdipe po but taro hape thaj tumaro telo po but taro urajipe.

²⁴Dičhen e gavranen!^{*} Sar ni sejini, ni ti čiden, save naj len niti podrumo ni kaj čhuvan o điv, thaj o Dol parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar?

²⁵A šaj li neko tumendar golesa so brinil pe barol leso đuvdipe za jekh đive?

²⁶Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen zako sa aver?

²⁷Dičhen e luluđa ki livada sar baron! Ni čeren buči, niti suven pese šėja, a me phenav tumende kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šėja naj sasa urado sar jekh lendar. ²⁸A ako o Dol dol e čarače gija lače šėja ko polje, savi si ađvine, a theara čhudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumende vađi pobut? Sose gači zala pačan? ²⁹A tumen ma brinin tumen isi tumen li so te xan il so te pijen. Ma daran golese! ³⁰Gija čeren e manuša save ni đanen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo đanol kaj sa gova trubul tumende. ³¹Nego roden o carstvo e Devleso,[†] thaj aver ka dodol pe tumende.

³²Ma daran, me cikne bakre![‡] Tumaro Dad gova manglja te dol tumen te aven ano carstvo.

³³Bičinen so isi tumen thaj den e čororende! Čeren tumende traste zake pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni nakašti avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal len. ³⁴Golese kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo."

Aven đungade bašo dujto avipe e Rajoso

(Mt 24,45-51)

³⁵Thaj o Isus vačarda lende: "Aven spremna thaj urade zaki buči,[§] thaj tumare svetiljke te aven phabarde, ³⁶sar manuša save ađučaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko udar. ³⁷E sluge save si spremna thaj ađučaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime. Čače vačarav tumende o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga, thaj ka phenol lende te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol

[‡] 12,20 "Odi" (duša) odnosil pe ko đuvdipe e manušeso. Avere lafurenar: "Ka mere erat!" [§] 12,22 O Dol dija tumen i tumaro đuvdipe thaj tumaro telo, sigurno šaj pačan lese kaj ka dol tumen i okova so trubul tumende zako đuvdipe. ^{*} 12,24 E manuša so šunena e Isuse, smatrina sar so e gavranura naj

korisna golese so e Jevreja naštine te xan goja vrsta tare čiriklja. [†] 12,31 roden o Carstvo e Devleso Kava značil "dičhen šukar an leso carstvo" il "but roden e Devleso carstvo". [‡] 12,32 me cikne bakre Ano original ačhol: Mo cikno stado. O Isus dol vika pe sikaden sar bakren. Sar o čobano so brinil pe pe bakrende, o Dol brinil pe e Isusesse sikadende. Avere lafurenar, "Ma brinin tumen. Iako sen zala thaj slaba, sar cikne bakre, tumaro Dad ano nebo mandol te dol tumen te živin ano leso carstvo." [§] 12,35 Ano original ačhol: "Tumare glega šėja nek aven phangle ke tumaro kaiši". E manuša indarde glega fostanura thaj phandena len ko kaiši te ma bi smetina len dok čerena buči. Avere lafurenar: "Čhuvan tumare šėja ke tumaro kaiši te šaj te aven spremna te kanden". Ili "Aven urade thaj spremna te kanden."

len te xan. ³⁸ O gospodari šaj ka avol ki opaši rat ili anglo uštipe taro sojipe.* Blagoslovime si e sluge save adučaren.

³⁹ A kava đanen: kana bi đanola o čherutno ke savo časo ka avol o čor, ne bi dola te avol lesa čher phago. ⁴⁰ Thaj tumen aven spremna, golese so me o čhavo e Manušeso ka avav kana ni ka den gođi an savo časo.”

⁴¹ A o Petar pučlja e Isuse: “Rajo! Vačare li amende e sikadende kaja paramič il savorende?”

⁴² A o Isus vačarda lese: “Savo si pobožno thaj đanglo sluga kas lesa gospodari ka čhuvol upreder pe čherese sluge te dol len te xan ko vreme?

⁴³ Blagoslovimo si gova sluga kas o gospodari kana avol aračhol le sar čerol gijate! ⁴⁴ Čače vačarav tumende, o gospodari pe po sa o barvalipe ka čhuvol e sluga. ⁴⁵ Ako vačarol o sluga ane po ilo: “O gospodari ni ka avol sigate” thaj lol te marol avere slugen thaj e sluškinjen, thaj hal em pijol, thaj matol. ⁴⁶ O gospodari ka avol ano dive kana vov ni adučarol, thaj ano časo kana ni dol gođi, ka čhinol e sluga ke kotora, thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol.

⁴⁷ A kova sluga savo đanglja so lesa gospodari mandol, thaj naj spremno, thaj ni čerda pal lesa manglipe ka avol but mardo. ⁴⁸ A okova sluga savo ni đanglja e gospodaresi volja, a čerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe le zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar.

*E Isuseso vačaripe ka anol maškare manuša ulajipe
(Mt 10,34-36)*

⁴⁹ Thaj o Isus vačarda: “Me aviljem te čhudav i jag† e sudosi ki phuv. So bi mangava te avol već phabardi! ⁵⁰ Al me trubul te krstima‡ mučimasa, thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! ⁵¹ Dal den gođi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulajipe maškare manuša. ⁵² Golese od akana ka aven ulade e čherutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a protiv avera duj gola avera trin. ⁵³ Ka uštol o dad protiv o čhavo, thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj.”

*O Isus vačarol e manušende te spremin pe baše okova so ka avol
(Mt 16,2-3; 5,25-26)*

⁵⁴ Thaj o Isus vačarda e manušende: “Kana dičhen kaj e kale oblakura čiden pe nakaro zapad tumen phenen: “Ka dolpese bršind”, i gija avol. ⁵⁵ Kana dičhen taro jug phurdol vačaren: “Ka avol tatipe”, thaj gija avol. ⁵⁶ Dujemujende!§ O muj e phuvako thaj neboso pindaren, a sar ni pindaren akala znakura so čerdon akana?*

⁵⁷ Tumen korkore trubul te đanen so si šukar! ⁵⁸ Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te na vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš

* 12,38 Ko grčki ačhol: “dujto aračhipe (straža), thaj ko trito aračhipe.” † 12,49 Me aviljem te čhudav i jag šaj te značil: 1. O Isus avilo te sudil e manušen, ili 2. O Isus avilo te pročistil e vernikuren, ili 3. O Isus avilo te čerol podela maškar e manuša. ‡ 12,50 krstima Kate o “krštenje” odnosil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sar o paj so učharol manuše kana krstil pe, gija e Isuse ka učharen e muke.

§ 12,53 Mih 7,6 § 12,56 Dujemujende Gola manuša sesa đangle te pindaren e znakura kaj avol o bršind il o tato vreme. Al odbisade te priznajin kaj e Isuseso čudura sesa znakura save sikaven kaj si vov kova save o Dol bičhalda te spasil o sveto. * 12,56 Avere lafurenar: “Trubul te đanen o značenje so o Dol čerda kroz mande kala đivesa!”

te phandol tut ano phanglipe. ⁵⁹ A ako phandol tut vačarav tuče: “Ni ka iklje gothar dok ni počine di i paluni para.†”

13

Savore mora te iri amen e Devlese

¹ Ane gova vreme avile nesave manuša thaj vačarde e Isusesse kaj o Pilat o rimsko upravniko bičhalda te mudaren nesave Galilejcuren. Thaj mudarde len dok prinosisade kurbanen ano jerusalemsko Hram.* ² Thaj o Isus vačarda lenđe: “Tumen li den gođi kaj gola Galilejcura so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcura? ³ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese. ⁴ Il, so si kole dešohtonecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den gođi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalimcura? ⁵ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon† ako ni irin tumen e Devlese.”

O kaš savo ni anol bijandipe: ni ačhilo but vreme bašo pokajipe

⁶ O Isus vačarda lenđe kaja paramič: “Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhlja pe late khanči. ⁷ Tegani vačarda e manušese savo čerda buči ko vinograd: “Ak trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva, thaj ni arakhav. Čhin la! Sose te šučarol i phuv?”

⁸ A o manuš so čerol buči ko vinograd vačarda lese: “Barutneja! Ačhav la vađi kava berš te honav paše late thaj te čhudav gunoj paše late. ⁹ Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.”

O Isus sastarol ko savato

¹⁰ Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato, ¹¹ thaj dik, sasa gothe jekh đuvli savi sasa bandararde dumesa thaj sasa nasvali taro bilačho duxo dešohto berš, thaj naštine te ačhol šukar. ¹² Thaj kana dikhlja la, dija la vika o Isus thaj phenda lače: “Đuvlije! Oslobodimi san tar čo nasvalipe!” ¹³ Thaj čuta pe late pe vasta. Thaj i đuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle.

¹⁴ A o vođa tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato, thaj vačarda e narodose: “Isi šov đive ano kurko ke save šaj čerol pe buči! Aven ke gola đive te sastardon, a na ko savato!”

¹⁵ A o Rajo o Isus tegani vačarda lenđe: “Dujemujenđe! I tumen čeren buči ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari balija, thaj ni inđaren le te pijol paj? ¹⁶ A kala čheja tare Avraamesi kuštik sava o Sotona phanglja ak dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?” ¹⁷ A kana kava šunde lađajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa bahtale baše sa e šukar buča o Isus so čerda.

E Devleso carstvo si sar cikno seme savo barol

(Mt 13,31-32; Mk 4,30-32)

¹⁸ A o Isus vačarda lenđe: “Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ¹⁹ Vov si sar seme e goruščikako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj čerdol baro kaš, thaj e čiriklja avena te čeren pese thana kaj ka bešen pe leste.”

† 12,59 O Isus vačarda e manušenđe kaja paramič te upozoril len kaj trubul te mirin pe e Devlesa angleder nego so avol o vreme te osudil len. *

† 13,1 Ko original ačhol: “o Pilat mešisada e Galilejcarengo rat thaj e kurbanengo”. † 13,5 mudardon Kate vačarol pe taro duxovno meripe.

E Devleso carstvo si sar humer savo uštol
(Mt 13,33)

²⁰ Thaj pale vačarda: “Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ²¹ Vov si sar kvasaco savo i đuvli dospil ani bari vangla aresa, † sa di kaj ni šukljol.

Okola savesi palal ka aven anglal

²² Thaj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalem, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. ²³ Thaj khoni pučlja le: “Rajo, dal samo zala ka aven spasime?”

Thaj o Isus vačarda lenđe: ²⁴ “Trudin tumen te den ko tesno vudar e nebeskoneso, golese kaj but đene ka manden te den, al nakašti. ²⁵ Kana o čherutno phandol e vudara tar po čher, ka avol tumenđe but kasno. Ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: 'Rajo! Putar amende e vudara!' Thaj vov ka vačarol tumenđe: “Ni pindarav tumen katar sen.

²⁶ Tegani ka vačaren: “Amen xaljam thaj piljam tusa, thaj pe amare droma sikadan!”

²⁷ A vov ka vačarol lenđe: “Vačarav tumenđe: “Ni pindarav tumen katar sen. § Crden tumen mandar save bilačhipe čeren.

²⁸ Gothe ka roven thaj ka aven but holjame,* kana ka dičhen e Avraame e Isako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. ²⁹ Thaj but đene ka aven taro istok, thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen ko astali ano carstvo e Devleso. † ³⁰ Thaj dik, kola sosa akana anglal odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven embare.” ‡

O Isus rovol e Jerusalimese
(Mt 23,37-39)

³¹ Ane gova đive avile nesave fariseja te phenen e Isuseso: “Iklji thaj đakatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!”

³² Thaj o Isus vačarda lenđe: “Đan thaj vačaren gole lisicaće: § “Ak ikalav e bengen thaj sastarav avđive thaj theara, a trito đive ka završiv. ³³ Avđive thaj theara thaj prektheara trubul te đav, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusalem.*

³⁴ Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudare e prorokuren thaj gađi barencar okolen manušen saven o Dol bičhaldal! Kozom droma mangljem te garavav e čhavoren čiren sar i khanji pe pujoren tari pi phak, thaj ni mangljen! ³⁵ Ak, ka avol tumaro čer pusto, † a me vačarav tumenđe: “Ni ka dičhen ma sa dok ni vačaren: “Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Rajoso.” “ ‡

† 13,21 Ko original ačhol: “trin mere” (otprilike 40 kile aro). § 13,27 Ni pindarav tumen katar sen Avere lafurencar: “Najsen me amala niti me pašutne thaj najsen akharde ko hape thaj ko pipe mande.”

* 13,28 but holjame ko original ačhol: 'ka tresin dandencar' † 13,29 But Jevreja save pretpostavise kaj si kotor tare Devleso carstvo ni ka aven an leste. Al but save naj Jevreja tar e sa e krajura tar o sveto ka aven ano carstvo e Devleso. ‡ 13,30 Ko original ačhol: “But anglune ka aven poslednja, a e poslednja ka aven anglune.” Te ave “angluno” sasa but važno. Avere lafurencar: “ka aven em važna ... ka aven em zala važna”, il: “O Dol ka vazdol ... O Dol ka lađarol”. § 13,32 lisicaće Sar lisica, o Irod sasa lukavo thaj šetno, ali kukavica thaj beznačajno.

* 13,33 E jevrejska šerutne mudarena e manušen save vačarena tar o Dol ano Jerusalem. † 13,35 E Jerusalimska manuša odbacise e Isuse sar Mesija. O Dol akana odbacil len i ni ka štital len više. Pal gova i rimsko vojska uništisada o Jerusalem (70 berš palo Hrist). 13,35 Ps 118,26 ‡ 13,35 O Isus palem ka avol ki phuv. Tegani e manuša taro Jerusalem ka pindaren le kaj si vov Mesija.

14

O Isus palem sastarol ko savato

¹ Thaj ke jekh savato o Isus delo ko jekh šerutno e farisejengo te hal mangro ke leste, thaj savore so sesa gothe dikhlje an leste so ka čerol. ² Thaj dik, avilo nesavo manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlile taro paj.* ³ Thaj o Isus pučlja e učiteljen taro Mojsijaso zakono thaj e farisejen: “Premale Mojsijaso zakono šaj li te sastara ko savato il našti?” ⁴ Von khanči ni vačarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj đal. ⁵ Thaj vačarda lende: “Savo tumendar ni čerol buči ko savatno đive? Te perol čo čhavo il čo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?” ⁶ Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura.

O Isus sikavol taro poniznost

⁷ Kana o Isus dikhlja sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vov vačarda lende kaja paramič: ⁸ “Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lačhe anglune thana. So ako si akhardo po baro manuš tutar? ⁹ Te okova manuš so akharda tut te avol thaj te vačarol: 'De gova than kalese.' Thaj ka lađare tut i ka crdetu ko bilo savo than savo ačhilo savo si em palal.

¹⁰ Gija kana khoni akharol tut ko abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vačarol tuče kova so akharda tut: “Amala! Arakhljam tuče po šukar than.” Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. ¹¹ Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

¹² Thaj o Isus vačarda okolese so akharda le: “Kana de hamase il račako hape, ma akhar će amalen niti čire phralen, ni će familija, ni će barvalen pašecerutnen, golese so i von tut ka den vika ko hape. ¹³ Gija kana čere abav,† akhar e čororen, e banden, e langalen, e koren. ¹⁴ Len najlen sar te irin tuče. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe.”

Savore si akharde ke Devleso hape thaj pijipe, al zala lendar prihvatisade (Mt 22,1-14)

¹⁵ A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vačarda e Isuseso: “Blagoslovimo si kova savo ka hal mangro ano carstvo e Devleso!”

¹⁶ A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš čerda baro abav,‡ thaj akharda pherdonen. ¹⁷ Thaj kana sasa o vreme e hamaso, bičhalda pe sluga te vačarol pe akhardende: “Sa si postavimo ko astali. Aven!” ¹⁸ Thaj savore lije te vačaren kaj našti te aven, thaj jekh vačarda lese: “Čindem njiva, thaj đav te dikhav savi si. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti te avav.” ¹⁹ Thaj aver phenda: “Čindem pand jarmura guruven§ thaj đav te probiv len sar orin. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti avav.” ²⁰ Trito vačarda: 'Andem mande romnja. Golese našti avav.’*

* 14,2 kase vasta em pingre šuvlile taro paj ili: “kas sasa pajalo nasvalipe” † 14,13 abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj hal pe thaj pijol pe). ‡ 14,16 abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj hal pe thaj pijol pe). § 14,19 pand jarmura guruven '10 guruva' * 14,20 Gola manuša save sesa akharde ko hajpe uvredisade e caro. Taro hape thaj pijipe đanglje vađi angleder, a akana, kana trubuje te đan, von hohaven thaj ikalen pese lafura. Sose bi neko činola polje savo nikad ni dikhlja il te činol guruven saven ni dikhlja, il te ačhol čhere te bi avola stalno pe romnjasa? Dičhen piro barvalipe thaj pe familija sar po važno nego e gospodare. O Isus upozorisada ke pare, barvalipe thaj ki familija nikad ne bi trubula te avol amende po važno taro Dol (dik: 25-33 po tele).

²¹ Thaj avilo o sluga thaj phenda pe rajose so phende lese. O rajo holajlo thaj vačarda pe slugase: "Da sigate ke droma e forose, thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten, thaj e koren." ²² Kana gova čerda vačarda o sluga pe rajose: "Čerdem sar so vačardan, thaj isi vađi thana." ²³ A o rajo vačarda e slugase: 'Iklji ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher.' ²⁴ Golese vačarav tumende kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso hape.'"†

So trubul te čere te ave e Isuseso sikado

(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Ďele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhlja len thaj vačarda lende: ²⁶ Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego‡ pe da em pe dade, pe romnja thaj pe čhaven, pe phralen, pe phejen, po but nego čak i po đuvdipe. Savo ni čerol gija našti avol mo sikado ²⁷ Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te đal pale mande.§

²⁸ Thaj ko mandol te čerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese, thaj ka dičhol šaj li te završil la? * ²⁹ Te čerda samo o temelji, thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa ³⁰ thaj ka vačaren: "Kava manuš lija te vazdol i kula, thaj naštime sa čerol la.'

³¹ Il savo caro kana đal te marol pe avere carosa, a angleder golestar ni bešol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljenca te marol pe okolesa so inđarol pesa biš milje? ³² Thaj te našti, vov bičhalol manušen ko aver caro, dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. ³³ Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado.†

E Isuseso sikade si sar lon

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Thaj o Isus vačarda: "O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka lonđarol pe? ³⁵ Naj lačno e phuvaće niti gunojese, gijate čhudol pe avral. Šunen šukar so vačarav tumende!"‡

15

Paramič tari hasardi bakri

(Mt 18,12-14)

¹ Thaj pašo Isus čidijepo pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol. ² A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarena maškar peste: "Kava đal e grešnikurencar thaj hal lencar."*

† 14,24 Nesave grčka rukopisura dodajin: "Golese but si akharde, a zala odabirime" (dik Mt 22,14).

‡ 14,26 Ko original ačhol: "mora mrzin pe..." Kana o Isus phenol kaj mora "mrzi", vov koristil hiperbola. Vov phenol kaj Le mora više te manga, nego korkoren amen thaj amare čherutnen. § 14,27 Kaja metafora značil da trubul te pokorin pe e Devlese thaj te aven spremna te patin ko bilo savo način sar te šaj aven e Isuseso sikade. O Isus ni misil kaj đ i jekh hriščanino bi trubula te avol kovimo ko krsto. E Rimljanura često terisade e manušen te inđaren pe krstura angleder nego so kovisade len pe lende sar znako da pokorin pe zako Rim. * 14,28 Averčhände: Dok ni đanen kobor gova ka koštil tumen thaj dok najsen spremna, ma aven pal mande.

† 14,33 Šukar si te mandol pe te avol pe e Isuseso sikado, al ako khoni mandol te đal palo Isus a te na inđarol po krsto i odreknil pe tar sa so isi le, vov si beskorisno sar graditeljji savo naštime te završil i kula il o caro savo delo ko maripe ke savo naštime te pobedil. ‡ 14,35 Originalno ačhol: "Kas isi kana, nek šunol." * 15,2 hal lencar E fariseja ni halje ane čhera e manušende save ni poštujisade lende stroga zakonura bašo thojipe, thaj dešto kotor thaj hape tari nesavi hrana, golese so darajle kaj ka čerdon e fariseja duxovno melale thaj taro Dol ni ka aven prihvatime.

³ A o Isus vačarda lenđe kaja paramič: ⁴ “Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so vov ka ćerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja[†] thaj te đal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la? ⁵ Thaj kana aračhol la, čhuvol la radosno ke po piko thaj indarol la čhere. ⁶ Thaj kana avol čhere dol vika pe amalen thaj e pašutnen vačarindoj: 'Aven radosna mancar! Arakhljem me hasarde bakra!' ⁷ Vačarav tumenđe kaj savore ano nebo ka radujin pe po but bašo jekh grešniko savo iril pe e Devlese nego baše enjavardeš thaj enja čačutne savenđe ni trubul pokajipe.[‡]

Paramič tari rupuni parava

⁸ O Isus vačarda thaj kava: “Savi goja đuvli sava isila deš rupune pare[§], i kana hasarol jekh rupuni parava, ni phabarol memeli, thaj ni šulavol o čher, thaj ni rodol šukar sa dok ni aračhol la? ⁹ Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašečerutnjen: I phenol lenđe 'Radujin tumen mancar! Me arakhljem i rupuni parava so hasardem!' ¹⁰ Gija, vačarav tumenđe kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol.”

Paramič taro hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus vačarol: “Jekhe manuše sesa duj čhave. ¹² Thaj o cikneder vačarda e dadese: 'Dade! Dema kobor si mingro taro amaro barvalipe savo preperol mande.' Thaj o dad ulada lenđe o barvalipe.

¹³ Thaj pale nesavo đive, čidija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. ¹⁴ Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bukhalipe ane goja phuv, thaj ni sasa le so te xal. ¹⁵ Thaj đelo ke jekh manuš thaj rodija bući, thaj gova manuš bičhalda le ane piro polje te aračhol e balen.* ¹⁶ Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so[†] xan e bale, al khoni ni dija le ni gova.

¹⁷ Thaj kana avilo ane peste, vačarda: 'Kobor e bučarne ke mo dad isilen so te xan, a me kate merav bukhalo! ¹⁸ Ka đav mande čhere, ke mo dad, pa ka vačarav lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. ¹⁹ Našti te akhardivav ćiro čhavo. Lema sar jekhe tar ćire bučarne.”

²⁰ Tegani uštulo em đelo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhlja le leso dad, thaj pelo lese žal, thaj prastija lija le ani angali thaj čhumidija le. ²¹ A o čhavo vačarda lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivav ćiro čhavo.'

²² A o dad phenda e slugenđe pirende: 'Ikalen emšukar fostano thaj uraven le, thaj den le angrustik vo[‡] thaj pođipe ke pingre![§] ²³ Thaj anen okole terne thule guruve čhinen le, te ha thaj te raduji amen. ²⁴ Golese kaj mingro čhavo

[†] 15,4 ačhavol e enjavardeš te enja ki pustinja Gova verovatno sasa pašnjako ke savo halje čar. A paše sesa verovatno i avera čobanura save dikhlje pe gola bakre. [‡] 15,7 enjavardeš thaj enja pačavne kase ni trubul te pokajipe O Isus vačarol kaj e fariseja hohadon kaj den godi kaj lenđe ni trubul pokajipe. Avere lafurencar: “Enjavardeš thaj enja manuša sar e fariseja save den godi kaj si pravedna thaj ni trubun len pokajipe.” [§] 15,8 deš rupune pare Ano original ačhol: “deš drahme.” Teg jekh drahma sasa jekhe đivesesi dnevnica. *

^{*} 15,15 O Jevrejsko zakono vačarda kaj si e bale melale životinje. Premal kava zakono, e Jevreja ni smisade te xan balano. Dik 2. Mojs 11,7. Golese so o jevrejsko narodo mrzisada e balen em e manušen save arakhlje e balen. [†] 15,16 gova so Ano grčko original vačarol: “ljuske tare mahune”; gova sesa ljuske tare mahune save baron ko kaš tari rogača. [‡] 15,22 angrustik Angrustik sasa znako taro čast thaj autoritet. [§] 15,22 pođipe ke pingre Okova savo phiravola sandale sikadola kaj sasa slobodno manuša a na robo.

sasa mulo thaj irisajlo ko đuvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo!' Thaj lije te raduin pe.

²⁵ A lesa čhavo o phureder sasa ano polje, thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. ²⁶ Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučlja le: 'Sosi gova?' ²⁷ A vov vačarda lese: "Čiro phral avilo, thaj čo dad čhinda terne thule guruve, so dikhlja le đuvde thaj saste."

²⁸ Thaj o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Tegani ikילו lesa dad thaj molisada le te dol ano čher. ²⁹ A vov vačarda pe dadese: 'Ak kandav tut sar robo gači berša, thaj nikad ni phagljem čo lafi, thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. ³⁰ A kana avilo čo čhavo savo čo barvalipe čhorda e kurvencar, čhingan lese terne thule guruve.'

³¹ A o dad vačarda lese: 'Mo čhavo! Kaj đav manca san, thaj sa mingro čiro si. ³² Trubul te ave radosno thaj bahtalo, golese kaj čo phral sasa mulo thaj irisajlo ko đuvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo."

16

Okola save si verna ane cikne buča ka aven nagradime

¹ O Isus vačarda kaja paramič pe sikadende: "Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila lesa barvalipe, save se phende kaj xalja lesa barvalipe."

² Thaj akharda le o barvalo thaj vačarda e upraviteljese: "So šunav kava tutar? Sikav mande o đinipe tar čí buči pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji."

³ A o upravitelji vačarda ane peste: 'So ka čerav? O barvalo barutno mingro ka lol mandar i buči. Te honav našti. Te mangav lačo mande. ⁴ Đanav so ka čerav! Kana ka čerav sa gova ka manden ma savore ane pire* čhera kana ka ačhav bizi buči.'

⁵ Thaj dija vika sa kolen save sesa lese barutnese borči thaj pučlja e prvone: 'Kobor san borči me barutnese e barvalse?' ⁶ A vov phenda: 'Šel bačve† taro maslinsko ulje!' Thaj vačarda lese o upravitelji: 'An o lil čiro thaj sigate le thaj pisi pinda.'

⁷ A pale gova e dujtone pučlja: 'Kobor san borči?' A vov vačarda: 'Šel mere điv.‡ Thaj vačarda lese: 'Le čiro lil thaj pisi ohtovardeš.'

⁸ Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si đanglo so gija čerda. Golese kaj e čhave tar kava sveto§ si po snalažljiva ane buča slična e manušencar save si sar von, nego e čhave e svetlose.* ⁹ Thaj me vačarav tumende: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averende te čeren tumende amalen. Kana ni ka avol tumende više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa e đivesende ano nebo.†

¹⁰ Savo si verno ane cikne buča vov ka avol ke po bare buča verno, thaj ko naj verno ano cikne buča, ane po bare buča ni ka avol verno. ¹¹ Gijate te naj sen

* 16,4 ka manden ma savore ane čhera pire Vov nadil pe kaj gola manuša ka den le buči il aver khačiči so lese trubul pašo đuvdipe. † 16,6 Šel bačve Ano original ačhol: "Šel bate". Kava sasa sar 3.000 litre. ‡ 16,7 Šel mere Ano original ačhol: "Šel korova". Kava sasa sar 20.000 kila. § 16,8 e čhave tar kava sveto Kate vačarol pe paše nepravedna upravitelja save ni pindaren il ni daran taro Dol. Avere lafurencar: "manuša tar kava sveto". * 16,8 čhave e svetlose "Svetlo" kate mandol te vačarol kana sen šukar premale čorore em pomožin lenđe, von (il o Dol thaj lese anđelura) ka primin tumen an po čher ko nebo. † 16,9 ka aven primime ane čhera sa e đivesende ano nebo. Kava značil kaj (1) o Dol, savo si zadovoljno so e parencar pomognin e manušen, il (2) e amalen, kas pomognisaden tumare parencar, ka adučaren tumen ano nebo.

verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka doltumen nebesko barvalipe?[‡] 12 Thaj ako ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka doltumen tumaro?

13 Nisavo sluga našti kandol tar jekh drom dujen barutnen. Il jekhe ni ka mande, a e dujtone ka mande, il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe[§].”

14 A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parende, marde muj e Isusesa. 15 Thaj o Isus phenda lende: “Tumen čeren tumen pravedna angle manuša, al o Dol đanol tumare ile. So si baro ane manušende jakha, ane Devlese jakha si gadno.

E Devleso zakono vađi važil

(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

16 O Isus vačarda: “Sikljona sa e Mojsijas zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa đi kaj o Jovane o krstitelj ni avilo. Od teg vačara o Lačo lafi taro carstvo e Devleso, thaj phena savorende te den ane leste. 17 Al gova ni značil kaj o Zakono više ni vredil, golese so po loče si te načhen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o zakono te perol.

18 Sar savo mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba čerol, savo lol ačhade đuvlja, preljuba čerol.”*

O barvalo thaj o Lazar

19 O Isus vačarda vađi jekh paramič: “Nesavo manuš sasa barvalo, savo urado sasa ane barvale šeja, thaj živisada ano barvalipe xalja thaj pilja sa e divesa. 20 A sasa jekh čororo, leso alav sasa Lazar, savo pašljola angle leso vudar phumbalo. 21 Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali, thaj e đukle avena thaj čarena e phumba lese. 22 A kana mulo o čororo, e melekura inđarde le ani angali e Avraamese.† Thaj posle thaj i o barvalo mulo, thaj prahosade le. 23 Thaj o barvalo sasa ano than kaj sesa e mule[‡] ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhlja e Lazare ani angali e Avraamese.

24 Thaj dija vika: 'Dade Avraame![§] Dik pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano paj, te šudarol mi čhib, golese kaj mučima ane kaja jag.'

25 O Avraam vačarda lese: “Čhaveja! Detu gođi kaj ane čo đuvdipe sa satsu šukar, a e Lazare sa bilačhipe, thaj akana lese kate šukar, a tu mučitu. 26 Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odoring tumende, našti, ni gothar amende te načhen.”

27 Tegani vačarda: 'Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. 28 Golese kaj isi man pand phrala. Nek vačarol lende te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.'

29 Thaj vačarda lese o Avraam: 'Len isi okova so pisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek šunen.'

30 A vov vačarda lese: 'Na, dade Avraame! Te avilo lende neko tare mule ka pokajin pe.'

31 A o Avraam vačarda lese: 'Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo neko tare mule.'”

[‡] 16,11 nebosko barvalipe Ano original ačhol: “čačukano barvalipe”. [§] 16,13 O dux e mamoneso.

* 16,18 I đi kaj phena e manušende taro carstvo e Devleso o 18. stiho si primer kaj o Zakono e Mojsijas vađi vredil. [†] 16,22 ani angali e Avraamese Kava phenol kaj o Avraam thaj o Lazar pašlile jekh paš avereste ki gozba, o pašljipe si grčko način sar xan mangro ki svečano gozba. Ano lafi e Devleso o radost ko nebo but droma sikavol pe kala slikasa. [‡] 16,23 Ano original ačhol “Had”. Nazivura “Had” i “šeol” koristin pe ani Biblija zako than kaj e mule manušende ođa (duše) đan kana meren. [§] 16,24 Akharda le “dade” golese so o Avraam sasa osnivači Jevrejskone nacijako.

17

O Isus vačarol taro oprostipe thaj taro kandipe

(Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ A o Isus e sikadenđe vačarda: "O iskušenje mora te avol, al pharo okole manušese prekal kaste avol o iskušenje. ² Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica, thaj te čhudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne.* ³ Aračhen tumen!" Te čerda bilačhipe čo phral o pobožno, vačar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprostil lese. ⁴ Thaj ako efta droma ko đive grešil premal tute, thaj efta droma avol tute thaj vačarol: "Kajima", oprostil lese.

⁵ Thaj vačarde e apostolura e Rajose: "Pher amen pačaimasa."

⁶ A o Rajo vačarda: "Kana bi avola tumen pačaipe gači cikno sar e gorušicako seme, bi vačarena kale dudinkaće: 'Ikal tut taro koreno thaj sadi tut ano more!' Ka šunola tumen.

⁷ Savo tumendar ka phenol pe slugase, savo honol i phuv il aračhol e bakren, kana iril pe andaro polje: 'Av akari, beš te ha mangrol'? Na, nijekh tumendar.

⁸ Mesto gova ka vačaren: 'Čer mande te hav! Čhuv tuče i kecelja thaj kande ma dok hav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te ha thaj te pije.' ⁹ E slugase ni zahvalil pe o barutno, golese so si gova lesi bući. ¹⁰ Gija i tumen kana šunen e Devle vačaren: 'Naj sam vredna hvalaće. Samo sam sluga save čera amari bući.'"

O Isus sastarol dešen gubavcuren

¹¹ Thaj kana đele ano Jerusolim, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv Samarija thaj i phuv Galileja. ¹² Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš phumbale (gubavci), save ačhena dur. ¹³ Thaj vazdije po glaso vačarindoj: "Isuse, Rajo! Smilujitu pe amende!"

¹⁴ Kana o Isus dikhlja len vačarda: "Đan thaj sikaven tumen e sveštenikurende."† I gija phirindoj sastile.

¹⁵ A jekh lendar dikhlja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaso. ¹⁶ Thaj pelo angle Isusese pingre, thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samaričano.

¹⁷ A o Isus pučlja le: "Na li sastiljen deš đene? Kaj si kola enja? ¹⁸ Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?" ¹⁹ Thaj vačarda lese: "Ušti thaj đa! Sastarda tut čo pačaipe ane mande."

O Isus upozoril pe sikaden te aven spremna baše lesu dujto avipe

(Mt 24,23-28, 37-41)

²⁰ Pučlje e Isuse e fariseja: "Kana ka avol o carstvo e Devleso?"

A o Isus vačarda lenđe: "O carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. ²¹ Ni ka vačarol pe: 'Aktalo kate si!, il: 'Odori si!' O carstvo e Devleso si maškar tumende."

²² A e sikadenđe phenda: "Ka avol o vreme kana ka manden te dičhen ma barem jekh đive kana me, o Čhavo e Manušeso, ka vladiv sar caro, al nakašti. ²³ E manuša ka vačaren tumende: "Ak kate si!, il: "Ek odoring! Al ma ikljen, thaj ma prasten te roden ma. ²⁴ Golese so me o Čhavo e Manušeso kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo, thaj ka svetliv sa so si talo nebo." ²⁵ Al angleder trubul but te avav mučimo, thaj kala kuštika mora čhuden ma pestar.

²⁶ Thaj sar sasa ano vreme e Nojaso gija i ka avol ane đivesa kana me o Čhavo

* 17,2 Kava odnosilpe pe manuša save si vađi cikne ane po pačaipe. † 17,14 sikaven tumen e sveštenikurende E gubavcura trubuje te roden potvrda taro svešteniko kaj sastile tari guba. 17,26 1. Mojs 7,6-24

e Manušeso ka avav. ²⁷ Halje, pilje, lijepe, dijepe di kova dive di kana o Noj dija ani barka, thaj avilo o baro paj thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka.

²⁸ Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov đuvdo. E manuša ano foro i Sodoma halje pilje, činde, bičinde, sadisade, vazdije čhera. ²⁹ A o dive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon[‡] taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. ³⁰ Gija tarjekh drom kana ka avav me o Čhavo e Manušeso. ³¹ Ane gova dive savo ka avol ko krovu,[§] a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pal pe šeja. ³² Den tumen gođi sar muli e Lotesi romni!^{*} ³³ Golese savo dičhol te aračhol po đuvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po đuvdipe, ka aračhol le. ³⁴ Vačarav tumende, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. ³⁵ Tare duj đuvlja save meljin ano mlin, jekha ka lol pe, a i dujto ka ačhol. ³⁶ Duj ka aven ki njiva, jekh ka lol pe, dujto ka ačhol.”[†]

³⁷ Thaj e sikade pučlje e Isuse: “A kaj gova, Rajo?”

A vov vačarda lende kaja paramič: “Kaj si mulikano, odori čiden pe e čiriklja save xan mulikano mas.”[‡]

18

O Isus sikavol te ava ustrajna ani molitva

¹ O Isus vačarda pe sikadende paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. ² Vačarda: “Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlestar thaj ni marisada e manušende. ³ Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vačarola: 'Dema pravda angle kova savo tužil man!' ⁴ Vov jekh vreme ni manglja te pomožil laće, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: 'I ako ni darav taro Dol, thaj ni mariv e manušende, ka pomoživ laće. ⁵ Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man!'

⁶ Tegani vačarda o Rajo o Isus: “Šunen so vačarda o bičačutno sudija!”^{*} ⁷ A so ka čerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapin lese rat em dive? Vov li ka ačhavol len te ađučaren? ⁸ Vačarav tumende, kaj ka aračhol len. Al me o Čhavo e Manušeso kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačaipe?”

O Isus sikavol te moli ano poniznost

⁹ Teg o Isus vačarda jekh paramič okolende save dije gođi pese kaj si čačutne, thaj korkore pes dikhlje po baren averendar: ¹⁰ “Duj manuša dele ano Hram te molin pe e Devlese: jekh fariseji, a dujto carinco. ¹¹ O farisejo ačhilo thaj molisada pestar: 'Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. ¹² Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isima.”

¹³ A o carinco odural ačhilo, ni manglja ni pe jakha te vazdol ano nebo, thaj čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vačarda: 'Devla, av milostivno pe mande grešnikose!' ¹⁴ Vačarav tumende: o carinco delo čhere

17,28 1. Mojs 19,1–29 ‡ 17,29 žuta bara save phabon sumpor § 17,31 Lende krovura sesa ravna thaj e manuša šajine te phiren pe lende il te bešen. * 17,32 Voj okrenisajli thaj dikhlja premali Sodoma thaj o Dol kaznisada la thaj e manušen tari Sodoma. 17,32 1. Mojs 19,16 † 17,36 Ane pherdo rukopisura naj kava stih. 17,36 Mt 24,40 ‡ 17,37 Kana e manuša dičhen kaj e lešinara čiden pe ko jekh than, đanen kaj odori isi khanči mulo. Ko isto način, savorende ka avol očitno kana e Devleso sudo avol. 17,37 Jov 39,30 * 18,6 Avere lafurenar: “Kava sudija sasa nepravedano, al obratin pažnja ke okova so vov odlučisada te čerol!”

opravdimo anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

O Isus blagoslovil e čhavoren

(Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)

¹⁵ Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhlje gova e sikade vačarde lende te ni čeren gova. ¹⁶ A o Isus vačarda pe sikadenđe: “Mučhen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavenđe preperol o carstvo e Devleso! ¹⁷ Čače vačarav tumenđe, savo ni primil o carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!”†

Pharo e barvalenđe te den ano Carstvo e Devleso

(Mt 19,1-30; Mk 10,17-31)

¹⁸ Thaj pučlja e Isuse jekh šerutno: “Učitelju šukareja, so te čerav te avol ma đuvdipe bizo meripe?”

¹⁹ A o Isus phenda lese: “Sose akhare man šukareja?‡ Khoni naj šukar samo o Dol. ²⁰ E Devlese zapovestura đane: ‘Ma čher preljuba’, ‘Ma mudar’, ‘Ma čor’, ‘Ma svedoči hohavne’, ‘Poštuji će dade thaj će da!’”

²¹ A o šerutno vačarda: “Sa kava čerdem taro mo ternipe.”

²² A kana šunda kava o Isus vačarda lese: “Vađi jekh trubul tut: bičin sa so isi tut thaj de e čororendě, thaj ka avol tu blago ko nebo. Thaj posle ava pale mande!” ²³ A kana gova šunda sasa bibahtalo, golese kaj sasa but barvalo i ni manglja te bičinol sa.

²⁴ A kana dikhlja le o Isus kaj sasa bibahtalo, vačarda: “Kobor si pharo te đal pe ano carstvo e Devleso kolende so si barvale! ²⁵ Poločhe e kamilaće te načhol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano carstvo e Devleso!”

²⁶ A kola save šunde le, pučhlje le: “A ko šaj te spasil pe?”§

²⁷ A o Isus vačarda: “So o manuš dol godi kaj našti čerol, o Dol šaj čerol.”*

²⁸ Thaj o Petar phenda: “Ak, amen sa ačhadam amaro thaj pale tute đa.”

²⁹ A o Isus vačarda lende: “Čače vačarav tumenđe: ‘Sa jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe deja, il e čhaven bašo carstvo e Devleso ³⁰ ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil đuvdipe bizo meripe ko sveto savo avol.”

O Isus vačarol vađi jekh drom tar po meripe

(Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)

³¹ Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vačarda lende: “Ake đa upre ano Jerusalem. Odori ka čerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar taro Čhavo e Manušeso. ³² Kaj ka den ma ke manuša save ni đanen e Devlese, † thaj ka maren muj mancar, ka lađaren ma thaj ka čhungaren ma. ³³ Thaj ka šibin ma thaj ka mudaren ma a o trito đive ka uštav tare mule.”

† 18,17 O Dol zahtevil tare manuša te prihvatin leso vlast pe lende sa pouzdanje i poniznost. Avere lafurenar: “ko mandol te dol ano e Devleso carstvo mora te prihvatil le sa pouzdanje i poniznost sar cikno čhavoro.” ‡ 18,19 šukareja o Isus pučlja e manuše te dičhol da li šukar haljarol e Isuseso identitet, odnosno kaj si o Isus Dol. Ako o manuš prihvatil le sar Devle, vov onda ka prihvatil e Isuseso poziv te biknol sa so isile i te đal pale leste.

§ 18,26 E Jevreja mislisade kaj o manuš čerdilo barvalo golese so o Dol blagoslovisada te golese sosi gova manuš pravedno. Mislisade kaj e čorore manuša verovatno ni sesa pravedna. I kana e manuša, save šunde e Isuse, šunde kaj naj moguće e barvale manušese te dol ano carstvo e Devleso, predpostaviasade kaj e čorore manuša našti te nadin pe kaj o Dol ka spasil len taro sudo. * 18,27 “So o manuš dol godi kaj našti čerol, o Dol šaj čerol.”

† 18,32 Ke Rimljanura

³⁴ Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vačarda o Isus. O značenje tar kala lafura sasa lendar garado thaj ni đanglje so sasa lende vačardo.

*O Isus sastarol e kore manuše
(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)*

³⁵ A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, jekh koro manuš savo bešindo mangljarola ko drom. ³⁶ Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načhen, pučlja: “So si gova?” ³⁷ Thaj vačarde lese kaj načhol o Isus taro foro Nazaret. ³⁸ Thaj o koro dija vika: “Isuse, Čhaveja e Davideso,[‡] smilujitu pe mande.” ³⁹ Thaj nesave manuša save đele anglo Isus phende lese te na dol vika gači, thaj vov pozurale dija vika: “Čhaveja e Davideso, smilujitu pe mande!”

⁴⁰ O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: ⁴¹ “So mande te čerav tuče?”

A vov vačarda: “Rajo! Mangav te dikhav!”

⁴² A o Isus phenda lese: “Čo pačaipe sastarda tut. Ake, dikh!” ⁴³ Thaj sigate dikhlja, đelo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhlje kava hvalisade e Devle.

19

O Zakej o carinco prihvatisada e Isuse

¹ Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok nakhlo gothar, ² avilo nesavo manuš so akhardola Zakej, savo sasa šerutno e carincurengo, thaj sasa barvalo. ³ Thaj manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov, thaj naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. ⁴ Thaj prastaja po anglal, uštilo pi divljo smokva te dičhol le, golese kaj đanglja kaj o Isus ka načhol gothar.

⁵ Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja le upre, thaj vačarda lese: “Zakej! Ulji sigate! Avđive trubul te avav gosto ane čo čher.”

⁶ Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš, thaj anda le an po čher radosno. ⁷ Thaj savore, kana dikhlje kava, vačarde maškar peste kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnikose.*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj vačarda e Rajose: “Rajo! Ak opaš mo barvalipe ka dav e čororende, thaj ako nekas phabardem ka iriv lese štar droma po but.”

⁹ A o Isus vačarda lese: “Avilo avđive spasenje kale čherese,[†] golese kaj si i kava čhavo e Avraameso![‡] ¹⁰ Golese kaj me o Čhavo e Manušeso aviljem te rodav thaj te spasiv so si hasardo.”[§]

*Kas isi ka dol pe lese, kas naj ka lol pe lestar
(Mt 25,14–30)*

¹¹ But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lende jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalem, thaj dije gođi kaj akana ka avol o carstvo e Devleso.* ¹² Thaj o Isus vačarda gijate: “Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le zako caro,[†] thaj te iril pe. ¹³ Angleder so đelo akharda dešen piren

[‡] 18,38 O Isus sasa potomko e Davideso, o izraelsko emvažno caro. ‘Čhavo e Davideso’ sasa titula/naziv zako Mesija.” * 19,7 E Jevreja mrzisade e carinikuren thaj dije gođi kaj nijekh manuš ne bi trubula te družil pe lençar. [†] 19,9 Avilo avđive spasenje kale čherese Avere lafurençar: “O Dol spasisada e manušen save živin an kava čher.” [‡] 19,9 kava čhavo e Avraameso Avere lafurençar: “manuš savo isile pačaipe savo sasa e Avraame.” [§] 19,10 so si hasardo Kava značil: “golese so grešisade e manuša crdijepo taro Dol”. * 19,11 akana ka avol o carstvo e Devleso E Jevreji pačaje kaj o Mesija ka uspostavil o carstvo čim resol ano Jerusalem. Avere lafurençar: “kaj o Isus ka počnil te vladil pe Devleso carstvo”. [†] 19,12 Kava si slika taro po cikno caro savo đal ko po baro caro. O po baro caro ka dol e po cikne carose autoritet te vladil pe lesi phuv.

slugen thaj dija len po opaši kila rupuno,[‡] thaj vačarda lenđe: 'Trgujan sa di kaj ni avav.' ¹⁴ A e manuša tar lesi phuv mrziasde le thaj bičhalde pe manušen te vačaren e po bare carose: 'Ni mangan vov te caruil pe amende.'

¹⁵ Thaj kana irisajlo sar caro, vačarda te akharen okolen slugen kase dija e rupune, te dičhol so čerde. ¹⁶ Tegani avilo o angluno thaj vačarda: 'Barutneja! Čerdem deš droma po but nego so dijan ma.' ¹⁷ Thaj vačarda lese o caro: 'But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno ak dav tut te ave pe deš forura embaro.'

¹⁸ Thaj avilo o dujto thaj vačarda: 'Barutneja! Čerdem pand droma po but nego so dijan ma.' ¹⁹ O caro vačarda: 'Šukar! Tu av embaro pe pand forura.'

²⁰ O trito avilo thaj vačarda: 'Barutneja! Ake čo rupunipe. Garadem le ano kotor e šejengo ²¹ golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan.'[§]

²² A o caro vačarda lese: 'Pal će lafura ka sudiv tut, bilačheja slugo! Đangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro, thaj čidav so ni sijisadem? ²³ Pa sose ni dijan mo rupuno e trgovcurenđe, thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?' ²⁴ Thaj vačarda averenđe so ačhile angle leste: 'Len gova rupunipe lestar thaj den le okolese so isile pand kile rupune.'

²⁵ Thaj vačarde lese: 'Barutneja! Le isi le pand kile rupuno.'*

²⁶ A o caro vačarda lenđe: 'Golese kaj vačarav tumenđe kole so isi ka dolpe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le. † ²⁷ A kolen me dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari, thaj čhinen len angle mande.'"

O Isus avol ano Jerusalem sar Mesija

(Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Jn 12,12-19)

²⁸ Thaj kana vačarda lenđe gova o Isus delo anglal, thaj delo upre ano foro Jerusalem. ²⁹ Kana avile pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo brego savo akhardola Maslinsko, bičhaldala pe dujen sikaden. ³⁰ Thaj vačarda lenđe: "Đan ane gova gav angle tumende, thaj ka aračhen cikne here phanglo pe savo nijekh manuš ni uklilo.[‡] Putren le thaj anen le. ³¹ Thaj ako khoni pučol tumen: 'Sose putren le?', gija vačaren lese: 'E Rajose trubul.'"

³² Kana dele, arakhlje sar so vačarda lenđe o Isus. ³³ A kana putarde e cikne here pučlje len e manuša kaso sasa o cikno her: "Sose putren e cikne here?"

³⁴ A von vačarde: "E Rajose trubul." ³⁵ Thaj ande le ko Isus, thaj čhute pe fistanura po cikno her, thaj bešljarde e Isuse pe leste.

³⁶ Thaj kana delo o Isus nakaro Jerusalem, e manuša čute pe fistanura ko drom te den čast e Isusesa. ³⁷ Kana avilo pašo than kaj počnil o brego o Maslinsko, lije but sikade te raduin pe thaj te hvalin e Devle tare sa o glaso baše čudesura so dikhlje. ³⁸ Vačarde:

"Blagoslovimo o caro
savo avol ano alav e Rajoso!

[‡] 19,13 Ano original ačhol: 10 mine (svakonese jekh mina, so ke goja doba sasa otprilike trine čhonendi plata). [§] 19,21 le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan Kava sasa verovatno izreka. Manuš savo lol taro than kaj garavol il tari banka okova so garada, il savo lol okova savo khoni aver sadisada si metafora nekase ko koristil e manušen save čeren phare buča. *

[†] 19,25 Ko original ačhol: deš mine. [†] 19,26 Avere lafurenar: "Sa kola save koristin ko šukar okova so dolpe lenđe, ka dolpe lenđe po but ... taro manuš savo ni koristil šukar okova so dol pe lese, ka lol pe lestar ...". [‡] 19,30 savo nijekh manuš ni uklilo Ponekad rodijepa životinje pe savende khoni ni uklilo golese kaj von si prikladna e Devlese il e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7).

Mir ko nebo
thaj slava e Devlese ko učipe!”

³⁹ Thaj nesave fariseja save sesa maškare manuša vačarde lese: “Učitelju! Vačar će sikadende te na phenen gova!”

⁴⁰ Thaj o Isus vačarda lende: “Phenav tumende, ako von ni vačaren, e bara ka vačaren!”

O Isus rovol e Jerusalemese kaj ni pindarda le

⁴¹ Thaj kana avilo o Isus pašo Jerusalem dikhlja o foro thaj ruja lese. ⁴² Vačarda: “O, so bi mangava i tu avđive te dane so ka anol će mir![§] Akana si kasno i o mir garado tutar. ⁴³ Golese kaj ka aven e đivesa kana e dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka čičiden tut tare sa e riga. ⁴⁴ Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Thaj ni ka ačhaven nijekh bar ko leso than, golese kaj ni đangljan o vreme kana avilo tute o Dol.”*

O Isus ni dol te bičinen ano Hram
(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Jn 2,13–22)

⁴⁵ Thaj kana dija ano Hramo o Isus lija te tradol okolen save bičinen ane leste. ⁴⁶ Vačarda: “Ano Sveto Lil ačhol: ‘Mo čher ka avol čher e molitvako’, a tumen čerden le ‘čher kaj garaven pe e čora’.”†

⁴⁷ Thaj o Isus sikada ano Hram sa jekh đive. Thaj e šerutne e sveštenikurende, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manušende šerutnencar dikhlje sar te mudaren e Isuse. ⁴⁸ Al ni arakhlje so te čeren lese, golese kaj sa e manuša dana pale leste, thaj šunde sa lese lafura.

20

E Isuseso vlast
(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ Jekh đive kana o Isus ano Hramo sikada e manušen thaj vačarda o Lačo Lafi, avile e šerutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono, thaj e phuredera. ² Thaj pučlje le: “Vačar amende kotar tuće pravo kava te čere? Ko dijatu kava pravo?”

³ A o Isus vačarda lende: “I me tumen ka pučav. Vačaren mande: ⁴ O Dol li vačarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vačarde lese gova te čerol?”

⁵ Thaj von vačarde maškar peste: “Te vačardam kaj si taro Dol, ka vačarol sose ni pačajam e Jovane. ⁶ A te vačardam kaj si tare manuša, savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o krstitelji sasa proroko.”

⁷ Thaj von vačarde e Isuseso: “Ni dana ko dija pravo e Jovane te krstil.”

⁸ A o Isus vačarda lende: “Ni me ni ka vačarav tumende kotar mande kava pravo.”

O Isus barabil e jevrejskone vođen e bilače manušencar saven isi reza
(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

19,38 Ps 118,25–26; 148,1   § 19,42 O Isus sikavol pi žal kaj e manuša taro Jerusalem propustisade i prilika te aven mirime e Devlesa.   * 19,44 Kala stihura opisin i opsada, kaj i vojska opkolil o foro savo isile duvara. Kana i vojska opkolil o foro, e manuša našti ikljen lestar i khoni našti pomožil lende. O Isus predvidisada kaj gova ka avol ano Jerusalem ano budućnost, thaj gija i sasa. Ke 70. berš. palo Hrist, i rimsko vojska opkolisada o Jerusalem thaj mudarda buten manušen. 19,46 Is 56,7   19,46 Jer 7,11   † 19,46 O Isus ukorisada e manušen save bičinen ane golese so uniština i svrha tar e Devleso hram. O Dol manglja e manuša te molin pe an leso Hram, al e manuša so bičinen ane korisadele sar pijako. Von hohavena sa e manušen gija so rodna lendar više pare e stvarurende so trubula lende paši žrtva.

⁹ Thaj o Isus lija te vačarol kaja paramič: “Jekh manuš sadisada drakha ane reza, thaj iznajmisada e manušenđe i phuv te čeren buči gothe, a vov delo ko foro te bešol pherdo berša. ¹⁰ Thaj kana barili i drakh, bičhalda pe sluga ke gola manuša te čiden o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save čerde buči ki drakh marde le, thaj bičhalde le čuče vastencar. ¹¹ Thaj bičhalda avere sluga, a i gole marde thaj lađarde thaj bičhalde le čuče vastencar. ¹² Thaj bičhalda tritone; a le ratvarde le, thaj tradije le.

¹³ Tegani o manuš kasi sasa i drakh vačarda: “So te čerav? Te bičhalav me mangle čhave, šaj le ka poštujin.”

¹⁴ A e manuša save čerde buči ki drakh kana dikhlje lese čhave, vačarde jekh averese: ‘Kava si leso čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si leso!’ ¹⁵ Thaj ikalde le avral tare drakha thaj mudarde le.

So den gođi so ka čerol o manuš so si lesi drak kale manušenđe kana ka šunol so čerde? ¹⁶ Ka avol thaj sa ka mudarol e bučarnen, thaj i drakh ka iznajmil averende.”

A kala save šunde vačarde e Isuse: “Ma te dol o Dol gova te avol!”

¹⁷ A o Isus dikhlja ane lende thaj vačarda: “A so ačhol ano Sveto Lil: ‘O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara čerdilo em glavno bar taro ugao?’

¹⁸ Savo perol pe gova bar, o bar ka phadol le ke kotora, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le.”

¹⁹ Thaj dikhlje e šerutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova časo te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar.

E sveštenikura manglje te bunin e Isuse gija so pučlje le taro porez

(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)

²⁰ E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e šerutne sveštenikura dikhlje po Isus thaj bičhalde ke leste špijuren, save čerde pe čačutne, te bi dolen e Isuse kaj vačarol khanči bilače te bi dena le ko rimsko upravitelji. ²¹ Thaj pučlje e Isuse: “Učitelju! Đana kaj šukar vačare thaj sikave, thaj ni diče ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. ²² Vačar amende trubul li te da o porezi e carose il na?”*

²³ A o Isus dikhlja lengo lukavstvo thaj vačarda lenđe: ²⁴ “Sikaven mande jekh rupuni para† savesa počinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare thaj kaso alav?”

A von savore vačarde: “E caroso.”

²⁵ A vov vačarda lenđe: “Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese.” ²⁶ Thaj naštine te aračhen khanči bilače ane lese lafura angle manuša, thaj divisajle bašo leso vačaripe, thaj khanči ni vačarde.

E manuša saven o Dol dičhol sar dostojna, ka ušten tare mule

(Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)

²⁷ Gija avile nesave sadukejura‡ save vačarena kaj khoni ni ka uštol tare mule, thaj pučlje e Isuse: ²⁸ “Učitelju! O Mojsije amende dija zakono kana merol nekaso phral, thaj ačhaval romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te

^{20,17} Ps 118,22 * ^{20,22} Nadisajle kaj o Isus ka vačarol il “va” il “na.” Te vačarda “va,” onda e Jevreja ka aven holjame pe leste so vačarol lenđe te počinen o porezi zakono strano vlast. A te vačarda “na,” onda e verska anglune šajine vačaren e Rimljanurende kaj o Isus sikavol e manušen te phaden e rimska zakonura.

† ^{20,24} Ano grčko original pisil “denar”, rimska rupune pare. ‡ ^{20,27} sadukejura Glavno jevrejsko versko thaj političko grupa. Prihvtisade samo anglune pand knjige tari Purani Sovli (Stari Zavet) i ni veruisade ano đuvdipe palo meripe.

lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave saveše ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol leso alav.[§] 29 Sesa ehta phrala, a angluno lija romnja thaj mulo bize čhave,³⁰ thaj o dujto lija la, thaj vov mulo,³¹ thaj o trito lija la, i gija so ehta. Thaj ni ačhade čhaven pal peste, thaj savore mule.³² Thaj empalal mulo i romni.³³ Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so ehtanendi romni?

³⁴ "Thaj o Isus vačarda lenđe: "Manuša kale svetose len pe thaj den pe.³⁵ A okolen saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule, thaj ka aven đuvde an kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe.³⁶ Golese kaj nakašti ni meren, golese kaj ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule.³⁷ A kaj e mule ka ušten, thaj i o Mojsije vačarda ando Sveto Lil so pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Rajo dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isakoso thaj Devle e Jakoveso.³⁸ A o Dol naj Dol e mulengo nego e đuvdengo, golese so si lese savore đuvde."*

³⁹ A nesave učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde e Isuseso: "Učitelju! Šukar vačardan."⁴⁰ Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči.

O Hristo si po baro taro caro o David

(Mt 22,41-46; Mk 12,35-37)

⁴¹ Thaj o Isus pučlja len: "Sar gova šaj vačaren kaj si o Hristos čhavo e caroso e Davideso?"⁴² Kana korkoro o David vačarol ane po psalmo savo ačhol ano Sveto Lil:

'Vačarda o Rajo e Rajose mingrese:

"Beš ko počasno than paše mande†

⁴³ đi kaj ni pašljarev e dušmanen čiren."

⁴⁴ O David akharda e Hriste Rajo, pa sar šajine te avol leso čhavo?" ‡

O Isus upozoril pe sikaden te aračhen pe tare učitelja tare Mojsijaso zakono

(Mt 23,1-36; Mk 12,38-40; Lk 11,37-54)

⁴⁵ Thaj angle sa e manuša, o Isus vačarda pe sikadenđe: ⁴⁶ "Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakono save manden te dan ane bare fostanura, thaj roden e manuša te pozdravin len thaj te den len poštuipe ke trgura thaj te ačhaven lenđe anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava,⁴⁷ save ko hohajpe len o imanje e udovicengo, hohavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime."

21

I udovica dija sa so isila e Devlese

(Mk 12,41-44)

¹ Thaj ano Hramo o Isus dičhola sa e barvalen sar čhuvan daro e Devlese ani hramsko riznica.² Thaj dikhlja jekha čora udovica sar čuta duj em cikne pare.*³ Thaj vačarda: "Čače, vačarav tumende, kaja čorori udovica čuta po but

§ 20,28 te šaj bijanol čhave saveše ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol leso alav Ano grčko original pisil: "vazdija porod pe phralese." 20,28 5. Mojs 25,5-6 20,37 2. Mojs 3,6 * 20,38 Sar kala manuša fizički mule, von mora te aven vađi uvek duhovno đuvde. Avere lafurenar: "nego o Dol okolende kaso duho si vađi đuvdo, iako šaj lengo telo si mulo golese so lengo dux vađi živil ane Devleso prisutnost." † 20,42 Beš ko počasno than paše mande Ano grčko original ačhol: "ki desno strana mandar". 20,43 Ps 110,1 ‡ 20,44 Sar o David akharda e Mesija 'Gospod', gova značil kaj o Hrist si po baro taro David i naj samo e Davideso potomko. * 21,2 Ano original: "lepton". Lepton sesa pare tare em cikno vrednost.

e Devlese savorendar! ⁴ Golese kaj savore lendar čute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la.”

O Isus vačarol tar okova so ka avol e Hramesa

(Mt 24,1-22; Mk 13,1-20)

⁵ Thaj kana nesave sikade lije te vačaren taro Hramo kaj si lačhardo lače barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vačarda: ⁶ “Ka avol o đive tare sa kava so dičhen ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimo.”

⁷ A e sikade pučhlje le: “Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?”

⁸ A o Isus vačarda lenđe: “Aračhen tumen ma te hohaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese da si Mesija[†] vačarindoj: ‘Avilo o vreme!’ Ma pačan an lende.”

⁹ A kana šunen zako maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate.”

Znakura thaj progostvo save ka aven

¹⁰ Tegani o Isus vačarda lenđe: “Ka maren pe e manuša e manušencar thaj o carstvo po carstvo ka uštol. ¹¹ Thaj i phuv ka tresil pe, thaj ka avol bukhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar.”

¹² A angleder sa golestar ka dolen tumen, thaj ka traden tumen, thaj ka den tumen ke sudije e sinagogende thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka inđaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade. ¹³ A gova ka avol tumende te bi vačarena lende mandar. ¹⁴ Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. ¹⁵ Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savače nakašti te protivil pe nijekh manuš. ¹⁶ A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. ¹⁷ Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me sikade. ¹⁸ Al o bal tumare šorestar ni ka perol.[‡] ¹⁹ Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol tumen đuvdipe bizo meripe.”

O uništipe e Jerusalemeso

(Mt 24,15-21; Mk 13,14-19)

²⁰ O Isus vađi vačarda: “A kana dičhen kaj o Jerusalem opkolimo e vojskasa te đanen kaj avilo o vreme te avol pusto. ²¹ Tegani e manuša save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e manuša save si taro Jerusalem nek ikljen avral, thaj save si avral ma te irin pe an leste. ²² Golese kaj gola đivesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pherdol sa okova so si pisimo ano Sveto Lil. ²³ Al pharo e khamnjenje thaj kolende save den čuč i ane gola đivesa! Golese kaj ka avol baro bilačhipe ki phuv, thaj bari holi pe kala manuša. ²⁴ Von ka mudarden kalen manušen e oštrone mačosa, thaj ka inđaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusalem ka uštaven e manuša save ni đanen e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo.”

O Isus vačarol kaj ka iril pe ki phuv

(Mt 24,23-35; Mk 13,21-31)

[†] 21,8 Ano original ačhol: “...ke mo alav i ka phenen 'Me sem'.” [‡] 21,18 Al o bal tumare šorestar ni ka perol O Isus vačarol taro emcikno kotor ko telo e manušeso. Ke gova način naglasil pe kaj ni trubul te brinin pe pašo lengo sigurnost. I te nesave lendar ka meren, golese kaj si lese sledbenukura, lenđe telura palem sigurno ka ušten tare mule ko đive bizo meripe ko buduće sveto. Golese paše lese sledbenukura o meripe nak khanči sostar te daran.

²⁵ Vađi o Isus vačarda: “Thaj ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja, a ki phuv e manuša ni ka đanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. ²⁶ E manuša ka meren tari dar thaj taro ađučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e neboso zuralipe ka tresil pe. ²⁷ Tegani me, o Čhavo e Manušeso, von ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. ²⁸ A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelji avol tumende.”

Paramič tari smokva

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Thaj o Isus vačarda lenđe i paramič: “Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. ³⁰ Kana dičhen kaj ikljen e luluda lenđe đanen kaj paše si o milaj. ³¹ Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, đanen kaj si paše o carstvo e Devleso. ³² Čače vačarav tumenđe, kaj kaja generacija ni ka načhol dok sa kava ni avol. ³³ O nebo thaj i phuv ka načhen, a mo lafi ni ka načhol.”

Aven đungade

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ Pal gova o Isus vačarda: “Al aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretimo ano halanipe thaj matipe thaj e brigenca kale svetose, thaj ma gova đive te resol tumen tari jekh drom. ³⁵ Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. ³⁶ Golese aven đungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol, thaj te ačhen bizi lađ ano raduipe angle mande, anglo Čhavo e Manušeso.”

³⁷ O Isus svako đive sikada ano Hram a i rat suta ko brego e Maslinako. ³⁸ Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

22

O Juda mandol te izdol e Isuse

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Paše sasa e bare đivesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha. ² Thaj e šerutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe.

³ Tegani o Sotona dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. ⁴ Đelo thaj vačarda e šerutnencar e sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. ⁵ Thaj von radujisajle, thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. ⁶ Thaj o Juda dija po lafi. Thaj vov rodija šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša.

Angluno đive tare bikvasacose mangre

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

21,27 Dan 7,13 § 21,32 kaja generacija Isi različita načinura te razumin kava: 1) kaja generacija značil okola save sesa ano vreme dok o Isus vačarda, a gova značil kaj o uništipe o Jerusolim thaj avera znakura save ka anen ova generacija znači one koji su bili živi u vrijeme dok je Isus govorio, a to znači da će se uništenje Jerusalema thaj avera znakura save ka anen di e Hristeso iripe ka počnin te avol di kaj si đuvde. 2) kaja generacija značil manuša save si bišukar thaj suprostavin pe e Isuseso, a gova značil kaj uvek isi manuša save ni pačan ano Dol save ka suprostavin pe e Isuseso sa di kaj vov irilpe ki phuv; 3) kaja generacija značil “kaja rasa” thaj odnosilpe je Jevreja, so značil kaj i jevrejsko rasa ni ka načhol angleder so o Isus irilpe, il 4) kaja generacija značin manuša save ka živin ano vreme taro kr, i gova značil kaj, kana ka aven kala događajura save si spomenutime ane stihura 25–26, o Isus ka irilpe pi phuv pašo đuvdipe kale generacijako.

⁷ Thaj avilo o angluno ðive e bikvasacose mangrengo, ke savo trubuja te ĉhinolpe o pashalno bakroro, ⁸ o Isus vaĉarda e Petrese thaj e Jovanese: “Ďan thaj ĉeren amende Pasha te ŝaj te xa.”

⁹ A von puĉlje le: “Kaj mande te ĉera la?”

¹⁰ A o Isus vaĉarda: “Kana ka den ano foro, ka araĉhen manuŝe savo indarol ano khoro paj. Ďan pal leste ane savo ĉer vov ĉal, ¹¹ thaj puĉen gole ĉerutne: 'O uĉitelji puĉol an savi soba ŝaj hal i Pasha pe sikadencar?' ¹² Thaj vov ka sikavol tumende bari uprni soba savi si postavimi. Gothe ĉeren i Pasha.” ¹³ Thaj o Jovane thaj o Petar ĉele ano foro i arakhlje sar so vaĉarda lende o Isus, thaj gothe ĉerde i Pasha.

Poslednjo veĉera kaj o Isus ĉerol Nevo Savezo

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Jn 13,21–30; 1. Kor 11,23–25)

¹⁴ Thaj kana avilo o ĉaso, o Isus beŝlo ki sinija, pe deŝudujen apostolurenar. ¹⁵ Thaj vaĉarda lende: “But mangljem te hav kaja Pasha tumencar angleder so ka avav mudardo. ¹⁶ Golese vaĉarav tumende kaj od akana ni ka hav i Pasha dok ni pherdol ano carstvo e Devleso.” *

¹⁷ Thaj lija o tahtaj e moljasa thaj dija hvala e Devlese, thaj vaĉarda: “Len thaj ulaven la maŝkare tumende. ¹⁸ Vaĉarav tumende, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o carstvo e Devleso.”

¹⁹ Thaj lija o mangro, dija hvala, thaj phaglja le thaj ulada e sikadende vaĉarindoj: “Kava si o telo mingro savo dolpe tumende. Kava ĉeren te den tumen goĉi mandar.” ²⁰ A palo hajpe lija o tahtaj e moljasa thaj vaĉarda: “Kava tahtaj si mo rat, rat taro nevo savez savo ĉhordol tumende.

²¹ A ak mo izdajniko beŝol mancar kate ki sinija. ²² Thaj me o ĉhavo e Manuŝeso mora te merav sar so si phendo, al pharo e manuŝese savo ka izdol man!” ²³ Thaj e sikade lije maŝkar peste te puĉen pe ko bi ĉerola gova lendar.

Savo si em baro ano carstvo e Devleso trubul te kandol

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ Thaj lije te ĉeren ĉingara maŝkare peste ko lendar bi avola em baro. ²⁵ A o Isus vaĉarda lende: “E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuŝa thaj isilen vlast pe lende. Von korkore pese vaĉaren kaj si 'manuŝa save but den ŝukaripe'. ²⁶ A tumen ma ĉeren gijate! Nego ko si tumendar em baro te avol em cikno, thaj savo si voĉa nek avol kova savo kandol. ²⁷ Golese ko si embaro? Kova savo beŝol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo beŝol ko astali? A me sem maŝkar tumende okova so kandol. ²⁸ A tumen sen gola save aĉhile mancar ane mo bilaĉhipe. ²⁹ Thaj aĉhavav tumende o carstvo sar mo Dad so aĉhada mande ³⁰ te xan thaj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo, thaj te beŝen ke prestolura thaj te sudin pe deŝuduj plemenura e Izraelese.”

Ispunil pe ano Sveto Lil so si pisimo taro Isus

(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

³¹ Thaj vaĉarda o Isus: “Simone! Simone! Ak o Satana mandol te sejl tumen sar so sejl pe o ðiv.† ³² A me molisaljem tuĉe ĉo paĉaipe ma te aĉhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave ĉe phralen!”

* ^{22,16} I Pasha dola goĉi e izraelskone narodo pe gova sar o Dol ikalda len andaro ropstvo andaro Egipto kana dije kurbano cikne bakrore thaj ĉute leso rat ke vudara pire ĉerende. Ko sliĉno naĉin, o Isus si e Devleso cikno bakroro thaj e Isusese ratesa oslobodil pire narodo taro ropstvo e grehoso. O Isus palem ka avol thaj ka vladil sar caro, a pale gova e vernikura ka ĉeren baro hape thaj ka slavin e Devle savo ikalda len. † ^{22,31} O beng manglja te crdol len taro Isus, sar o gavutno manuŝ so crdol o ðiv tari ljuska.

³³ A o Petar vačarda lese: "Rajo! Spremno sem ano phanglipe thaj ano meripe tusa ka đav!"

³⁴ A o Isus vačarda lese: "Vačarav tuče, Petre! Avđive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man."

³⁵ Thaj vačarda lenđe: "Kana bičhaldem tumen bize kese parencar, thaj bize traste thaj bizo pođipe, so naj sasa tumen?"

A von vačarde lese: "Khanči."

³⁶ A o Isus vačarda lenđe: "A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi trasta! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek činol pese.[‡] ³⁷ Golese vačarav tumende kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveto Lil mandar: 'Thaj e manuša dikhlje le sar jekhe manuše lendar save pađen o zakono.' Golese sa so pisisade e prorokura mandar ka avol sa čače."

³⁸ A von vačarde lese: "Rajo! Ak isi amen duj mačura."

A vov vačarda lenđe: "Šukar si!"[§]

O Isus molil pe ki Maslinsko gora

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Thaj iklindoj gothar, pal po adeti, đelo ko Maslinsko bregu. A pale leste đe e sikade lese. ⁴⁰ Thaj kana resle o Isus vačarda lenđe: "Molin tumen te ma peren ano iskušenje!"

⁴¹ Thaj crdijape lendar gači kobar šaj te čhudol pe bar, thaj pelo ke pe koč a em molisajlo e Devlese: ⁴² "Dade! Te mangljan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav."

⁴³ Teg sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. ⁴⁴ A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj leso sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv.* ⁴⁵ Pali molitva uštilo thaj avilo ke pe sikade, thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobar sasa lenđe. ⁴⁶ Thaj o Isus vačarda lenđe: "Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!"

O Juda izdol e Isuse

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Thaj dok o Isus vačarda, e manuša, thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena kare leste. Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le.[†] ⁴⁸ A o Isus vačarda lese: "Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e Manušese?"

⁴⁹ A kana e sikade dikhlje so čerdol, vačarde "Rajo! Te maramen li? Isi amen mačura." ⁵⁰ Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e šorutnese e sveštenikurende, thaj čhinda leso desno kan.

⁵¹ A o Isus vačarda: "Mučhen len! Nek čeren gova!" Thaj dolda leso kan thaj sastarda le. ⁵² A o Isus vačarda e manušenje so avile pale leste, e anglune sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: "Aviljen pal mande sar po čor čhurenca thaj kaštencar te dolen ma! ⁵³ Sose ni dolden

[‡] 22,36 Kana su učenci ranije krenuli propovijedati, Isus je bio vrlo popularan i ljudi su rado pružali gostoprimstvo onima koji su propovijedali Isusovu poruku. Stvari su se promijenile sada i mnogi će se ljudi suprotstaviti Isusu i njegovoj poruci, pa će se učenici morati čuvati i biti spremni osigurati vlastite opskrbe i zaštitu. 22,37 Is 53,12 [§] 22,38 Šukar si Značenjura save šaj te aven si: 1. von isi len dovoljno mačura, avere lafurenar: "Akana isi amen dovoljno mačura", il 2. O Isus mandol te prestanin te vačaren golestar kaj isi len mačura: "Dosta vačarden tare mačura." Kana o Isus vačarda lenđe kaj trubul te činen pese mačura, vov vačarda lenđe tare opasnostura savencar ka aračhen pe. Vov ni manglja čače von te činen mačura em te maren pe. * 22,44 An nesave puranegrčka rukopisura naj 43. i 44. retka.

[†] 22,47 Nekobor purane rukopisura dodajin: "Golese kaj gija dija znako: 'Kas čumidav gova si.'"

ma dok sema ano Hram? Svako đive sema tumencar odori. Al akana si tumaro časo, kana i sila e kalimasi vladil.”[‡]

O Petar odreknil pe taro Isus

(Mt 26,67-75; Mk 14,66-72; Jn 18,15-18, 25-27)

⁵⁴ Kana dolde e Isuse, inđarde le ke bare sveštenikoso čher. A o Petar odural delo pale lende. ⁵⁵ A e stražara phabarde jag ani avlin, bešle savore katane, thaj o Petar bešlo lencar. ⁵⁶ Dikhlja le jekh sluškinja sar bešol paši jag, thaj dikhlja nakar leste thaj vačarda: “Kava sasa e Isusesa!”

⁵⁷ A vov hohada vačarindoj: “Đuvlije! Me ni pindarav le!”

⁵⁸ Nekobor pale gova pindarda le aver thaj vačarda: “Tu san jekh lendar!”

A o Petar vačarda: “Manušeja, naj sem.”

⁵⁹ Thaj kana nakhlo paše jekh časo nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: “Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!”

⁶⁰ A o Petar vačarda: “Manušeja! Ni đanav so tu phene!” Thaj sigate dok vov vačarda o bašno đilabija. ⁶¹ Thaj irisajlo o Rajo thaj dikhlja e Petre, thaj o Petar dija pe gođi so vačarda lese: “Avđive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man.” ⁶² Thaj o Petar iklilo avral thaj čerće ruja.

⁶³ A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. ⁶⁴ Thaj učharde lese jakha thaj marde le thaj pučhlje le: “Prorokuji ko čalada tut?” ⁶⁵ Thaj but avera bilače buča vačarde pe leste.

O Isus angle jevrejska vođe

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Jn 18,19-24)

⁶⁶ Thaj kana sasa sabalin, čidijepe e narodna phuredera, thaj e šerutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle bare manuša ⁶⁷ vačarindoj: “Tu li san o Hristo? Vačar amende.”

A o Isus vačarda lenđe: “Ako i vačarav tumende, ni ka pačan ma. ⁶⁸ Te pučljem tumen khanči, ni ka vačaren mande. ⁶⁹ Al od akana me, o Čhavo e Manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol.”

⁷⁰ Savore vačarde: “Tu li san o Čhavo e Devleso?”

A o Isus vačarda lenđe: “Korkore vačarden kaj sem me.”

⁷¹ A von vačarde: “So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare lesu muj.”

23

Inđarde e Isuse ko Pilat thaj ko Irod

(Mt 27,11-14; Mk 15,1-5; Jn 18,28-37)

¹ Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj inđarde e Isuse ko Pilat, o rimsko upravniko. ² Thaj lije te vačaren bilače e Isusestar: “Arakhljam le sar hohavol amare manušen, thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hristo, caro.”

³ A o Pilat pučlja le: “Tu li san o caro e Jevrejengo?”

A o Isus irindoj vačarda lese: “Gija si sar so tu vačare.”

⁴ A o Pilat vačarda e anglune sveštenikurende thaj e manušenđe: “Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš.”

⁵ A von dije zori vačarindoj: “Vov pire sikaimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrejendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa đi kate ano Jerusalim!”

[‡] 22,53 zor e kalimasi avili značil “vreme kaj o Sotona delujil”. 22,69 Ps 110,1

6 Thaj kana šunda o Pilat, pučlja: "Vov li si tari Galileja?" 7 Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ani Galileja. A vov sasa an gola đivesa ano Jerusalem.

8 Kana dikhlja o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj but šunda lestar, thaj dija gođi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. 9 Thaj o Irod pučlja baše but buča, a o Isus khanči ni vačarda lese. 10 A e šerutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile, thaj baro bilačhipe vačarde lestar. 11 A o Irod thaj lese vojnika lađarde le thaj asaje e Isuse, urade le ano carsko fostano, thaj bičhalda le palal ko Pilat. 12 Thaj ane gova đive mirisajle o Pilat thaj o Irodo maškare peste, a angleder golestar sesa ane čingara.

E Isuse osudin ko meripe

(Mt 27,15-26; Mk 15,6-15; Jn 18,39-19,16)

13 A o Pilat čidija e šrutnen e sveštenikurende thaj e barutnen thaj e manušen thaj 14 vačarda: "Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angla tumende pučljem le, thaj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhujen pe leste. 15 A i o Irod ni arakhlja bandipe pe leste, golese bičhalda le palal amende, thaj ak khanči ni čerda te mudardol. 16 Golese ka šibi le thaj ka mukha le. 17*

18 A e manuša sa dije vika vačarindoj: "Le kale a muk amende e Varnava!" 19 (O Varnava sasa čhudimo ano phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalem thaj mudarda nekas.) 20 A o Pilat vađi jekh drom vačarda kaj bi vov mučhola e Isuse. 21 A von dije vika: "Čhu le ko krsto, čhu le ko krsto!"

22 Thaj o Pilat trito drom vačarda: "Savo bilačhipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sose bi mudardol, gija ka šibiv le thaj ka mukhav le."

23 A e manuša ni ačhile te vazden po glaso thaj manglje te čhujen e Isuse ko krsto. I lendji vika sasa po zurali thaj po zurali. 24 Thaj golese o Pilat vačarda te avol sar so e manuša manden. 25 Thaj mukhlja e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj bašo mudaripe, a e Isuse dija lende sar so manglje.

E Isuse čhujen ko krsto

(Mt 27,32-44; Mk 15,21-32; Jn 19,17-27)

26 Thaj kana inđarde e vojnika e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina† savo avola taro polje, thaj čute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. 27 A palo Isus đe pherdo manuša, thaj đuvlja save ruje thaj žalisade le. 28 A o Isus okrenisajlo premal lende thaj vačarda: "Čhejalen taro Jerusalem! Ma roven pale mande. Roven pale tumende thaj pale tumare čhave. 29 Golese dik, aven e đivesa‡ ane save ka vačaren: "Blagoslovime kola đuvlja save našti bijanen, thaj e vođa save ni bijande, thaj e čučende save ni dije čučil!"§ 30 Tegani ka vačaren e planinende: "Peren pe amende", thaj e bregurende: "Učharen amen!" 31 Golese kaj ako akana čerolpe kava e zelenone kaštesa, so ka avol e šuče kaštesa?"*

* 23,17 An nesave purane grčka rukopisura ačhol: "A trubuja ko prazniko te mečen jekhe phangle manuše." † 23,26 Foro ani severno Afrika ‡ 23,29 Gasavo vreme avilo 70 berš palo Hrist. I Rimsko vojska opkolisada thaj uništisada o Jerusalem thaj mudarda buten. § 23,29 An gova buduće vreme čhavore ano Jerusalem ka trpin ke strašna načinura. Tegani o narodo ka mislin kaj si bolje e manušende save najlen čhave. Naj len tuga kana dičhen sar lende čhave patin il meren.

* 23,30 Os 10,8 * 23,31 Šuko kaš phabol po sigate taro zeleno kaš. Phabaripe si metafora zaki patnja il i kazna. O Isus sasa sar zeleno kaš golese so ni zaslužisada te phabol (trpil). Manuša save odbacisade e Isuse sesa sar šuče kašta. Zaslužisade te phabaren pe (patin) zbog pe grehura.

³² Indarde duje bilačhe manušen katane e Isusesa te aven mudare. ³³ Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso, † gothe čute ko krsto e Isuse thaj e duje bilačhe manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig.

³⁴ A o Isus vačarda: "Dade! Oprosti lenđe, golese kaj ni đanen so čeren." † Thaj e vojnatura čhudije o barbuto thaj ulade maškar peste lesa fostano.

³⁵ But manuša ačhile thaj dikhlje sa gova, a e barutne marde muj thaj vačarde: "Averen spasisada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hristo, birimo e Devleso." ³⁶ A e vojnatura marde muj lesa, thaj avile paše leste thaj dijele šut. § ³⁷ Thaj vačarde e Isusesa: "Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut." ³⁸ A sasa pe leste upre pisimo* kala lafura: "Kava si caro e Jevrejengo."

³⁹ A jekh tare bilačhe manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj thaj vačarda lese: "Te san tu o Hristo spasi tut thaj amen!"

⁴⁰ A o dujto ko krsto so sasa dija vika pe leste thaj vačarda: "Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo?" ⁴¹ Amen sam čače osudime, golese sam kate amare bučende, a vov nisavo greh ni čerda." ⁴² Thaj vačarda e Isusesa: "Isuse, detu gođi pe mande thaj av mande milostivno kana ka vladi sar caro." †

⁴³ Thaj vačarda lese o Isus: "Čače vačarav tuče: avđive ka ave mancar ano raj."

E Isuseso meripe

(Mt 27,45-56; Mk 15,33-41; Jn 19,28-30)

⁴⁴ A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv đi ke trin popodne, ⁴⁵ golese so kalilo o kham. A i Hramsko fironga † pharadili ke opaš. ⁴⁶ Thaj o Isus dija vika ande sa o glas: "Dade! Ane čire vasta mukhav mo duxo." Thaj gole lafurencar mulo.

⁴⁷ A kana dikhlja o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vačarda: "Čače kava manuš sasa čačukano pobožno manuš!" ⁴⁸ Thaj sa e manuša save čidijepe te dičhen kava, kana dikhlje so sasa, irisajle thaj mardepe ane pire kolina tari žal. ⁴⁹ A kola so đanglje e Isuse thaj e đuvlja so avile lesa tari Galileja ačhile po dur thaj dikhlje kava.

E Isuse čhuvan ani limori

(Mt 27,57-61; Mk 15,42-47; Jn 19,38-42)

⁵⁰ Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš thaj čače pobožno ⁵¹ tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so čerde e Isusesa, thaj ađučarda o carstvo e Devleso. ⁵² Đelo ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. ⁵³ Thaj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto thaj pačarda le pohtanosa, thaj čuta le ano limori savo sasa hundo ano bar, § ane savo khoni naj sasa čuto. ⁵⁴ Čerda gova jekh đive anglo savato,* a o savato lija te ikljol.

† 23,33 Golgota † 23,34 A o Isus vačarda: "Dade! Oprosti lenđe, golese kaj ni đanen so čeren." Ane nesave purane grčka rukopisura ni ačhol kaja rečenica. 23,34 Ps 22,18 § 23,36 dijele šut O šut sasa jeftino pijipe savo e obična manuša pilje. E vojnatura asaje e Isusesa gija so dijele jeftino pijipe nekase ko vačarol pese kaj si caro. 23,36 Ps 69,21 * 23,38 ane nesave rukopisura ačhol: kaj si pisimo ko grčki, latinski thaj jevrejski † 23,42 Ano original ačhol: 'Detu gođi mande, Isuse, kana ka ave ane čo carstvo † 23,45 firongaKaja fironga sasa bari prekale 25 metra visoko thaj odbisada o sveto than taro avera thana ano hram. 23,46 Ps 31,5 § 23,53 E jevreja ponekad koristisade e stene sar limora, čerena sa rupe andral i phandena o limori bare baresa. * 23,54 đive kana e manuša spremina pe zako jevrejsko đive te odmorin pe, đive e savatoso.

⁵⁵ A e đuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, đele palo Josif i dikhlje o limori i sar čute e Isuseso telo. ⁵⁶ Irisajle čhere te čheren o miris thaj so te mačhen e Isuseso telo. Kana sa čerde, već avilo o savato i naštine čeren khanči gova đive pale Mojsijaso zakono.

24

E Isuseso uštipe tare mule

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Jn 20,1-9)

¹ Ko angluno đive palo savato, rano sabalin avile e đuvlja ko limori, thaj ande mirisura save čerde ² thaj arakhlje o bar* crdimo taro limori. ³ Dije andre thaj ni arakhlje o telo e Rajoso e Isuseso. ⁴ Thaj dok pučlje pe so sasa gova, dik, duj manuša ačhile angle lende ane šjajna fostanura. ⁵ E đuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pučlje e đuvljen: “Sose roden e đuvde maškar e mule? ⁶ Naj kate. Uštילו tare mule! Den tumen gođi so vačarda tumenđe dok vađi sasa ani Galileja: ⁷ Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušenđe e grešnonenđe thaj ka čhuven ma ko krsto thaj trito đive ka uštav.”

⁸ Thaj dijepe gođi so vačarda lende o Isus. ⁹ Thaj irisajle taro limori thaj vačarde sa e dešujekhe apostolurenđe thaj savorenđe averenđe. ¹⁰ A gola đuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vačarde kava e apostolurenđe. ¹¹ Thaj e apostolurenđe kala lafura sesa sar hohaipe thaj ni pačaje e đuvljenđe. ¹² Al o Petar uštילו thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhlja samo o pohtano savo ačhilo, thaj đelo thaj čudisajlo ane peste so sasa gova.

O Isus sikadilo e sikadenđe ko drom ano Emaus

¹³ Ane gova đive duj e Isuseso sikade đele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalim dešujekh kilometra.† ¹⁴ Thaj phirindoj vačarde maškar peste sa okova so sasa. ¹⁵ Thaj dok vačarde maškar peste thaj pučlje khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende, thaj đelo lencar. ¹⁶ Al lenđe jakhenđe ni sasa mukhlo te pindaren le.

¹⁷ A o Isus pučlja len: “Sostar gova vačaren maškar tumende phirindoj?” Ačhile i tužnisajle.

¹⁸ A jekh ko alav o Kleopa, vačarda e Isuseso: “Tu li san jedino abandija ano Jerusalim savo ni šunda so sasa kala đivesa odori?”

¹⁹ Thaj o Isus pučlja len: “So sasa gova?”

Thaj von phende lese: “Gova so čerdilo e Isusesa taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vačaripe thaj ano čeripe anglo Dol thaj angle manuša. ²⁰ Amare šerutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj čute le ko krsto. ²¹ Amen nadisajljam kaj vov ka ikalol‡ o Izrael. Ake trito đive sar sasa sa gova. ²² Thaj bunisade amen nesave đuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, ²³ al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amende kaj dikhlje e melekuren save phende lende kaj si o Isus đuvdo. ²⁴ Tegani nesave amendar đele ko limori thaj dikhlje kaj si o o limori čučo, sar so vačarde e đuvlja, al ni dikhlje e Isuse.”

²⁵ A o Isus vačarda lende: “O bigodače manušalen! Pharo tumende te pačan so vačarde e prorokura ano Sveto Lil! ²⁶ Ni li von vačarde kaj o Hristos ka načhol

* 24,2 o bar Kava sasa baro, isklesimo, okruglo bar gači baro kaj šajine te phandol o limori. Kana bi crdena le, but murša bi trubuna te bi crden le taro than. † 24,7 Lk 9,22 ‡ 24,13 Ano grčko original ačhol: “šovardeš stadijumura” † 24,21 ikalol oslobodil il otkupil il izbavil il spasil. (dikh ano glosar)

sa gova bilačhipe angleder so o Dol ka proslavil le?"[§] 27 Taj lija te objasnili lende o Isus sosi pisimo taro Hrist, so pisada o Mojsije taj sa e prorokura ano Sveto Lil.

28 Taj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus čerda pe kaj mandol te đal po dur lendar. 29 Taj von ačhade le vačarindoj: "Ač amencar! Nakhlo o dive, taj i rat lija te perol!" Ačhilo taj dija lencar ano čher. 30 Taj kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le taj phaglja le taj dija len. 31 Tegani lende jakha putajle, taj pindarde le. Taj sigate hasajlo.

32 Taj von vačarde jekh averese: "Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vačarda amende ko drom taj kana objasnisada amende o Sveto Lil?" 33 Taj uštile ane gova časo taj irisajle ano Jerusalem. Arakhlje e dešujekhen apostoluren sar bešen savore taj save sesa lencar. 34 Taj e dešujekh sikade vačarde lende: "Čače uštilo o Rajo, taj sikada pe e Simonese!" 35 Taj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vačarde so sasa, taj sar pindarde e Isuse kana phaglja o mangro.

O Isus sikadol pe sikadende

(Jn 20,19-23)

36 A kana von gova vačarde, o Isus tar jekh drom ačhilo maškare lende taj vačarda lende: "Mir tumende." 37 A von darajle taj sesa bunime golese kaj dije gođi kaj dičhen duxo. 38 Taj vačarda lende: "Sose daran? Taj sose ni pačan? 39 Dičhen me vasta taj me pingre! Me sem gova! Dolen man taj ka dičhen! Golese kaj e duxo naj telo taj kokala sar so dičhen man isi!" 40 Taj dok vačarola sa gova sikada pe vasta taj pe pingre save sesa kovime ko krsto.*

41 Sesa gija začudime em radosna kaj naštine pačan taj pučlja len: "Isi li tumen khañči hamase?" 42 A von dijele kotor peće mačhe. 43 Taj lija o Isus em xalja angle lende.†

44 Taj vačarda lende: "Kava si okova sostar vačardem tumende kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ano zakono e Mojsijaso taj ane Lila save pisade e prorokura taj ane psalmura." 45 Tegani putarda lende jakha te haljaren o Sveto Lil. 46 Taj vačarda lende: "Gija si pisimo ano Sveto Lil, kaj trubul o Hristos te mudardol taj te uštol tare mule ko trito dive. 47 Taj an lesa alav ka vačarol pe sa e manušenje, počnindoj taro Jerusalem, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lende grehura. 48 A tumen sen kola save dikhlje sa kava so sasa.

49 Taj dik, me ka bičhalav o Sveto Duxo pe tumende sar mo Dad so obečisada. A tumen ačhen ano foro ko Jerusalem sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!"‡

O Isus iril pe ano nebo

(Mk 16,19-20; Buča 1,9-11)

50 Taj o Isus inđarda len đi ko gav i Vitanija. Gothe vazdija pe vasta taj blagoslovisada len. 51 Taj sar blagoslovisada len lija te crdol pe lendar, taj lija te uštol ko nebo. 52 Taj von pele ke pire koča anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusalem radosna. 53 Taj sesa stalno ano Hram taj slavisade e Devle. Amin.

§ 24,26 Kava odnosil pe ke Isuseso početak te vladil i te primil o čast taj i slava. * 24,40 sikada pe vasta taj pe pingre save sesa kovime ko krsto : U grčkom originalu piše samo: "sikada pe vasta taj pe pingre". Na rukama i nogama vađi su mu ostali ožiljci od čavala koji su ga pribijali na križu. † 24,43

Gova čerda te sikavol lende kaj naj duxo, golese kaj e duxura ni xan. ‡ 24,49 Ano grčko original ačhol: "dok naj sen urade e silasa". Devlesi sila ka učharol len ko isto način sar e šeja so učharen e manuše. Goleša ka dobin sila taro Sveti Dux sar bi šajine te svedočin averende taro Isus.